

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ÖĞRENCİ DAVALARI

1.GİRİŞ

Yükseköğretim Kurumları ile öğrenciler arasındaki hukuksal sorunları iki alt bölümde incelemek mümkündür. Bunlardan ilki,sınav ve öğrencilik haklarının kullanımından kaynaklanan davalardır. İkincisi ise, disiplin işlemlerinden kaynaklanmaktadır.

Yükseköğretimde öğretim süresi, 2547 Sayılı Yasanın 44 üncü maddesi tarafından belirlenmiştir. Anılan madde, 1983 ile 1995 yılları arasında, sırası ile, 18140,18977,20032,21579 ve 22311 sayılı Resmi Gazetelerde yayımlanan, 2880,3248,3511,3908 ve 4111 sayılı yasalar ile değişikliğe uğramıştır. Anılan değişiklikler, kamuoyunda "öğrenci affı" olarak tanımlanmakta ve başarısızlık nedeni ile yükseköğretim kurumlarından ilişkisi kesilen öğrencilerin, öğrencilikleri yasama organı kararı ile yeniden sağlanmaktadır. Davaların büyük bölümü, bu değişikliklerin uygulanmasından kaynaklanmaktadır. Sınav sonuçlarına itiraz ise, bir başka dava konusunu oluşturmakta, başarısız olan öğrenciler, başarısız oldukları derslerle ilgili olarak yargıya gitmekte ve sınav sonuçları, yargı organı tarafından belirlenmektedir. Görüldüğü gibi, gerek öğretim süresinden kaynaklanan ve gerekse sınavda gösterilen başarısızlık, yükseköğretim dışı organlarca(yasama ve yargı görevini gören organlarca) giderilmekte ve hiç olmazsa bilimsel özerklik ve özgürlüğe sahip olması gereken yükseköğretim kurumları, en özgün alanlarında bile, dışsal karışıma konu olabilmektedir.

Öğrenci ile yükseköğretim kurumlarını karşı karşıya getiren ikinci alan ise "disiplin cezaları" alanında ortaya çıkmaktadır. 2547 Sayılı Yasanın 12 Eylül Askeri Darbesinin ürünü olması, toplumsal baskılamanın üniversiteden başlatılması, "öğrenci = suçlu" anlayışının egemen kılınması, öğrencinin her davranışını suçlama ve cezalandırma konusu kılıştır. Örneğin, öğretim elemanları, memur ve öteki çalışanların disiplin işlemleri, disiplin amirlerinin yetkileri, devlet memurlarına uygulanan yöntem ve esaslara göre Yükseköğretim Kuruluna bırakılırken(2547 / 53/b); öğrencilerin disiplin işleri başlıklı 54 üncü maddesi, öğrencileri şu potansiyel suçların yaratıcısı olarak göstermektedir:

- Yükseköğretim kurumları içinde yada dışında yükseköğretim öğrenciliği sıfatına, onur ve şerefine aykırı harekette bulunma;
- Öğrenme ve öğretme özgürlüğünü, doğrudan doğruya yada dolaylı olarak kısıtlama;
- Kurumların dinginliğini,erincini ve çalışma düzenini bozma;
- Boykot,işgal,engelleme gibi eylemlere katılma, bunları özendirme ve kışkırtma;
- Yükseköğretimi mensuplarının onur ve şerefine yada kişiliklerine saldırma yada saygı dışı davranışlarda bulunma;
- Anarşik yada ideolojik olaylara katılma yada bu olayları kışkırtma ve özendirme.

Sıralanan suçlar karşılığı verilmesi söz konusu olan disiplin cezaları ise; uyarma, kınama, bir haftadan bir aya kadar yada bir yada iki yarıyıl için kurumdan uzaklaştırma yada yükseköğretim kurumundan çıkarma biçiminde sıralanmaktadır.

Bununla da yetinilmemiş, 41 maddeden oluşan "Yükseköğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliği" ile öğrencilerin olası suçları ile bu suçlara yönelik olarak uygulanacak cezalar ayrıntılanmış bulunmaktadır. Buna göre öğrencinin işleyebileceği ve cezalandırılması gereken suçlar şöyle;

- Öğrencilik sıfatının gerektirdiği vakara yakışmayan tutum ve davranışta bulunmak;
- Kişilerle olan ilişkilerde, kaba ve saygısız davranmak, başkalarını rahatsız edecek biçimde bağırarak, şarkı söylemek, çalgı çalmak, gürültü etmek, çevresini temiz tutmamak;
- Yetkili mercilerce sorulan konular, haklı bir neden olmadan zamanında yanıtlanmamak
- Toplantı ve törenlerde öğretim elemanlarına yada çağrılılara ayrılan yerleri işgal etmek;
- Öğrencilik sıfatının gerektirdiği saygınlık ve güven duygusunu sarsacak nitelikte davranışlarda bulunmak;
- Yükseköğretim kurumlarında duvarlara, demirbaş eşya üzerine yazı yazmak, işaret, resim ve benzeri çizimler çizmek;
- Yükseköğretim kurumu yetkililerince istenen bilgileri eksik yada yanlış bildirmek yada hiç bildirmemek;
- Yükseköğretim kurumu yetkililerince belirlenen yerler dışında duyuru asmak;

- Ders, seminer, uygulama, laboratuvar, atelye çalışması ve konferans gibi çalışmaların düzenini bozmak;
- Yükseköğretim kurumunun ders, seminer, konferans ve uygulama çalışmalarına içki-li olarak katılmak;
- Kumar oynamak yada oynatmak;
- Öğrenme ve öğretme özgürlüğünü, doğrudan doğruya yada dolaylı olarak kısıtlamak; yükseköğretim kurumlarının dinginliğini, erincini ve çalışma düzenini bozucu davranış-larda bulunmak;
- Törenlerde; tören düzenini bozacak, tören programını aksatacak davranışlarda bulun-mak;
- Yükseköğretim kurumu içinde siyasi faaliyetlerde bulunmak;
- Toplantı ve törenlerde öğretim elemanlarına yada konuklara ayrılan yerleri, uyarıya karşın işgal etmeyi sürdürmek;
- Disiplin kovuşturmalarının sağlıklı bir biçimde yürütülmesini engellemek;
- Yükseköğretim kurumu içinde bildiri dağıtmak, afiş ve pankart asmak;
- Yükseköğretim kurumundan aldığı, kendine hak sağlayan bir belgeyi başkasına vere-rek kullanılmak yada aynı kurumdan alınan başkasına ilişkin bir belgeyi kullanmak;
- Yükseköğretim kurumundaki demirbaş eşyaya, kapı, duvar ve benzeri yerlere ahlak dışı yazılar yazmak, resim yapmak yada yapıştırmak;
- Yükseköğretim kurumunca yada burumun izniyle asılmış duyurulan, program ve ben-zerlerini koparmak, yırtmak, değiştirmek, karalamak yada kirletmek;
- Yükseköğretim kurumu yöneticileri ile öğretim elemanları ve öteki görevlileri tehdit etmek, onların onur ve şereflerine yada kişiliklerine karşı sözlü yada yazılı olarak her-hangi bir saldırıda bulunmak yada hakaret etmek;
- Tek başına yada toplu olarak, yükseköğretim kurumu yöneticilerinin kişilikleri yada kararları karşıtı saldırgan nitelikte konuşmak, yayınlar yapmak, bunlara karşı öğrenci-leri kışkırtmak yada bu gibi eylemlere girişmek;
- Siyasal ve ideolojik amaçlar dışında boykot, işgal, engelleme gili eylemlere girişmek yada yükseköğretim kurumunun hizmetlerini aksatacak davranışlarda bulunmak;
- Dil,ırk,renk, din ve mezhep açısından kutuplaşmalara yol açıcı çalışmalarda bulun-mak;

- Kurul çalışanlarına ve öğrenci arkadaşlarına fiili saldırıda bulunmak;
- Yükseköğretim kurumundaki demirbaş eşyaya, kapı, duvar ve benzeri yerlere ideolojik yada siyasi amaç taşıyan yazılar yazmak, resim, amblem ve benzerlerini yapmak ve yapıştırmak;
- Hırsızlık yapmak;
- Yükseköğretim kurumunda alkollü içki içmek;
- Yükseköğretim kurumlarının çalışmalarını sekteye uğratacak nitelikteki bir eyleme öğrencileri yada öteki kimseleri kışkırtmak;
- Yükseköğretim kurumuna özgü kapalı ve açık yerlerde yetkililerden izin almadan toplantılar düzenlemek yada bu tür toplantılara katılmak, öğrencileri temsil yetkisi olmamasına karşın .öğrenci temsilcisi sıfatım takınarak bilgi vermek, toplantı yada törenlere katılmak;
- Yükseköğretim kurumu binalarına girmeleri yasak olmasına karşın, bu karara uymamak yada yetkili organlarca kapatılmış olan binalara girmek, zarar vermek yada yıkıma uğratmak;
- Yükseköğretim kurumlarında yasaklanmış her çeşit yayını bulundurmak, bunları çoğaltmak, dağıtmak;
- Sınavlarda kopya yapmak yada yaptırmak yada bu yolda girişimde bulunmak;
- Görevlileri ve öğrencileri zor ve şiddet kullanarak kurum dışına çıkartmak, görevin yapılmasına engel olmak yada öğrencileri bu çeşit davranışlara zorlamak;
- Yükseköğretim kurumlarının ideolojik yada siyasi amaçlarla erinç, dinginlik ve çalışma düzenini bozmak yada boykot, işgal, engelleme, çalışanların işini yavaşlatma gibi eylemlere katılmak, bu amaçlara yönelik eylemleri kışkırtmak;
- Yükseköğretim kurumlarında siyasi yada ideolojik amaçlı bildiri, afiş, pankart, bant ve benzerlerini bulundurmak, çoğaltmak, dağıtmak yada bunları kurum binalarına yada binalardaki eşyalar üzerine yazmak, resimlemek, gösterime sunmak, sözlü yada yazılı ideolojik propaganda yapmak;
- Bir kimseyi yada grubu tehditle suç sayılan eylemi düzenlemeye yada böyle bir eyleme katılmaya yahut yalan bildirimde bulunmaya yada gerçek olmayan kanıt göstermeye yada suçu yüklenmeye zorlamak;
- Yasa dışı kuruluşlara üye olmak, bu kuruluşlar adına çalışmalar yapmak yada yardımda bulunmak;

- Uyuşturucu madde kullanmak, taşımak, bulundurmak yada ticaretini yapmak;
- Devletin kişiliğine karşı işlenen cürümler nedeni ile cezalandırılmış olmak;
- 6136 Sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkındaki Yasaya karşı gelecek, ateşli silahlarla, mermilerini ve bıçaklarla saldırı ve savunmada kullanılmak üzere özel olarak yapılmış bulunan öteki araçları, patlayıcı maddeleri taşımak, yükseköğretim kurumları içinde bulundurmak yada bu suçlardan mahkum olmak;
- Yükseköğretim kurumu binalarında yada eklentilerinde izin almadan açık yada saklı dernek vb. kuruluşlar oluşturmak;
- Sınavlarda korkutma ile kopya yapmak, kopya yapan öğrencilerin derslikten çıkartılmasına engel olmak, kendi yerine başkasını sınava sokmak yada başkasının yerine sınava girmek;
- Disiplin kovuşturması ile ilgili işleri yada disiplin kurulunun çalışmasını zor kullanarak yada korkutma ile engellemek;
- Irza tecavüz etmek;
- Güvenlik güçleri tarafından aranılan kişileri saklamak yada barındırmak;
- Derslere yada sınavlara girilmesine, ders yada sınavların yapılmasına herhangi bir biçimde engel olmak, dersteki öğrencileri dışarıya çıkartmak, çıkmaya kışkırtıcı yada zorlayıcı davranışlarda bulunmak;
- Bir kişiye yada gruba, her ne nedenle olursa olsun işkence yapmak yada yaptırmak;
- Bayrak törenlerini engelleyici tutum ve davranışta bulunmak yada tören sırasında gereken saygıyı kasıtlı olarak göstermemektir.

Sıralanan ceza çeşitlerini saydığımızda, 49 çeşit suçun Yönetmelik çerçevesinde belirlenmiş olduğunu saptamaktayız. Bu denli çeşitli cezaların yaratılmış bulunması, bir yanı ile öğrencilerin özgür bir ortamda düşünme, tartışma, irdeleme, eleştirme olanaklarını baskılarken, öte yanı ile de, öğrenciler ile yükseköğretim kurum yöneticilerini sürekli bir çekişme içine sürüklemektedir. Bu ise, yargı organlarını sürekli olarak meşgul edici sonuç doğurmakta, yaratılan anlaşmazlıklar, uzun uğraş ve zaman yitimine neden olmaktadır. Bunun önlenmesi için, öncelikle, üniversiteyi "kışla" disiplini altına alıcı yaklaşımdan vazgeçilmeli, öğrenciler, özgür bir ortamda eğitim-öğretimde bulunabilmelidir. Sınavlar konusunda ise, yapılması gereken, sınavların öğrencileri cezalandırıcı bir yöntem olmayıp, öğretmenin bir aracı olarak algılanmasında toplanmaktadır. Öğretim elemanlarının, sınav sonuçlarını, yanıtları ile birlikte açıklamaları, öğrenci sınav kağıtlarının saydam bir değerlendirmeye konu kılınması gerekmektedir.

Yargı organına taşman bir başka anlaşmazlık, denklik sorununda ortaya çıkmaktadır. 2547 Sayılı Yasanın 43/b maddesi bu alanı düzenlemektedir: "Aynı meslek ve bilim dallarında, eğitim-öğretim yapan üniversitelerde, eğitim-öğretim, kapsam, öğretim süresi ve yıl içindeki değerlendirme esasları bakımından eşdeğer olması ve öğrenimden sonra kazanılan sanların ayrı ve elde edilen hakların eşdeğer sayılması konusu Üniversitelerarası Kurulun önerisi üzerine; öğretmen yetiştiren birimler için belirtilen esasların belirlenmesi MEB ile de işbirliği ile yapılarak, YÖK"e düzenlenir."

II. SINAV VE ÖĞRENCİLİK HAKLARINDAN KAYNAKLANAN DAVALAR :

Öğrenci öğretim ve sınav yönetmeliği,2547 Sayılı Yasanın 23 üncü maddesi uyarınca, her üniversite tarafından düzenlenmekte ve bu nedenle de, çeşitlilik göstermektedir. Bu konuda yapılması gereken, özellikle yatay ve dikey geçişlerde sorun çıkmaması için, bir çerçeve yönetmeliğinin oluşturulmasıdır. Öğrencilik hakları konusunda da, TBMM kendisini düzenleyici, kural koyucu konumdan çıkartmalı, bu konuda kural koyucu kurum, üniversitenin kendisi olmalıdır. Ortaya çıkacak kimi uyuşmazlık ve ayrık düşüncelerde Üniversitelerarası Kurul eşgüdümleyici bir işlev üstlenerek, kurumlararası farklı uygulamaların önü alınmalıdır. Bunlar yapılmazsa, üniversiteler, yargı organlarının en büyük işvereni olmayı sürdürecektir.

4411 Sayılı Yasa ile öğretim süresi yeniden düzenlenmiştir. Buna göre; "yükseköğretim kurumlarında, önüisans ve lisans düzeyinde öğrenim yapan öğrencilere bu öğrenimlerini tamamlamak için tanınan azami süreler iki yıllık önüisans için dört, dört yıllık lisans için yedi yıldır. Öğrenciler, normal eğitim-öğretim süresi beş yıl olan programları sekiz yılda, altı yıl olan programları ise dokuz yılda tamamlamak zorundadırlar. Ancak, bu süreler sonunda; kayıtlı olduğu öğretim kurumundan mezun olabilmek için son sınıf öğrencilerine, başarısız oldukları bütün dersler için biri bütünleme olmak üzere, iki ek sınav hakkı verilir. Bu sınavlar sonunda başarısız ders sayısını beşe indirenlere , bu beş ders için üç yarıyıl, ek sınavları almadan beş derse kadar başarısız olan öğrencilere dört yarıyıl(sınıf geçme esasına göre öğretim yapılan kurumlarda iki öğretim yılı); Gülhane Askeri Tıp Akademisi öğrencileri hariç, üç yada daha az dersten başarısız olanlara ise sınırsız, başarısız oldukları derslerden açılacak sınavlara girme hakkı tanınır. İzledikleri programdan mezun olmak için gerekli bütün derslerden geçer not almalarına karşın, yönetmeliklerinde başarılı sayılabilmeleri için öngörülen not ortalamalarını sağlayamamaları nedeniyle ilişkileri kesilme durumuna gelen son dönem(sınıf geçme esasına göre öğretim yapılan kurumlarda son sınıf) öğrencilerine not ortalamalarını yükseltmek için, diledikleri son iki sınıf derslerinden sınırsız sınav hakkı tanınır. Bunlardan uygulamalı, uygulaması olan ve daha önce alınmamış dersler di-

şındaki derslere devam koşulu aranmaz. Açılacak sınavlara, üst üste yada aralıklı olarak toplam üç eğitim-öğretim yılı hiç girmeyen öğrenci, sınırsız sınav hakkından vazgeçmiş sayılır ve bu haktan yararlanamaz. Sınırsız hak kullanma durumunda olan öğrenciler, öğrenci katkı payını ödemeyi sürdürürler, ancak, sınav hakkı dışındaki öğrencilik haklarından yararlanamazlar. Açık öğretim öğrencileri, öğrencilik haklarından yararlanmamak koşulu ile bu sürelerle kısıtlı değildirler.

Derslere devam yükümlülüklerini yerine getirmelerine karşın, yıl içi ve yıl sonu sınav yükümlülüklerini bu maddede belirtilen hükümlere uygun olarak yerine getiremedikleri için öğretim kurumları ile ilişkisi kesilen hazırlık sınıfı ve birinci sınıfta en fazla bir dersten, ara sınıflarda ise en fazla üç dersten başarısız olan öğrencilere, üç yıl içinde kullanacakları üç sınav hakkı, not ortalamasını tutturamadıkları için hazırlık sınıfı dahil ara sınıflarda da sene yitiren öğrencilere, diledikleri üç dersten bir sınav hakkı verilir. Sınav hakkı verilenler, yıl içi yada yıl sonu sınavı olduğuna bakılmaksızın başvurmaları durumunda üniversite yada ileri teknoloji enstitülerinin, her eğitim-öğretim yılı başında açacakları sınavlara alınır. Sınavların sonunda sorumlu oldukları tüm dersleri başaranlar, öğrenimlerini kaldıkları yerden yeniden sürdürürler. Bu durumda olan öğrencilerin sınavlara girdikleri süre, öğrenim süresinden sayılmaz. Bu sınavlara katılan öğrenciler, öğrencilik haklarından hiçbir biçimde yararlanamazlar.

Üniversite senatoları, önlisans ve lisans düzeyi öğretimlerde sürdürülecek esasları, devam, arasınav sayısı ve bunların başarı notuna katkısı, uygulama, sınav ve bütünleme gibi koşulları yönetmeliklerle belirlerler.

Lisans öğrenimini tamamlamayanların yada tamamlayamayanların ön lisans diploması almaları yada meslek yüksekokullarına uydurulmaları YÖK tarafından hazırlanacak yönetmelik kurallarına göre düzenlenir."

Kamuoyunda "af yasası" olarak anılan yasaların birbirini izlemesi ve her yeni yasanın, daha önceki yasalara karşın başarısız olanlara yeni bir hak doğurmasının yarattığı sorunlara ilişkin dava örnekleri, aşağıda sunulmaktadır:

ÖRNEK 1 - Ankara 10. İdare Mahkemesi; E:2000/1299, K: 2000/1018 : Davacı, 3908 Sayılı Af Yasasından yararlanmış ve bazı derslerden başarılı olmuştur. Başarısız olduğu dersler için, 4111 Sayılı Yasadan yararlanmak istemiştir. Gazi Üniversitesi Rektörlüğü, yapılan başvuruyu, 3098 Sayılı Yasadan yararlanarak başarılı olduğu derslerden de sınava girmesi gerektiği görüşü ile reddetmiştir. Öğrenci, bu kararın iptali istemi ile, İM'ne başvurmuştur. Davalı Rektörlük, davanın yasal dayanağının olmadığını ileri sürmüştür.

Ankara 10.İdare Mahkemesi, 12.10.2000 günlü kararı ile, davalı Rektörlüğün işlemini

iptal etmiştir. İM'ni bu sonuca götüren süreç şu biçimde işlemiştir: Davacının istemi, aynı İM'nin 15.01.1997 günlü ve E:1995/997, K: 1997/37 sayılı kararı ile reddedilmiştir. Bu karar Danıştay'a taşınmış, Danıştay 8. Dairesi,10. İM'nin ret kararını, 28.09.1998 günlü ve E: 1997/1978, K: 1998/2725 sayılı kararı ile bozmuş ve davalı Rektörlükçe istenilen karar düzeltme istemini de, 15.05.2000 günlü ve E: 1998/7112, K: 2000/3635 sayılı kararı ile reddedilmesi üzerine, bozma kararı na uyularak, dosya yeniden incelenmiş ve iptal kararı ile sonuçlanmıştır.

4111 Sayılı Yasa, 12.06.1995 tarihini taşımaktadır. Getirilen af, 1981-1982 eğitim-öğretim yılından başlamak üzere, 12.06.1995'e kadar her ne nedenle olursa olsun(kendi isteği ile ayrılanlar için de) okullarından ilişiği kesilen öğrencilere(öğrenci katkı payını Ödeyemedikleri için ilişiği kesilenler de), ilişkilerinin kesilmesine neden olan bütün dersler için iki sınav hakkı verileceği kurala bağlanmıştır. İptal gerekçesinde;

"Dosyanın incelenmesinden, 1976-1977 öğretim yılında Ankara Devlet Mimarlık ve Mühendislik Akademisi İnşaat Bölümünde eğitimine başlayan davacının; 1982 yılında ilişiğinin kesildiği, 3511 sayılı af yasası ile 1987 yılında eğitimine yeniden başladığı, 2 yıl üst üste kayıt yenilemediği için yeniden okulla ilişiğinin kesildiği, 3804 sayılı af yasası ile 1992 yılında girdiği sınavlarda, 13 dersten dokuzundan başarılı, dördünden başarısız olduğu, son olarak 4111 sayılı Af Yasasından yararlanmak amacı ile davalı idareye başvurduğu, Fakülte yönetimince gönderilen başarı durum çizelgesinde, davacının 3804 Sayılı Af Yasasından yararlanarak girdiği sınavlarda, başarılı olduğu derslerin de içinde bulunduğu beş dersten yeniden sınava girmesi yolunda işlem oluşturulması üzerine bu davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Olayda, davacının 3804 Sayılı Af Yasasından yararlanarak girdiği Y.Dİ11, Y Dil II ve Mekanik I derslerinden başarılı olduğu tartışmasızdır.

Davacının ilişiğinin kesilip öğrencilik sıfatını yitirdiği dönem ile, Af Yasalarından yararlandığı halde öğrencilik sıfatını kazanmadığı dönem arasında başarılı olduğu derslerin, salt bu dönemde öğrencilik sıfatı taşımadığı gerekçesiyle yeniden başarılmasının istenmesi, Af Yasaları ile güdülen amaca ve hakkaniyete uygun düşmemektedir.

Bu durumda, davacının 3804 Sayılı Af Yasası uyarınca girip de başarılı olduğu derslerden bağışık tutulması gerekirken, aksine oluşturulan işlemde hukuka uygunluk görülmemiştir."

denilmektedir.

KARARIN YORUMU :

Af Yasası ile yargı kararı arasında, 5 yıl 4 aylık bir süre geçmiş bulunmaktadır. Yasa-

ma organı karan ile.yargı organı karan arasında geçen süre, 4 yıllık öğrenim süresinden daha fazladır. Af Yasaları ile,1976-77 akademik yılında yükseköğretim öğrenciliği sıfatını taşıyan ve bu sıfatı 1982'de yitiren birine, 1988'de ilk kez, 1988'de ikinci kez ve 1995'de üçüncü kez yeniden öğrencilik sıfatını kazandıran yasalar çıkartılmış, ancak yargılama sürecinin uzaması, yasa ile tanınan hakkın kullanımım, beş yıldan daha fazla bir süre uzatmıştır. Bütün bunlar, yasa ile tanınan bir hakkın, uygulamada ve yargılamada yaşadığı serüveni göstermektedir.

ÖRNEK 2 - Yeni bir af yasası, 4584 sayısını taşımaktadır. Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencisi, aftan yararlanmak için başvuruda bulunur. Üniversite Yönetim Kurulu bu istemi, 11.09.2000 günlü 2000/726 sayılı kararı ile reddeder. Dava bu ret kararı üzerine açılır.

Rektörlük, savunmasında, Tıp Fakültesinin 1,2 ve 3. Dönemlerinde, yıl sonunda tek bir sınav yapıldığından, başarısız olanların tüm derslerden başarısız sayıldığını belirterek, davacının aftan yararlanmasının mümkün olmadığını belirtir.

Ankara 10. İdare Mahkemesi'nde E:2000/1333, K.2001/126 sayılı dosyada işlem gören dava, 30.01.2001 günlü kararlar "işlemin iptali" ile sonuçlanır. Kararın gerekçesi şöyledir:

"2547 Sayılı Yasaya, 4584 Sayılı Yasa ile eklenen Geçici 46. Maddenin 1. Fıkrasında; Yükseköğretim kurumlarında; hazırlık ve ara sınıflar içinde bütün sınıflarda önlisans ve lisans düzeyinde öğrenim gören öğrencilerden, 12 Eylül 1980 tarihinden 1999-2000 öğretim yılı sonuna kadar, her ne nedenle olursa olsun ilişkileri kesilmiş yada kesilme durumuna gelmiş öğrencilere, ilişkilerinin kesilmesine neden olan bütün dersler için devam, iki sınav ve bütünleme hakkı verilir..." hükmü ile ilişki kesilen ve kesilme durumuna gelen öğrencilere tanınacak haklar belirlenmiş, maddenin 2. Fıkrasında, uygulamalı eğitim-öğretim yapan okullardaki öğrencilere, 3. Fıkrasında, sınıf geçme sistemi uygulayan yükseköğretim kurumlarındaki öğrencilere, 4. fıkrasında ise, azami öğrenim sürelerini dolduran öğrencilere ilişkin özel düzenlemelere yer verildikten sonra, maddenin son fıkrasında da, 4584 sayılı yasa ile getirilen haklardan yararlanabilmek için, Yasanın yayım tarihinden başlayarak 2 ay içinde başvurma zorunluluğu getirilmiştir.

Öte yandan, Geçici 46. Madde hükmünün uygulanması ile ilgili esasların belirlendiği 12.7.2000 günlü 7000/99 sayılı HÜ Senato Kararının 10. Maddesinde, Geçici 46. Maddenin 3. Fıkrasına koşut olarak sınıf geçme sisteminin uygulandığı fakülte ve yüksekokullarda, en çok üç dersten başarısız olup, bir üst sınıfa geçemeyen öğrencilere üst sınıfa devam hakkı ve alt sınıftaki başarısız oldukları dersler için de iki sınav ve bir bütünleme hakkı verileceği belirtilmiş, anılan Senato kararında, Tıp Fakülteleri ile ilgili özel bir karar alınmamış olmasına karşın, Tıp Fakül-

tesisi Yönetim Kurulunun dava konusu edilen 26.07.2000 günlü kararı ile, Geçici 46b maddenin 3. Fıkrasında ve söz konusu Senato Kararının 10. Maddesinde tanınan hakların, Tıp Fakültesinde uygulanan eğitim sistemine ve sınav yönetmeliğinin 35. Maddesine uymadığından söz edilerek tanınamayacağına ilişkin karar alınmıştır.

...davacının, 1999-2000 öğretim yılı dönem sonu sınavında başarısız olarak, bir üst sınıfa geçemediği, 4584 Sayılı Yasa ile getirilen af hükümlerinden yararlanmak için yaptığı başvurunun, dava konusu kılınan işlemle reddedildiği, davacı tarafından, söz konusu işlem ile bu işleme dayanak olarak gösterilen af yasasının uygulanmasına ilişkin esasların belirlendiği 26.07.2000 günlü 588 sayılı TF Yönetim Kurulu kararının iptali istemi ile davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Anılan af yasasının bir bütün olarak incelenmesinden; yükseköğrenim gören tüm öğrencileri kapsayan nitelikte deyişlerin yer aldığı, farklı öğretim sistemi uygulayan okullarla ilgili özel düzenlemelere yer verildiği, af yasasına ilişkin önerinin gerekçesinde, ilişkisi kesilen öğrencilerin öğrenimlerine devam edebilmeleri, yıl yitirme durumunda bulunanların da, bu yitiklerinin giderilerek, öğrencilerin ve ailelerinin yitiklerinin önlenmesinin amaçlandığı belirtilmiştir.

Geçici 46b maddenin 4. Fıkrasında, azami öğrenim sürelerini doldurduğu için ilişkisi kesilen öğrencilere devam ve sınav hakkı tanınmakta, devam eden öğrencilerden, dönem yada yıl yitirmekte olanların da bu haklardan yararlanacağı belirtilmekle birlikte, "devam eden öğrenciler" deyişinin, devam etmekte iken dönem yada yıl yitirdiklerinde azami öğrenim süresini dolduracak olan öğrencilerin anlaşılması ve maddenin bu biçimde yorumlanması, anılan fıkranın düzenleniş biçimine daha uygun düşecektir. Çünkü, devam eden öğrencilerden, üst sınıfa geçemeyenlere, buradan dönem yada yıl yitirme durumunda olanlara tanınan haklar Geçici 46. Maddenin 3. Fıkrasında özel olarak düzenlenmiştir. Bu açıklamalar ışığında, üst sınıfa geçemeyen davacının, dönem yitimi nedeni ile azami öğrenim süresini doldurduğu yönünde bir sav da bulunmadığından, 4. lıkra ile tanınan haklardan yararlanması mümkün değildir.

4.fıkra hükmüne gelince; anılan fıkrada ayrıık duruma yer verilmeden, genel olarak sınıf geçme sistemi uygulanan tüm okullarda, en çok üç dersten başarısız olan ve üst sınıfa geçemeyen öğrenciler için, üst sınıfa devam hakkı ve başarısız oldukları derslerden iki sınav ve bir bütünleme hakkı tanınmaktadır. Buradan, üst sınıfa geçemeyen ve en çok 3 dersten başarısız olan öğrencilerin, sınıf geçme sistemi uygulanan bir okulda öğrenim görmesi, 3. Fıkra hükmünden yararlanmak için yeterlidir.

Davalı idarece, davacının öğrenim gördüğü TF'nin 1,2 ve 3. Döneminde, eğitim

sisteminin gereği olarak, öğrencilerin aldığı tüm derslerden, yıl sonunda tek bir sınav yapıldığı ve başarısızlık durumunda, tüm derslerden başarısız sayıldığı, buradan en çok üç dersten başarısız olma koşulunun, anılan 1,2 ve 3. Dönem için gerçekleştirilemeyeceği bulunmadığı ileri sürülerek, anılan sınıflardaki öğrencilere 3. Fıkradaki hakların tanınamayacağına ilişkin yönetim kurulu kararı alındığı belirtilmekte ise de; gerek geçici 46. Maddenin 3. Fıkrasında, gerekse HÜ Senato kararında, TF nin anılan sınıflarının 3. Fıkra kapsamı dışında tutulacağına ilişkin sınırlayıcı bir hüküm ve karara yer verilmemiş olduğu göz önüne alındığında, dava konusu edilen Yönetim Kurulu kararı ile, af yasası ile getirilen hakların sınırlandırılmasında hukuka uyarlık bulunmamaktadır.

Bu durumda davacının (3) ten daha fazla dersten başarısız olduğu söylenemeyeceğine göre, genel olarak ilişkisi kesilen yada kesilme durumuna gelen öğrenciler ile dönem yada yıl yitirme konumunda olan öğrencilerin, bu yitkilerinin sınav hakkı verilerek önlenmesi amacı ile çıkartılan af yasası uyarınca, davacıya üst sınıfa devam hakkı ve başarısız olduğu dersler için de sınav hakkı verilmesi gerekirken, davacının isteğinin reddine ilişkin işlenmiş, Je ve Geçici 46. Maddenin 3. Fıkrasının, TF nin 1,2 ve 3. Dönemlerinde uygulanmamasına ilişkin yönetim kurulu kararında hukuka uyarlık bulunmadığı sonucuna varılmıştır."

ÖRNEK 3- Sosyal Bilimler Enstitüsü Avrupa Topluluğu'nun Hukuki Yapısı Bilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi, başvuruda bulunarak Özel Hukuk Bilim Dalı Yüksek Lisans Programına yatay geçiş yapar ve bu programda bir yıl eğitim görüp, aldığı tüm dersleri başardıktan sonra, Özel Hukuk Bilim Dalı Başkanı, bunu kabul etmeyerek, yatay geçiş işleminin geri alınmasını ister. Yatay geçiş istemini bir yıl önce kabul eden Enstitü Yönetim Kurulu, 13.08.1991 gün ve 84 sayılı kararı ile ,yatay geçişi iptal eder. İstanbul 4. İdare Mahkemesi,22.4.1993 gün ve 506 sayılı kararı ile, Enstitü Yönetim Kurulunun bu geri alma kararını, "idarelerin tek yanlı olarak yaptıkları işlemlerin hukuka aykırılığının saptanması durumunda her zaman geri alınmasının mümkün olduğu" gerekçesi ile .yerinde bulur ve davayı reddeder.

Danıştay Sekizinci Dairesi, E:1993/2193 ve K:1993/4343 sayılı dosyada işlem gören temyiz istemini,22.12.1993 günü sonuçlandırır. Sonuç, davacı istemini reddeden İstanbul 4. İdare Mahkemesi kararının bozulması biçiminde ortaya çıkar. Kararın gerekçesi; "... Dosyanın incelenmesinden, SBE Avrupa Topluluğunun Hukuki Yapısı Bilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi olan davacının başvurusu üzerine Enstitü Yönetim Kurulunun 9.10.1990 gün ve 72 sayılı kararı ile Hukuk Fakültesi Özel Hukuk Bilim Dalı Yüksek Lisans Programına yatay geçişinin kabul edildiği, davacının da yeni bölümünde 1. ve 2. yarıyıl dönemlerindeki tüm derslerini başardığı, kendisine danışman atandığı, ancak Özel Hukuk Bilim Dalı Başkanının kabul etmemesi nedeni ile Enstitü Yönetim Kurulunun 13.8.1991 gün ve 84 sayılı kararı ile davacının devam ettiği derslerin geçerli olmasına ve eski bölümü olan AT Hukuki

Yapısı Bilim Dalma geri dönmesine, Özel Hukuk Bilim Dalı Bölümüne geçmesi için Bilim Dalı Başkanının onayının alınmasına karar verildiği anlaşılmaktadır. İdari işlemlerin hukuka aykırı bulunmaları durumunda geri alınmaları mümkün ise de, geri alma işleminin olağan bir süre içinde, hak ve adalet kurallarını zedelemeyecek biçimde yapılması gereklidir. Bu durumda davacının, Yönetim Kurulu kararı ile yatay geçiş yaparak, bir yıllık eğitim sonucunda aldığı bütün dersleri verdikten sonra, idarece hukuki bir dayanak gösterilmeksizin yatay geçişe ilişkin işlemin geri alınmasında hukuka uygunluk görülmemiştir."

KARARIN YORUMU: Bu yapıtta önünüze çıkacak hukuksal sorunlar, üniversiteler ve üst kurul ile kuruluşlarda verilen kararlarda tutarlılık olmadığını, hukuk ile sürekli çeliştiğini gözler önüne serecektir. Yukarıdaki örnek bunlardan biridir. Aynı Enstitü Yönetim Kurulu, kendi kararını, aradan bir yıl geçtikten sonra ortadan kaldırma sorumluluğunu gösterebilmektedir. Hele hele, kararma bilim başkanının görüşünün alınması gereğinin yerine getirilmemesini gerekçe olarak alması ise, gerçeklerle ilgisi olmayan bir gerekçedir. Enstitü Yönetim Kurullarının kararlarını oluştururken yapacakları yada uyacakları kurallar, yasada ve yönetmeliklerde yer almaktadır.

ÖRNEK 4 - Davacı, Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesinden aldığı önlisans diploması günü, 19.07.1991 olarak belirlenmesi üzerine, bu tarihin 03.06.1991 olarak düzeltilmesi isteminde bulunur. Davalı Rektörlük, bozma kararına uyarak, diploma gününün sınavların herkes için bittiği 30.06.1991 günü olarak düzenlenmesine karar verir. Eskişehir İdare Mahkemesi, 25.09.1992 gün ve 584 sayılı kararı ile, davalı idare, işleminde hukuka aykırılık bulunmadığına karar verir. Davacı, 15.07.1991 günlü başvurusu ile kaydının silinerek kendisine önlisans diploması verilmesi isteminde bulunur. Bu istem, geriye dönük işlem yapmanın hukuka aykırı olacağı gerekçesi ile reddedilir. Ret kararının taşındığı İdare Mahkemesi kararı, davalı Rektörlük tarafından Danıştay'a taşınır.

Danıştay Sekizinci Dairesi'nde E:1992/3610 ve K:1994/226 dosyada işlem gören dava,25.01.1994 günü sonuçlanır. Karar, Eskişehir İdare Mahkemesi kararının bozulması biçiminde çıkar. Kararın gerekçesi ; "... Uyuşmazlık konusu olayda, Açıköğretim Fakültesi 3. Sınıf öğrencisi olan davacının 2. Sınıf derslerinin tamamından 1-2 Haziran 1991 tarihinde yapılan sınavlara girerek başarılı olduğu, önlisans diploması verilmesi istemiyle 15.07.1991 günlü başvuru dilekçesi üzerine davalı idarece 1-2 Haziran 1001 tarihinde 2. Sınıf derslerinden başarılı olan öğrencilere 10.07.1991 tarihinde önlisans yazısının verilmeye başlandığı belirtilerek, davacı adına da bu tarihte önlisans yazısının düzenlendiği, davacının da sınavları bitirme gününün 03.06.1991 olduğu, önlisans yazısında da bu tarihin esas alınması gerektiği savı ile bu davayı açtığı anlaşılmaktadır. Dosyadaki davalı idare savunmalarının incelenmesinden anlaşılacağı üzere Açıköğretim Fakültesinin 1990-1991 öğretim yılı sonu sınavlarının 1-2 Haziran 1001 gününde yapıldığı konusunda anlaşmazlık bulun-

mamaktadır. Açık öğretim ile örgün eğitimin sınav usul ve esasları ile sınav dönemlerinin sona erdiği tarihlerin birbirlerinden farklı olduğu açıktır. Özellikle açık eğitim ile örgün eğitim sınav dönemlerinin bittiği günlerin farklılığı karşısında açık eğitim için bitirme tarihi olarak sınav döneminin bittiği günün esas alınması gerekeceği kuşkusuzdur. Klasik yüksek örgün eğitim kurumları olan fakültelerde yıl sonu sınavları genellikle Haziran ayı boyunca sürmekte ve bu fakülteler için sınavların sona erdiği gün 30 Haziran olmaktadır. Açık öğretim fakültelerinde ise, iki gün içerisinde tüm yurt çapında sınavlar yapıp, sona ermektedir. Dava konusu o' da sınavlar 1-2 Haziran gününde yapıp bittiğinden, bu tarih esas alınarak ans diploma gününün belirlenmesi gerekirken, tersine verilen kararda hukuka uyarlık bulunmamaktadır."

ÖRNEK 5 - Davacı 1993 yılı ÖSYS sınavı sonucunda, yanıt kağıdının sınav paketi içinden çıkmaması nedeni ile bir yükseköğretim programına yerleştirilmemesine ilişkin işlemin iptali ve bu işlem nedeni ile uğradığını öne sürdüğü özdeksel ve tinsel zararının ödenmesi istemi ile dava açar.

Danıştay Sekizinci Dairesi, E: 1993/2838 ve K: 1994/3894 sayılı dosyada işlem gören davayı 21.12.1994 günü sonlandırır ve istemi ret eder. Kararın gerekçesi şöyledir: "...1993 yılı ikinci basamak sınavına ilişkin Klavuzun 4.4. bölümünde, sınavın bitiminde, her adayın kullandığı soru kitapçığı ile yanıt kağıdının salondaki görevliler tarafından toplanacağı, sınav başlangıcında ÖSYS Tercih Formu, ÖSYS kimlik kartı, ÖSYM kuponu, sınavın bitiminde ise soru kitapçığı ve yanıt kağıdı olmak üzere beş belgenin noksansız olarak görevlilere teslim edilmiş olması gerektiği, bu belgelerin eksiksiz alınmasını sağlamanın adayların görevi olduğu belirtilmiştir. Dosyanın incelenmesinden, davacının yanıt kağıdı ve test kitapçığının sınava girdiği salon Sınav Belgeleri paketinden çıkmadığı, paketi açan Komisyon tarafından 25.06.1993 günlü tutanakla saptanmış, daha sonra davacıya gönderilen JSYS sonuç belgesinde davacının puanları hesaplanmayarak, bir yükseköğretim programına giremediğinin belirtildiği anlaşılmıştır. İkinci basamak sınav klavuzunun yukarıda anılan maddesinden anlaşılacağı üzere, sınav sonunda yanıt kağıdı ile soru kitapçığının noksansız olarak görevlilere teslim edilmesinin davacının görevi olduğu açık olduğuna göre, bu belgelerin salon sınav evrakı içinden çıkmamasında idareye yüklenebilecek bir konudan söz edilemez. Ayrıca, davacı tarafından ilgili belgeleri salon görevlilerine eksiksiz olarak teslim ettiğine ilişkin herhangi bir kanıt yada sav ileri sürülememiştir. Bu durumda davacının bir yükseköğretim programına yerleştirilmemesine ilişkin işlemde mevzuata aykırılık bulunmadığı gibi, özdeksel ve tinsel ödenince isteğinin de haklı bir nedeni bulunmamaktadır."

ÖRNEK 6 - Ondokuz Mayıs Üniversitesi Ziraat Fakültesi son sınıf öğrencisi olan davacının okulla ilişkisi, 1991-1992 öğretim yılı sonunda, 7 yıllık öğrenim süresi içinde toplam 6 dersten başarısız olması nedeni ile, kesilir. Öğrencinin, 2547 Sayılı Yasanın

3908 Sayılı Yasa ile değişik 44. Maddesi uyarınca, sınırsız sınav hakkı verilmesi yolundaki başvurusu, Fakülte Yönetim Kurulu'nun 06.10.1993 gün ve 1993/202-224 sayılı kararı ile reddedilir. Bunun üzerine davacı,3804 sayılı yasadan yararlanarak girdiği sınavlar sonunda 4 dersten başarılı olup, 2 dersinin kaldığı, bu derslerden, 3908 sayılı yasa uyarınca girdiği sınavlar sonucunda birisinden başarılı, ötekisinden başarısız olduğunu, mezun olabilmesi için tek dersinin bulunduğu, 3908 sayılı yasa ile, 2547 sayılı yasa ya eklenen Geçici 42 nci madde uyarınca sınırsız sınava girme hakkının verilmesi gerekçesi ile yaptığı başvuru yu, Samsun İdare Mahkemesi, 13.4.1994 gün ve 353 sayılı kararı ile, kabul eder ve Rektörlük işlemini iptal eder.

Rektörlük, sınırsız sınava girme hakkından öğrencilik ilişkisi süren öğrencilerin yararlanabileceklerini, davacının ise, öğrencilik hakkını kazanamadığını öne sürerek, Danıştay'a başvurur. Danıştay Sekizinci Dairesi, E: 1994/443, K: 1996/99 sayılı dosyada işlem gören davayı 19.3.1996 günü sonlandırır ve İdare Mahkemesi kararını onar. Gerekçe şöyledir: "... Yasanın değişik 44. Maddesindeki sınav hakkının, okula kayıtlı ve halen öğrenci olan kişilere uygulanması gerektiği açıktır. Olayda ise, okulla ilişiği kesilen davacı, 3908 bayıh yasa ile getirilen Geçici 42 nci madde uyarınca başarısız olduğu derslerden girdiği sınavlarda, bir dersten yine başarısız olmuş, kayıt ve öğrencilik hakkı kazanamamıştır. Bu nedenle 44 üncü maddeden yararlanması olanaklı değildir. Ancak, Dairemizce yapılan 23.10.1995 günlü Ara Kararma, davalı Rektörlükçe verilen yanıt ile ekindeki belgelerden, davacıya, İdare Mahkemesinin temyize konu kararı uyarınca sınav hakkı verildiği, davacının, bu sınavda başarılı olarak, 20.7.1994 günü mezun olduğu anlaşılmaktadır. Bu durumda, yargı kararı sonucu ortaya çıkan yeni hukuki durum gözönüne alınarak, sonuç olarak yerinde görülen Samsun İdare Mahkemesi kararının temyizen incelenerek bozulması isteminin reddine ...karar verildi."

ÖRNEK 7 - Uludağ Üniversitesi doktora öğrencisi davacının kaydı, doktora tezini hazırlama aşamasında, danışmanı ile ilişki kuramaması sonucu tez jürisinin kurulamaması üzerine yönetmelikte öngörülen öğrenim süresinde tezini hazırlamamış sayılarak, silinir. Konu Bursa 1 inci İdare Mahkemesine taşınır. İdare Mahkemesi davayı reddeder.

Temyiz edilen karar Danıştay Sekizinci Dairesi tarafından bozulur. Bursa 1 inci İdare Mahkemesi, bozma kararma uymayarak kararında direnir. Bunun üzerine, anlaşmazlığa Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulu bakar. Genel Kurul, E: 1994/762, K:1996/93 sayılı dosyada işlem gören davayı,16.02.1996 günü sonuçlandırır. Karar, Bursa Birinci İdare Mahkemesinin kararının bozulması olarak ortaya çıkar. Gerekçe şöyledir; "...Bursa 1 inci İdare Mahkemesince; Lisansüstü Öğretim Yönetmeliğinin 20 ve 21 inci maddeleri uyarınca tez jürisi kurulabilmesi için tezin tamamlanmış olması gerektiği, tezin tamamlanmış sayılması için ise, 20 nci madde uyarınca tez danışmanı gözetiminde hazırlanmış olmasının zorunlu bulunduğu, Yönetmeliğin 20 nci maddesinde doktora tezinin; bilime yenilik getirme, yeni bir bilimsel

yöntem getirme yada bilinen bir yöntemi yeni bir alana uygulama niteliklerinden birini yerine getirmesinin gerektiği öngörüldüğüne göre, tez çalışmasının danışmanın yönlendirmesi ve gözetimi altında yürütüleceğinin açık olduğu; olayda da sorun,davacının tezini bütünü ile kendi inisiyatifine göre hazırladığı için jüri incelemesine sunulmamasından kaynaklandığı, tezin, sürenin son günü danışmana teslim edildiği ve danışmanın, o güne kadar tezin hazırlanışının hiçbir aşamasında, hiçbir bölümünü görüp okumadığı, tartışılmadığının anlaşıldığı; böyle bir çalışmanın, Yönetmeliğin 20 nci maddesine uygun biçimde harılanmış bir tez olarak kabul edilmesi olanağı olmadığı; yönetmelik, danışmana, tezin hazırlanışında gözetim görev ve sorumluluğu yüklediğine göre, danışmanın işlevinin, son gün önüne getirilen ve daha önce hiç görmediği bir tezi Enstitü yönetimine ve bu nedenle tez jürisine aktarmamaktan ibaret olmadığı, gerek tez danışmanı ve gerekse anabilim dalı başkanı, tezin hazırlanışı usulüne uygun olmadığı için, jüri oluşturmak üzere işleme alınmasını uygun görmediğinden, tezin esastan incelenmesi aşamasına gelinemediği, bu nedenle enstitü yönetim kurulunun iptali istenen kararı, tezi geçersiz saymak değil, tezini süresinde hazırlamayan davacının kaydını silmek olduğu, bu nedenle Danıştay bozma kararındaki; "tezin Enstitü Yönetim Kurulunca geçersiz sayılacağına ilişkin kural bulunmadığı, jüri oluşturulması gerektiği" yolundaki görüşe katılma olanağı bulunmadığı gerekçesiyle, davanın reddine ilişkin kararda direnilmiştir. Temyiz dosyasının incelenmesinden; Danıştay Sekizinci Dairesinin 20.01.1994 günlü, E:1993/1829, K:1994/188 sayılı kararında da açıklandığı üzere, Lisansüstü Öğretim Yönetmeliğinin 16 nci maddesinde ilgili enstitü yönetim kurulunun doktora yapacak öğrenciye bir danışman atayacağı, 20 nci maddesinde doktora tezinin danışman gözetiminde hazırlanacağı; 21 inci maddesinin 1 inci fıkrasında tez tamamlanınca enstitü yönetim kurulunun en az üç öğretim üyesinden oluşan bir tez jürisi seçeceği ve danışmanın bu jürinin doğal üyesi olduğu, 2 nci fıkrasında da jürinin tezi reddetmesi durumunda tezi reddedilen adayın bir yıl içinde yeni bir tez ile yada eski tezini düzelterek/tamamlayarak başvurabileceği, jürinin iki kez ret kararı vermesi durumunda öğrencinin üniversite ile ilişkisinin kesileceği kuralının bulunduğu;...davacının hazırladığı doktora tezini doktora öğrenim süresinin son günü idareye teslim ettiği, ancak danışmanın, enstitü müdürlüğüne yazdığı 4.9.1992 günlü yazı ile tezin hazırlanma aşamasında adayın kendisi ile görüşmediğini, kendisinin hazırlanan tezi daha önce hiç görmediğini belirterek, tezin enstitü müdürlüğüne iletilmesini onaylamadığını belirtmesi ve anabilim dalı başkanının da, aynı doğrultuda yazılı görüş bildirmesi üzerine, enstitü yönetim kurulunca tez jürisi kurulmamasına ve öğrenim süresi sona eren davacının kaydının silinmesine ilişkin dava konusu işlemin oluşturulduğu; Lisansüstü Öğretim Yönetmeliğinin yukarıda açıklanan hükümlerinde ve öteki maddelerinde doktora adayı tarafından süresi içinde hazırlanıp teslim edilen tezin herhangi bir nedenle danışman tarafından uygun bulunmaması durumunda, o tezin ilgili enstitü yönetim kurulunca geçersiz sayılacağına ilişkin bir kuralın yer alma-

dığı, süresi içinde hazırlanıp teslim edilen bir tezin ancak danışmanın da doğal üye olarak katıldığı en az üç kişilik jüri tarafından "ret" yada "kabul" edilebileceği, enstitü yönetim kurulunun görevinin jüriyi oluşturmakla sınırlı olup, tezin değerlendirilmesi için jüri oluşturulup-oluşturulmayacağına karar vermek gibi bir takdir yetkisinin olmadığı anlaşıldığından ve bu durumda tez jürisi kurulması gerekirken, tersine oluşturulan dava konusu işlemde hukuka uyarlık bulunmadığından, mahkemece davanın reddedilmesinde yasal yerindelik görülmemiştir..."

ÖRNEK 8- Davacı , yurt dışında 3 yıllık Sosyal Bilimler Fakültesini bitirir. Diplomasının denkliğini sağlamak için YÖK'e başvurur. YÖK, davacının diplomasının SBF nin üç yıllık eğitimine denk olduğuna ilişkin karar verir. 28.09.1992 günlü ve 16256 sayılı işlemin iptali istemiyle açılan dava, Danıştay Sekizinci Dairesi tarafından, 29.09.1993 günlü, E: 1992/3307, K: 1993/2889 sayılı kararı ile ret edilir. Davacı kararı temyiz eder.

Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulu, E: 1994/615, K: 1996/335 sayılı dosyada işlem gören davayı, 30.05.1996 günü, temyiz isteminin reddi ve Danıştay Sekizinci Dairesinin kararının onanması ile sonuçlanır. Kararın gerekçesi şöyledir; "...Temyiz edilen kararlar ilgili dosyanın incelenmesinden Danıştay Sekizinci Dairesince; olayda...Üniversitesini bitiren ve diploma denkliği için başvuran davacının gördüğü eğitimin niteliği, süresi ve okuduğu derslerin içeriğinin davalı idarece incelendiği, eğitimin 6 sömestr(3 yıl) olduğu, ekonomi ve hukuk gibi dalların eğitimde savsaklandığının(okunmadığımm) saptandığı, davacının gördüğü bu öğrenimin ülkemizdeki 4 yıllık SBF lisansına eşdeğer sayılmayacağı belirlendiği; buna göre yurt dışında öğrenim gören davacının, okuduğu bölümün Siyasal Bilimler bölümü sayılabileceğine, öğrenim süresinin de 3 yıllık yüksek öğrenim sayıldığına ilişkin işlemde hukuka ve yasalara aykırılık bulunmadığı gerekçesi ile, davanın reddine karar verildiği anlaşılmaktadır. Danıştay Sekizinci Dairesince verilen kararın usul ve hukuka uygun bulunduğu ve dilekçede ileri sürülen temyiz nedenlerinin kararın bozulmasını gerektirecek nitelikte olmadığı anlaşıldığından..."

ÖRNEK 9 - Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü araştırma görevlisi olan davacı, doktora yapmak için,1989 yılı kontenjanı kullanılarak yurt dışına gönderilir. Yaptığı çalışmalar hakkında üniversitesine rapor vermemesi nedeni ile, YÖK tarafından geri çağırılır. Davacının açtığı dava üzerine, Danıştay Sekizinci Dairesi, 4.5.1994 günlü, E:1993/1054, K:1994/1429 sayılı kararı ile, davayı reddeder. Kararın temyiz edilmesi üzerine Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulu, E: 1994/827, K: 1996/339 sayılı dosyada işlem gören dava, 30.05.1996'da karar vererek, istemi reddeder ve Danıştay Sekizinci Dairesinin kararını onar. Gerekçe şöyledir; "... Temyiz edilen kararlar ilgili dosyanın incelenmesinden; Danıştay Sekizinci Dairesince, davacının 2547 Sayılı Yasanın değişik 33 üncü maddesi uyarınca 01.04.1990 gününden başlayarak 2 yıl

süre ile yurt dışına doktora eğitimi yapmak üzere gönderildiği, 21 ay içerisinde doktora konusunu belirlememiş olması nedeni ile üniversitesince geri dönmesinin istenildiği, davacının 04.01.1992 'de geri döndüğü, geri çağırılma işleminin hatalı olduğunu öne sürerek açmış olduğu davanın İdare Mahkemesi tarafından süre aşımı nedeni ile reddedildiği, daha sonra durumunun yeniden değerlendirilerek eğitimine kaldığı yerden devam isteğinin Fakülte ve Üniversite Yönetim Kurulu tarafından uygun görülerek yetkili makam olan YÖK'na konunun sunulduğu, ancak YÖK Yürütme Kurulunca üniversite önerisinin reddedildiğinin anlaşıldığı, davacının 1989 yılı kontenjanını kullanarak gittiği yurt dışında yaptığı çalışmalar hakkında düzenli ve ayrıntılı bir biçimde üniversitesine rapor vermesi gerekirken, aradan 21 ay geçmesine karşın bu yönde herhangi bir çabasının bulunmadığı, yarım kalan eğitimin üzerinden uzunca bir süre geçmesi, ayrıca geri çağırılmasına ilişkin işlemin iptali istemiyle açtığı davanın reddedilmiş olması karşısında, dava konusu işlemde kamu yararına ve hizmet gereklerine aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verildiği anlaşılmaktadır. Danıştay Sekizinci Dairesince verilen kararın usul ve hukuka uygun olduğu ve dilekçede ileri sürülen temyiz nedenlerinin kararın bozulmasını gerektirecek nitelikte olmadığı anlaşıldığından..."

ÖRNEK 10 - 1994 merkezi özel yetenek sınavına katılan davacı, kendisinden daha az puan alanların yerleştirildiğini ve kendisinin de ulusal sporcu belgesine sahip olması nedeni ile ulusal sporcu kontenjanından yerleştirilmesi gerekirken, beden eğitimi ve spor yüksekokuluna kaydının yapılmamasına ilişkin işlemin iptali istemi ile dava açar. YÖK ÖSYM Başkanlığı, davacının almış olduğu puan ile, istemiş olduğu herhangi bir yere yerleştirilmesine yeterli olmadığını, ulusal sporcu olduğuna ilişkin belgeyi vermediğini ileri sürmüştür.

Danıştay Sekizinci Dairesi, E: 1994/7467, K: 1996/2603 sayılı dosyada işlem gören davayı, 15.10.1996'da bitirir ve istemi ret eder. Gerekçe şöyledir; "...1994 yılı merkezi özel yetenek sınav klavuzunun 1-6 maddesinde, bu sınava katılmak isteyen ulusal sporcuların, Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünden alacakları ulusal sporcu olduklarını gösterir resmi belgeleri, durumlarını anlatan bir dilekçe ile birlikte başvurma belgelerine eklemeleri gerektiği belirtilmiştir. Davalı İdarece, 28.02.1995 günlü ara kararla verilen yanıtta, davacının sınava başvuru sırasında yada sonrasında ulusal sporcu olduğuna ilişkin herhangi bir belge sunmadığı belirtilmiştir. Sınav klavuzunda belirtilen süre içinde anılan belgeyi sunmayan davacının ulusal sporcu kontenjanından herhangi bir tercihinin yerleştirilmemesi yolundaki işlemde hukuka aykırılık bulunmamaktadır.

ÖRNEK 11 - Davacı, 22.09.1994 günü girdiği merkezi özel yetenek sınavı sonucunda bir yükseköğretim programına yerleştirilmemesine ilişkin işlemin, sınavla ilgili belgeler üzerinde bilirkişi incelemesi yapıldıktan sonra puanının yeniden değerlendiril-

mesi sonrasında, iptalini ister. ÖSYM Başkanlığı, resim iş Öğretmenliği alanında yapılan sınavda canlı model ve imgesel tasarım çalışması yaptırıldığını, jürinin, adayların isim kısımları kapalı sınav belgelerini ayrı ayrı notlandıklarını, daha sonra isim kısmı açılarak her adayın durumun klavuz uyarınca değerlendirilip puanın hesaplandığını, merkezlerince yapılan işlemde hata bulunmadığını bildirir. Gazi Üniversitesi Rektörlüğü ise, sınav ve değerlendirilmesinde taraf olmadıklarını, yalnızca sınavda teknik yönden yardımcı olduklarını, bu nedenle davada taraf olmalarını gerektiğini savlamıştır.

Danıştay Sekizinci Dairesi, E: 1994/7743, K: 1996/3110 sayılı dosyada işlem gören davayı 13.11.1996'da sonlandırarak, istemi reddeder. Gerekçe şöyledir; "... Yükseköğretim programlarına alınacak öğrencilerin seçimi ve tercihlerine göre yerleştirilmeleri, ÖSYM tarafından iki basamaklı bir sınav sistemi uygulanarak yapılmaktadır. Bazı üniversitelerin beden eğitimi ve spor, müzik ve resim-iş öğretmenliği programlarına alınacak öğrenciler ise, birinci basamak sınavına katılarak gerekli puanı almış olmak koşulu ile, yine ÖSYMnce yürütülen özel yetenek sınavı ile belirlenmekte ve yerleştirilmektedir. Genel ve yaygın olan sınav biçimi, yazılı olarak yapılan ve sınav sonuçları nesnel olarak değerlendirilen sınavdır. Ancak, bazı eğitim kurumlarına, nesnel olarak değerlendirmeye olanak vermeyen yukarıda belirtildiği üzere merkezi özel yetenek sınavı ile öğrenci almaktadır. Bu sınavlarda verilen yanıtlar ve ortaya konulan çalışmalarda matematiksel bir kesinlik söz konusu değildir. Yeteneğin değerlendirildiği özel yetenek sınavlarında bir soru yanıt anahtarı olmadığı gibi, böyle bir şeyin bulunmasına da olanak yoktur. Gerçekte, sanatta herkes için geçerli değerlendirme yapılamayacağı da açıktır. Öğrenci alacak yükseköğretim kurumunun eğitim biçiminden ve özelliğinden doğan böyle bir sınav için bilirkişi incelemesi yapılması söz konusu olamaz. Öte yandan, özel yetenek gerektiren dallara öğrenci alımında yönetimin takdir yetkisinin bulunduğunu kabul etmek gerekir. Olayda davacının 1994 merkezi özel yetenek sınavına resim iş öğretmenliği alanında katıldığı, klavuzda öngörülen canlı model çalışması ile imgesel tasarım çalışmasından girdiği sınavda aldığı ...puanla herhangi bir tercihi yerleştirilmediği anlaşılmıştır. Davacının resim dalında girdiği bu sınav için bilirkişi incelemesi yapılması söz konusu olamayacağından, bilirkişi incelemesi yapılması yolundaki isteminin kabulü olanaklı görülmemiştir. Bu durumda, davalı idarece oluşturulan işlemde hukuka aykırı bir yön bulunmamaktadır..."

ÖRNEK 12 - Davacı, ÖSYM Ek Yerleştirme Klavuzu uyarınca, 1994'de öğretime başlayan MYO İşletme ve Büro Sekreterliği Bölümüne yerleştirilmesi istemi ile ... yaptığı başvurunun, puanının yetersiz olduğu gerekçesi ile reddine ilişkin davalı idarenin(ÖSYM) 09.11.1994 günlü işleminin; ek yerleştirme işlemi sırasında, tercih ettiği bu okula, puanı kendisinden daha düşük olan adaylar yerleştirilirken kendisinin yerleştirilmemesininin hukuka aykırı olduğunu öne sürerek Danıştay'a başvurur. ÖSYM Başkanlığı, 1994 ÖSYM sınavlarına katılmayan davacının, 1994 ÖSYM Ek Yerleştirme Kla-

vuzunun 3/a maddesi uyarınca ek yerleştirmeden yararlanamayacağını önerir.

Danıştay Sekizinci Dairesi, E: 1994/7368, K: 1996/2423 sayılı dosyada işlem gören davayı, 07.10.1996 günlü kararı ile reddeder. Kararın gerekçesi şöyledir; "... Dosyanın incelenmesinden, 1994 ÖSYM sınavlarına katılmayan davacının, 1993 yılına ilişkin ÖSS puanları ile 1994 ÖSYS Ek Yerleştirme Sistemi ile bir yükseköğretim programına girmek istediği, bunun üzerine dava konusu işlemin oluşturulduğu anlaşılmaktadır. Yukarıda yeralan kılavuz hükmü uyarınca davacının 1994 ÖSYS Ek Yerleştirme Sistemi ile bir yükseköğretim programına yerleştirilmesine olanak bulunmadığından davalı idarece yapılan işlemde mevzuata aykırılık bulunmaktadır..."

ÖRNEK 13 - Davacı, Yıldız Teknik Üniversitesi MYO Restorasyon Programının 2 yıllık ön lisans eğitimini 100 tam not üzerinden 84.34 not ortalaması ile dönem ikincisi olarak bitirir. Bu başarısı üzerine MYO'dan YTÜ Mimarlık Fakültesine dikey geçiş yapmak isteyen davacı, isteminin reddine ilişkin işlemlerin, MYO Mezunlarının Lisans Öğretimine Devamları Hakkındaki Yönetmeliğin 3/b maddesindeki " başvuru notlan ortalamasına göre yapılacak sıralamada adayın o yıl öğrenim gördüğü programdan mezun olanlar arasında ilk % 10'na girmiş olmak gerekir" cümlesinin, eşitlik ilkesine aykırılığı olduğu, ilk yüzde onun hesabında, bulunulan sınıftaki öğrenci sayısının göz önüne alınması gerektiğini öne sürerek Danıştay'a başvurarak, işlemin iptalini ister. Davalı YÖK Başkanlığı, MYO'dan mezun olan öğrencilerin lisans öğrenimini tamamlayabilmelerinin, ancak MYO'nun Mezunlarının Lisans Öğretimine Devamları Hakkında Yönetmelikte belirtilen koşulları yerine getirmeleri ile olanaklı olduğu, Yönetmeliğin 3 üncü maddesinde mezunlar arasında yüzde ona girme koşulu bulunduğu, her MYO mezununun, lisans öğrenimi yapma olanağı bulunmadığı, bu nedenle öğrencilerin başarı düzeylerinin saptanabilmesi için bir takım ölçütlerin uygulanmasının zorunlu olduğu, yönetmelikte bu konudaki bir takım düzenlemeler getirilmesinde hukuka aykırılık bulunmadığı, davanın reddi gerektiğini savunmuştur. Yine davalılardan Yıldız Teknik Üniversitesi Rektörlüğü, davacının MYO nu 1003-1004 öğrenim yılında 84.34 not ortalaması ile dönem ikincisi olarak tamamladığı, dikey geçiş için yönetmelikte öngörülen koşulların sağlanması gerektiği, davacının öğrenim gördüğü okuldan mezun olanlar arasında ilk yüzde 10 a girmemesi nedeniyle başvurusunun reddedilmesinde mevzuata aykırılık bulunmadığını, davanın reddinin gerektiğini savunmaktadır.

Danıştay Sekizinci Dairesi, E:1995/5093, K.1997/1305 sayılı dosyada işlem gören davayı,14.04.1997'de sonuçlandırır ve davayı reddeder. Kararın gerekçesi şöyledir ; "... 2547 Sayılı Yasanın 7/e maddesinin, YÖK'nun yükseköğretim kurumlarında...öğrencilerin yatay ve dikey geçiş yapmalarına ilişkin esasları saptayacağı kuralının verdiği yetkiye dayanılarak MYO Mezunlarının Lisans Öğrenimlerine Devamları Hakkındaki Yönetmelik nazırSanıp,28.04.1983 gün ve 18031 sayılı R.G. yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu yönetmelik ile, MYO'daki öğrencileri daha başarılı

ölmeye özendirmek ve başarılı öğrencilere lisans eğitimi yapmalarına olanak ve fırsatın sağlanması amacı güdülmüştür. Bu amaçla düzenlenen yönetmelikte MYO mezunlarının lisans öğrenimine devamları için bazı koşullar getirilmiştir. Bu koşullar, öğrencinin her dersten aldığı yarıyıl sonu başarı notlarının ağırlık ortalamasının yüz tam not üzerinden en az 70 ve lisans öğrenimine devam edecek adayın mezun olduğu yıl mezunlar arasında ilk yüzde 10'a girmiş olması gerektiği yönündedir. Ülkemizde belli alanlarda ara insan gücü yetiştirmek amacı ile mesleki eğitim veren pek çok MYO bulunmakta olup, bu okullarda öğrenim gören öğrenci sayısı da çoktur. Bu okullar ülkede yaygın ise de, lisans eğitimi veren üniversitelerin alabilecekleri öğrenci sayısı sınırlı olduğundan MYOnu bitiren öğrencilerin bütününe lisans öğreniminden yararlandırılmasına olanak yoktur. Yükseköğretim kurumlarının sınırlı kontenjanları karşısında MYOnu bitirenlerden lisans öğrenimi yapmak isteyenlerde belli koşulların aranması, sınırlı kontenjanın MYOnu bitirenler arasında en başarılı olanlar için ayrılması doğaldır. Bu amaçla başarı düzeyinin saptanmasına yönelik olarak dava konusu yönetmeliğin 3/b maddesinin "başarı notları ortalamasına göre yapılacak sıralamada adayın o yıl öğrenim gördüğü programdan mezun olanlar arasında ilk yüzde 10 a girmiş olması gerektiği yolundaki kuralda hukuka aykırılık bulunmamaktadır. Öte yandan, davacı 3843 sayılı Yasanın 7 nci maddesi kapsamındaki bir davada, dairemizce, ilk yüzde 10 un hesabında YÖK kararının sınıfı geçen öğrenci sayısı yerine, bulunulan sınıftaki öğrenci sayısının dikkate alınması gerektiği yolundaki kararında yer alan yorumun, bu davada da geçerli olması gerektiği ileri sürmekte ise de, her iki davanın konusunun, dayandırıldıkları yasa kurallarının ve bu kurullarla amaçlanan durumların farklı olması nedeniyle kabulü olanaklı görülmemiştir..."

ÖRNEK 14 - Davacı, diploma notuna göre ortaöğretim başarı puanının düzeltilerek ÖSYS puanının yeniden hesaplanması ve puanının yeterli olması durumunda tercih ettiği yükseköğretim programlarından birisine kayıt hakkı tanınması, ÖSYM'nin 1995 ÖSYS sonucunda bir yükseköğretim programına giremediği yönündeki işleminin iptali istemi ile dava açar. Davalı ÖSYM, davacının bütün uyarılara karşın kılavuzda belirtilen sürelerde gerekli denetimleri yapmadığı, okul müdürlüğüne gönderilen listede başarı puanı hakkında bilgi bulunmadığı, OÖBP 20 olarak değerlendirilmesinde mevzuata aykırılık bulunmadığını belirterek, davanın reddini ister.

Danıştay 8 inci Dairesi, E:1996 972, K:1997/1217 sayılı dosyada işlem gören davayı 08.04.1997'de,yasal dayanaktan yoksun bularak.reddeder. Kararın gerekçesi şöyledir; "...1992 ÖSYSKnun 3.1.13 Ortaöğretim Puanı Nasıl Hesaplanacaktır başlıklı maddesinde, ÖYS için son sınıf düzeyindeki adayların yıl sonu başarı ortalamalarından, önceki yıllarda mezun olan adayların yıl sonu başarı ortalamalarından, önceki yıllarda mezun olan adayların diploma notlarından elde edeceği, aynı maddenin son iki paragrafında, 1995 ÖYS'de kullanılmak üzere son sınıf düzeyindeki

adayların son sınıf yıl sonu başarı ortalamalarını belirlemek üzere Mayıs ayı içinde ÖSYM'ce okul müdürlüklerine listelerin gönderileceği, okul müdürlüklerinin adayların son sınıf yıl sonu başarı ortalamalarının bu listelerde ilgili yerlere işleyerek Haziran ayı içinde adayların kolaylıkla görebilecekleri bir yere asacakları ve bu listelerin 30 Haziran 1995'de ÖSYM'de olacak biçimde geri gönderecekleri, 1995 ÖYS'de kullanılacak ortaöğretim başarı puanının hesaplanmasında, okulların onaylayarak ÖSYM'ye geri gönderecekleri listelerde yeralan yıl sonu başarı ortalamalarının esas alınacağı, listelerin ÖSYM'ye gönderildikten sonra okul müdürlüklerince listelerde yer alan notlarla ilgili değişiklik isteklerinin kabul edilmeyeceği, başvurma belgesinde, sözü edilen konularda eksik yada yanlış bilgi verilmesinden doğacak sonuçlardan adayın sorumlu olacağı, adayların bu konuda herhangi bir hak ileri süremeyecekleri kurala bağlanmaktadır. Dosyanın incelenmesinden... mezun olan ve ilk kez sınava giren davacının 1995 ÖSYS Sonuç Belgesinde ÖSS için OÖBP'nı 20.00 olarak gören ve hiçbir yükseköğretim kurumu kazanamayan davacının 31.08.1995 günü ÖSYM Başkanlığına yaptığı başvuru üzerine, davalı idare tarafından, davacının 1995 ÖSYS'ye başvururken okumu...bildirdiği, merkezlerince okullara gönderilen Diploma Notları Bildirim ve Kontrol Formunda ise, söz konusu okul tarafından bu okulun öğrencisi olmadığı belirtilerek diploma notunun gönderilmediği,...Lisesinin de notunu göndermediği ve OÖBP'nın 1995 ÖBYB Kılavuzunda belirtilen kurallar uyarınca hesaplandığı, davacının düzeltme istemi ile ilgili herhangi bir işlem yapılmasına olanak bulunmadığı gerekçesi ile istemin reddedildiği anlaşılmaktadır. ÖSY sınavları 2547 Sayılı Yasanın 2880 Sayılı Yasa ile değişik 7/h; 10 ve 45 inci maddeleri uyarınca ÖSYM tarafından hazırlanan ve YÖK Yürütme Kurulu tarafından onaylanan sınav kılavuzlarında belirlenen ilke ve esaslar çerçevesinde yapılmaktadır. Sınav Kılavuzlarında belirtilen usul ve esaslara göre adaylar ile okul müdürlüklerinin hazırlayarak ÖSYM'ye sundukları veri bilgilere ve adayların sınavlardaki başarı dereceleri ile tercihlerine göre değerlendirme yapılarak seçme ve yerleştirme işlemleri tamamlanmaktadır. Adayların sınav kağıtlarının değerlendirilmesinde kullanılan temel göstergelerden biri olan ortaöğretim başarı puanı kılavuzda belirtilen usul çerçevesinde belli günlerde okulda ilan edilen adayların yıl sonu başarı ortalamaları yada diploma notları ile adayın bitirdiği okulun tüm öğrencilerinin başarı ortalamaları yada diploma notlarının dağılımının ortalaması ile standart sapmalar hesaplanarak her aday için sınav öncesinde belirlenmektedir. Yüzbinlerce adayın girdiği ÖSY sınavlarında ÖSYM'ce ortaöğretim başarı puanı gibi veri bilgileri adayların sınavdaki başarı puanları ve tercihlerine göre bilgi işlem merkezi aracılığı ile çok ince hesaplamalar yapılarak tüm öğrencilerin sınav kağıtları bir bütün olarak incelendiğinden, bir adayın sınav öncesi hesaplanması gereken veri bilgisinde yapılacak bir değişikliğin, yalnızca o adayın değil, birçok adayın başarı puanını etkileyeceği kuşkusuzdur. Bu bakımdan sınav öncesi belirlenen OÖBPna dayanak olan yıl sonu başarı ortalamaları yada diploma notlarının sağlıklı ve doğru

bir biçimde elde edilmesi zorunludur. Bu nedenle sınav kılavuzunda okul yönetimlerince belirlenen yıl sonu başarı ortalamaları yada diploma notlarının doğruluğunun sağlanması açısından bir oto denetim sistemi getirilmiş, aday öğrencilerin okulda ilan edilen yıl sonu başarı ortalamasının yada diploma notunun hatalı olmadığını kontrol etmeleri, bir yanlışlık varsa gerekli düzeltmenin yapılması için belirtilen süre içinde itirazın yapılması gerektiği açıklanmıştır. Bu durumda aday öğrencilerin ve velilerinin bu konuda gerekli özeni ve dikkati göstererek bir yanlışlık belirlemeleri durumunda itirazlarını sınav öncesinde belirlenen süre içinde yapmaları, sınav sisteminin bütünlüğü, işlerliği, ağırlığı ve doğruluğu bakımından zorunludur. Olayda ise davacı öğrencinin sınav öncesinde kılavuzda belirlenen süre içinde diploma notunun eksik hesaplandığı yolunda herhangi bir başvurusu bulunmadığı tartışmasız olduğundan, sınav sonuçlarının açıklanmasından sonra ortaöğretim başarı puanının yanlış hesaplandığı yönündeki itirazının reddedilmesine ilişkin işlemde hukuka aykırılık bulunmamaktadır..."

ÖRNEK 15 - Davacı 1995 ÖSYM sınavına girer. Mezun olduğu okul müdürlüğü OÖBP'ın yanlış bildirmesi nedeni ile, hak etmiş olduğu yükseköğretim kurumuna yerleştirilemez. Yanlışlığın düzeltilmesi ve OÖBP'nın göz önüne alınarak hak ettiği yükseköğretim kurumuna yerleştirilmesi istemi ile ,YÖK ÖSYM Başkanlığına başvuruda bulunur. Başvurunun reddi üzerine konu Danıştay'a taşınır. YÖK ÖSYM Başkanlığı, 1995 Birinci Basamak Kılavuzunun 3.1.13 "OÖBP Nasıl Hesaplanacaktır" maddesinde, okul müdürlüklerinin ve adayların uyması gereken kuralların açıkça belirtildiği, son paragrafında da "adayların Mart ve Haziran aylarında okullarında asılacak listeleri titizlikle incelemeleri, kendileri ile ilgili bilgilerde eksiklik yada yanlışlık varsa düzeltilmesi için okul müdürlüğüne zamanında başvurmaları son derece önemlidir. Adayların bu listelerde yer alan diploma notu, not sistemi, bitirme yılı alan kol bilgisi ile ilgili olarak sonradan yapacakları itirazlar kabul edilmeyecektir" denilerek, adayların bir kez daha uyarıldığı, 1995 ÖSYS ye başvuru sınavında mezun durumunda olanlardan bilgilerinin denetimine gereksinim duyulan adaylarla ilgili 1995 ÖSYS adayların okul bilgilerini denetleme ve bildirim formunun, onaylı bir fotokopisi merkezlerinde saklanan, davacıyla ilgili sayfasının incelenmesinden 28.06.1995'de okul müdürü tarafından onaylanarak merkezlerine gönderilen bu formda, davacının diploma notunun 2.21 olarak yazıldığına açıkça görüleceği, bütün uyarılara karşın, kılavuzda belirtilen sürelerde gerekli denetimleri yapmayan ve okul müdürlüğüne merkezlerine gönderilen formda diploma notu 2.21 olarak düzeltilen davacının OÖBP nın, bu diploma notundan değerlendirilmesinde mevzuata aykırılık bulunmadığını ileri sürer.

Danıştay Sekizinci Dairesi, E:1995/4820, K: 1997/1013 sayılı dosyada işlem gören davayı, 25.03.1997 günü sonlandırır ve idari işlemin iptaline karar verir. Kararın gerekçesi şöyledir; "...Dosyanın incelenmesinden, 1993-1994 öğretim yılında ...mezun olan davacının, 1994 yılında yapılan ÖSYS'na girdiği, 3.48 olan OÖBP nm,anılan okul

müdürlüğünce ÖSYM'ye bildirildiği, ancak bu sınavda başarılı olamayıp herhangi bir yükseköğretim kurumuna yerleştirilemediği, 1995 yılında ÖSYS'na bir kez daha girdiği, bu sınavın sonunda ...İİBF İşletme Bölümüne yerleştirildiği, davacının, yükseköğretim kurumuna yerleştirilmesine ilişkin belgeden OÖBP'nin yanlış olarak bildirildiğini öğrenmesi üzerine...Lisesi Müdürlüğünden aldığı ve 3.48 olan OÖBP'nin yanlışlıkla 2.21 olarak bildirildiğini gösteren belge ile ÖSYM'ye başvurarak, doğru olan OÖBP gözönüne alınarak hakettiği yükseköğretim kurumuna yerleştirilmesi istemiyle yaptığı başvurunun, YÖK ÖSYMnce ; ...Lisesinden 1995 ÖSYS adaylarının okul bilgilerini denetleme ve bildirim formunda, okul tarafından diploma notunun 2.21 olarak bildirilmiş olup OÖBP'nin 1995 ÖSYS Kılavuzu sayfa 20.3.1.13'te belirtilen kural uyarınca yapılacak bir işlem bulunmadığı gerekçesiyle, reddedildiği anlaşılmaktadır.

Olayda, davacı öğrencinin 1994 ÖSYS sınavına girerken, doğru olan 3.48 OÖBP okul müdürlüğünce ÖSYM'ye bildirilmesine karşın, öğrencinin ikinci kez girdiği 1995 ÖSYS sınavı nedeni ile ÖSYM tarafından, 1995 ÖSYS le başvuru sırasında mezun durumunda olanlardan bilgilerinin denetimine gereksinim duyulan adaylarla ilgili 1995 ÖSYS adayların okul bilgilerini denetleme ve bildirim formunun okul müdürlüğüne gönderilmesi üzerine; önceden doğru olarak bildirilen OÖBP"m 2.21 olarak düzeltilerek bildirilmesinden, ikinci kez sınava giren ve ilk bildirilen OÖBP'nin doğruluğundan emin olan davacının bilgilenmiş olduğu düşünülemez. Ayrıca, dosyada varolan okul müdürlüğünün ÖSYM Başkanlığına yazdığı 21.8.1995 günlü ve ... yazısı ile de okul bilgilerinin denetlenme ve bildirim formunda davacının diploma notunun yanlışlıkla 2.21 olarak yazıldığı bildirilmiştir. Bu durumda, okul müdürlüğünün hatasından kaynaklandığı anlaşılan ve davacının zarar görmesine neden olan sonuçları davacı öğrenciye yüklemek hakkıyete uygun değildir..."

ÖRNEK 16 - 1989-1990 öğretim yılında AÜ SBF İşletme Bölümüne kayıt olan, 1989-1990,1990-1991,1991-1992 öğretim yıllarında öğrenimini sürdüren ve ikinci sınıf derslerinin 7 tanesinden başarısız olması nedeni ile SBF Kayıt,Öğretim ve Sınav Yönetmeliği uyarınca kayıt silme durumuna gelen, ancak kendi isteği ile kaydını sildirip 1993 yılında üniversite sınavına girerek Eylül 1993'de aynı okulun aynı bölümüne kayıt yaptıran davacı, tümünden geçmiş olduğu 1 inci sınıf dersleri ile 2 nci sınıftan geçtiği 5 dersten başışık tutularak, kaldığı öğrenimine devam etmek için başvuruda bulunur. Başvurunun kabul edilmemesi üzerine, Ankara 10 uncu İdare Mahkemesi; 31.12.1994 gün ve 1797 sayılı kararı ile; başışıklığın, yatay geçişlerde ve eşdeğer öğretim yapan yükseköğretim kurumları arasında söz konusu olduğu, bu haktan öğrenimine devam eden ve not ortalaması belli bir düzeyde olan öğrenciler yararlandığı için, öğrenimine ara verip,yeniden ÖSYM sınavına girmekle yeni bir statü kazanan davacının önceden okuduğu derslerden başışık tutulması isteminin reddedilmesinde yerindelik bulunmak-

tadır gerekçesi ile, davayı reddeder. Öğrenci, İdare Mahkemesi kararını temyiz eder.

Danıştay Sekizinci Dairesi, E: 1995/2920, K: 1997/1326 sayılı dosyada işlem gören davayı, 14.04.1997 günü sonlandırır ve Ankara 10 uncu İdare Mahkemesi kararını bozar. Kararın gerekçesi şöyledir; " ...Dosyanın incelenmesinden, davacının, 1989-1990 öğretim yılında AÜ SBF İşletme Bölümüne kayıt yaptırdığı, 1989-1990, 1990-1991, 1991-1992 öğretim yıllarında öğrenimine devam ettiği, 2 nci sınıf derslerinin 7 sinden başarısız olması nedeni ile SBF Kayıt,Öğretim ve Sınav Yönetmeliği uyarınca kayıt silme durumuna geldiği, ancak, kendi isteği ile kaydını sildirdiği, 1993 yılı üniversite sınavlarında başarılı olarak, Eylül 1983'de yeniden aynı okulun aynı bölümüne kayıt yaptırdığı, daha sonra da, başarılı olduğu 1 inci sınıfta tüm dersleri ile 2 nci sınıfın 5 dersinden bağışık tutularak öğrenimine devam edebilmek için yaptığı başvurunun fakülte yönetim kurulu kararı ile reddedildiği anlaşılmaktadır. Olayda davacının, bağışık tutulmak isteminde bulunduğu derslerden daha önce başarılı olduğu tartışılmaz olduğuna göre, aynı derslerden yeniden sorumlu tutulması hakkaniyete uygun düşmemektedir. Bu durumda dava konusu işlemin iptali gerekirken, davanın reddi yolundaki idare mahkemesi kararında yerinde bir görülmemiştir..."

ÖRNEK 17 - 1995 yılı ÖYS sonucu AÜ SBF Uluslararası İlişkiler Bölümüne yerleştirilen ve öğrenime başlayan davacı, yerleştirme işleminin iptal edilmesine ilişkin ÖSYM'nin 25.01.1996 gün ve 63/40155 sayılı işlemin iptali için Danıştay'a başvurur. ÖSYM Başkanlığı, savunmasında, davacının OÖBP'nin ortanın altında olması ve ÖSS Birinci Basamak Sınavında çok düşük puan almasına karşın, İkinci Basamak Sınavında çok yüksek puan almasının kuşku doğurduğu, davacı hakkında yaptırılan inceleme ve araştırmalardan sonra işlem yapıldığı, işlemin yasal düzenlemelere uygun olduğunu ileri sürer.

Danıştay Sekizinci Dairesi, E: 1996/312, K: 1997/1346 sayılı dosyada işlem gören davayı,15.04.1997'de sonuçlandırır ve davayı reddeder. Davanın gerekçesi şöyledir; "...Dosyadaki bilgi ve belgelerin incelenmesinden, 1995 yılı ÖYS'na katılan davacının sınav sonucuna göre AÜ SBF Uluslar arası İlişkiler Bölümüne yerleştirildiği, hakkında bir kısım duyumlarda bulunulması üzerine, sınav kağıtları ve davacıya ilişkin belgeler üzerinde önce ...Kriminal Polis Laboratuvarı Müdürlüğüince yaptırılan inceleme sonucu düzenlenen Ekspertiz Raporunda, ÖSY yanıt kağıdında bulunan kutucuklarda kurşun kalemle yapılan işaretlemelerin davacı tarafından yada başka bir kimse tarafından yapıp yapılmadığı yönünde bir kanaat belirtilemediği, daha sonra davacının durumunun...İstatistik Bölümünde görevli üç profesörden oluşan bilirkişi kuruluna incelettirildiği, bu bilirkişilerin yaptıkları çalışma sonucu düzenledikleri raporda, özetle; davacının lise diploma notunun 5 üzerinden 2.23, ÖYS OÖBP'nin 44.458 olduğu, Birinci Basamak sınavında eşit ağırlıklı puanına göre başarı sıralamasında 642.680 inci iken, İkinci Basamak sı-

«avında sosyal puana göre genel başarı sıralamasında ise 1783 üncü olduğunun görüldüğü, bunun olağan dışı görünüm oluşturduğu, öğrencinin ÖYS yanıt kağıdı incelendiğinde, önce 22 soruya yanlış yanıt verip, sonradan sildiği ve yeniden verdiği yanıtların tamamının doğru olduğu, silinip yeniden yanıt verilen sorularla birlikte matematik kısmından 46, Türkçe kısmından 58, sosyal kısmından 67 soruya yanıt verdiği ve bunların tamamının doğru yanıt olduğu, silinip de doğrularının işaretlendiği soruların büyük bir bölümünde ise silinen yanıtların doğruları ile yakınlığı ve benzerliği olmadığı, ayrıca ÖSS-EÂ puanları 116-120 arasında ve OÖBP 44-45 arasında olup da İkinci Basamak Sınavında sosyal puanı 506 dan daha fazla ve Türkçe-Matematik puanı 524 den fazla olan öğrencilerin sayısı, 1993 yılında 0.1994 yılında 0 ve 1995 yılında ise yalnızca 1 öğrencinin-ki bu öğrencinin de adı geçen öğrenci olduğu görüldüğü, ayrıca istatistiksel bakımdan güçlü olan uç değer testlerine uygulanması sonucunda da öğrencinin aldığı ilgili puanların gerçekten kitlenin çok dışında yer aldığı belirlendiği, sonuç olarak; yukarıda açıklanan değerlendirme ve ulaşılan sonuçlar ışığında davacı öğrencinin ÖSS ve ÖYS sınavlarında almış olduğu puanların ve genel sıralamadaki yerlerinin kendisi ile birlikte sınava giren öteki öğrencilere göre kitleden çok farklı bir durum ortaya koyduğu, ayrıca, geçmiş yıllardaki benzeri kitlelere bakıldığında beklenenden çok farklı bir yapı oluşturduğu ve bu yapının yalnızca bu kişiye özgü olduğunun açıkça görüldüğü, bu nedenle, bu öğrencinin 1995 ÖYS sınavındaki performansının bilimsel olarak açıklanamayacağı, yani kuşku bir durumun söz konusu olabileceğine oybirliği ile kanaat getirildiği, bundan sonra ÖSYM Başkanı, sınav hizmetleri bölümü müdürü ve test araştırma bölümü müdüründen oluşan üç kişilik komisyonca da davacının durumunun görüldüğü ve oybirliği ile 1995 İkinci Basamak sınavı(ÖYS) sonuçlarının iptal edilmesinin uygun olacağı kanaatine varılması üzerine davalı idarece dava konusu işlemin oluşturulduğu anlaşılmaktadır. Çok büyük bir kitleyi yakından ilgilendiren üniversiteye giriş işlemlerinin düzenli bir biçimde yapılmasını sağlamak ve hak etmeyenlerin üniversiteye girmelerini önlemekle görevli olan davalı idarenin, ciddi olan ve dayanağı bulunan bir duyumu değerlendirip gerekli inceleme ve araştırmaları yaparak oluşturduğu işlemde hukuksal aykırılık bulunmamaktadır..."

ÖRNEK 18 - Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans öğrencisi olan davacı, duyurulan sınav gideri olarak istenilen 250.000.-Tisini ödememesi nedeni ile, yazılı sınavlara alınmaz, kendisine sözlü sınava alınacağı bildirilir. Anlaşmazlığın taşındığı İzmir 2.İdare Mahkemesi, 29.03.1995 gün ve 444 sayılı kararı ile;yüksek lisans eğitimi görenlerden sınav gideri olarak 250.000 lira istenilmesi ve bu miktarı ödemeyenlerin sözlü sınava alınacağı yolunda yapılan duyuru üzerine, davacının sözü edilen sınav giderini ödememesi nedeniyle, 27-28 Mayıs 1993 günleri yapılan yazılı sınavlara alınmadığı, bunun yerine sözlü sınava alınacağının 3 Mayıs 1993 günlü yazıyla, davalı idare tarafından davacıya bildirildiğinin görüldüğü, davalı idarenin savunmasında işle-

min dayanağı olarak Onlisans ve Lisans Eğitim Öğretim Yönetmeliğinin 6 ncı madde hükmü gösterilmekte ve üniversitenin sınavları yazılı yada sözlü yapma yetkisinin bulunduğu savunulmakta ise de, anılan madde hükmünde yazılı sınavlar için herhangi bir koşulun yerine getirilmesi öngörülmediğinden, yazılı sınavın alınmanın bağış koşuluna bağlanmasına yasal olanak olmadığı gibi, davalı idarenin yazılı sınavı tabi tutacağını bildirmesinin eşitlik ilkesini ortadan kaldırdığı, bu durumda davacının yazılı sınavın alınmamasına ilişkin uygulama işleminde hukuka uyarlık bulunmadığı gerekçesi ile, dava konusu işlemi iptal eder. Rektörlük, kararı; öğrencinin aldığı eğitimin çeşitli fakülte ve yüksekokulların lisans öğrencilerine de verildiği ve bu öğrencilerden öğrenim harcı alındığı, bu zorunlu durum nedeni ile bağış alındığı, davacının gerçekte % 80 devam koşulunu yerine getirmediğinden kaldığını- öne sürerek, temyiz eder.

Danıştay Sekizinci Dairesi, E:1995/4420, K:1997/1490 sayılı dosyada işlem gören davayı, 05.05.1997 günü sonlandırır ve kararın dayandığı gerekçenin usul ve yasaya uygun olması, bozulmasını gerektiren bir neden bulunmadığı gerekçesi ile, temyiz istemini reddeder ve kararı onar.

ÖRNEK 19 - Davacı, 1995 yılı ÖSYS giriş belgesinin kendisine ulaştırılmaması nedeni ile sınavı giremediğinden söz ederek, YÖK ÖSYM Başkanlığı aleyhine ödence davası açar. ÖSYM Başkanlığı, savunmasında, 1995 yılı ÖSYS Kılavuzunun 3.1.2 maddesinde, "belgeleriniz kaybolursa ne yapmanız gerekir" başlığı ile yapılan açıklamaya göre, süresinde başvurmayan davacının, 09.04.1995'te ÖSS ve 25.06.1995 gününde ÖYS sınavlarının yapılmasından, yerleştirme ve postalama işlemlerinin sonuçlandırılmasından sonra, 10.08.1995 günlü dilekçesiyle başvurduğundan, kılavuz hükümlerindeki uyarılara karşın, kendisine düşen görevi yerine getirmeyen davacı hakkında uygulanan işlemin hukuka uygun olduğunu ileri sürer.

Danıştay Sekizinci Dairesi, E: 1996/20, K: 1997/1479 sayılı dosyada işlem gören davayı, 05.05.1997'de sonuçlandırır ve davayı reddeder. Kararın gerekçesi şöyledir; "...Dosyanın incelenmesinden, davacının 1995 ÖSYM başvuru belgesini belirlenen süre içerisinde 25.11.1994'e teslim ettiği, 09.04.1995'e ÖSS ve 25.06.1995'de ÖYS sınavlarının yapılmasından çok sonra, 10.08.1995 günlü dilekçesi ile ÖSYM Başkanlığına başvurarak ÖSYS kimlik kartının gönderilmemesi nedeni ile 1995 yılı üniversite sınavlarına, idarelerinin kusurlu eyleminden ötürü girememiş olmasından ötürü...ödense isteminde bulunduğu, bu isteminin davalı idarenin 20.10.1995 günlü işlemi ile reddedilmesi üzerine,...ödense istemiyle bu davanın açıldığı anlaşılmaktadır. 1995 yılı ÖSYS Kılavuzunun yukarıda anılan maddesinde, sınavı giriş belgeleri eline ulaşmayan adayların ne yapmaları gerektiği ayrıntıları ile gösterilmiş olup, davacının, bu maddede belirtilen sorumluluğunu yerine getirmemesinden ötürü idareye yüklenebilecek bir kusurdan söz edilemez. Bu durumda, dava konusu işlemde, idareye yüklenebilecek herhangi bir kusur bulunmadığına göre, davacının... ödense isteminde haklı bir yön bulunmamaktadır..."

ÖRNEK 20 - Doktora programı öğrencisi olan davacı, 1.7.1996 gün ve 22683 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Lisansüstü Öğretim Yönetmeliğinin 32 nci maddesindeki, "bu yönetmeliğin yürürlüğe girmesi ile 06.10.1982 gün ve 17830 sayılı R.G. de yayımlanan Lisansüstü Öğretim Yönetmeliğinin ve değişiklikleri yürürlükten kaldırılmıştır. Lisansüstü programlarına 1996-1997 öğretim yılından önce başlamış öğrencilerin doktora yeterlik ve sanatta yeterlik için bu yönetmelikle getirilen yabancı dil koşulu dışında öteki haklar saklıdır" biçimindeki düzenlemede yer alan "yabancı dil koşulu dışında" deyimini ile, aynı yönetmeliğin geçici 2 nci maddesinin ve davalı üniversitenin 25.07.1996 gün ve 2 sayılı işleminin; doktora başvurduğu sırada yürürlükte olan yönetmelik hükümleri uyarınca y. dil sınavına girip başarılı olduğu, yeni yönetmelikte düzenlenen doktora yeterlik sınavı öncesi KPYDS nda başarılı olma koşulunun kendisine de uygulanmasının kazanılmış hak ve yönetimde kararlılık ilkesi ile bağdaşmadığını öne sürerek iptalini istemiştir. Üniversitelerarası Kurul Başkanlığı ile Üniversite Rektörlüğü savunmalarında; düzenleyici bir işlemin yürürlüğe girmesinden önce kurulup süregelen hukuki durumların yeni düzenleyici işleme tabi olacakları, genel hukuksal durumlarda kazanılmış haktan söz edilemeyeceği, doktora öğrenciliği statüsü sürenlerin bu statünün sürmesi sırasında olabilecek düzenleme değişikliklerine uymak zorunda oldukları, yürürlükten kaldırılan yönetmelikte öngörülen y. dil sınavının bilim alanı ile sınırlı olduğu, yeni yönetmelikleri KPYDS ile y. dil bilgisinde genel bir düzey oluşturulmasının amaçlandığını öne sürmüşlerdir.

Danıştay Sekizinci Dairesi, E: 1996/3847, K: 1997/2153 sayılı dosyada işlem gören davayı 17.06.1997'de sonlandırmış ve davayı , yasal dayanaktan yoksun bularak reddetmiştir. Kararın gerekçesi şöyledir; " ...Eski yönetmelikte, bir yabancı dil sınavı ile bilim sınavını başaranların doktora programına kaydının yapılabileceği ve yeterlik sırasında yabancı dil sınavı yapılmayacağı düzenlenmişken, yeni yönetmelikle, doktora programına kayıt için bilim sınavı yanında yabancı dil sınavı yapıp yapılmayacağı ilgili senatolara bırakılmış, ancak doktora yeterlik sınavına girebilmek için merkezi olarak yapılan KPYDS'nda yüz üzerinden 60 almış olmak koşulu getirilmiştir. Kamu yönetimleri, kendi görev alanlarını ilgilendiren konularda yönetmelikler çıkarma yetkisine sahip oldukları gibi, bunları günün koşullarına, mevzuata ve kamu hizmetinin özelliklerine göre yeniden düzenleme ve değiştirme yetkisine de sahiptirler. Genel ve soyut nitelikteki düzenleyici işlemler (kural tasarruflar) yine genel düzenleyici işlemler ile değiştirilebilir yada kaldırılabilir. Nesnel hukuk dünyasında ortaya çıkacak bu değişikliğin, daha önceki kural tasarrufların doğurmuş olduğu nesnel ve genel hukuki durumlara da etki edeceği ve varolan durumlara da uygulanacağı açıktır. Soyut ve genel hukuksal durumların(hukuksal statülerin) en önemli özelliği, bunların her zaman değişebilmesi ve bu değişikliğin de herkese karşı geçerli olmasıdır. Nesnel hukuk dünyasında ortaya çıkan ve hukuksal statüde değişiklik yapan bu düzenlemelerin eski düzenleme uyarınca statü kazanmış ve statüsü süren bireyleri de kapsayacağı açıktır. 2547 Sayılı Yükseköğ-

retim Yasasının 65 inci ve ÜAK'un görevlerini düzenleyen 11 inci maddesinin verdiği yetkiye dayanılarak yürürlüğe konulan genel düzenleyici işlem niteliğindeki dava konusu yönetmelikte lisansüstü öğretimin esasları belirlenmiş ve yönetmeliğin yürürlüğe girmesinden önce lisansüstü programlarına başlamış olan öğrencilerin doktora yeterlik ve sanatta yeterlik için bu yönetmelikte getirilen yabancı dil koşulu dışında, haklarının saklı olduğu, yine yönetmeliğin yayımı tarihinde doktora programına kayıtlı olup da henüz yeterlik sınavını vermemiş olanların da, yönetmelikte getirilen yabancı dil ile ilgili (KPYDS) hükümlerine tabi olacakları düzenlenmiştir. Dava konusu olayda; eski yönetmelik hükümleri uyarınca doktora programına kayıt yaptırmış ve henüz doktora yeterlik sınavını vermemiş öğrencilerin süren öğrencilik statüsü nedeni ile bu statüde ortaya çıkan değişikliğe, yani getirilen yabancı dil sınav koşuluna(KPYDS) tabi olacakları açıktır. Yeni düzenleme ile KPYSD'da başarılı olunması durumunda doktora yeterlilik sınavına girilebileceği koşulu getirilmiş olduğundan, eski yönetmelik uyarınca kayıt yaptıran ve öğrenciliği süren doktora yeterlilik sınavını vermemiş öğrencilerin kazanılmış haklarından da söz edilemez. Kaldı ki, eski yönetmelik hükümleri uyarınca da, doktora programına kayıt yaptırabilmek için yabancı dil sınavından başarılı olma koşulu arandığından, yönetmeliğin yürürlük tarihinden önce doktora programına kayıtlı öğrencilerin de bir yabancı dil sınavını başarmak zorunda oldukları tartışmasızdır. Bu nedenle yönetmelik hükümleri uyarınca oluşturulan dava konusu işlemde de hukuka aykırılık görülmemiştir..."

ÖRNEK 21 ODTÜ öğrencisi iken, yükseköğretim kurumundan çıkarma cezası ile cezalandırılan davacı, 1997 yılında girdiği ÖSYS sınavının, disiplin cezasının ortadan kaldırıldığına ilişkin bir kararı getirmedeği sürece, değerlendirmeye alınmayacağı ve 1997 ÖSYS Kılavuzunun 8.2 maddesi uyarınca Türkiye'de bir yükseköğretim programına kayıt yaptıramayacağı yolundaki ÖSYM'nin 30.04,1997 günlü, 50476 sayılı işlemini Danıştay'a götürür. Danıştay Sekizinci Dairesi, E:1997/5388, K:1998/1916 sayılı dosyada işlem gören dava, 28.05.+998 günlü karar ile, dava konusu işlemin iptali ile sona erer. ÖSYM Başkanlığı, kararın temyizden incelenerek bozulması istemi ile Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulu'na başvurur.

Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulu, E: 1998/866, K: 1999/329 sayılı dosyada işlem gören davada ,26.02.1999 günü karara varır ve Danıştay Sekizinci Dairesi kararını bozar. Kararın gerekçesi şöyledir: "...Danıştay Sekizinci Dairesi...kararı ile; 4.11.1981 'de kabul edilip 6.11.1981 günlü, 17506 sayılı RG de yayımlanan 2547 Sayılı Yükseköğretim Yasasının herhangi bir değişikliğe uğramayan 54 üncü maddesinin (g) fıkrasında, yükseköğretim kurumundan çıkarma cezası verilen öğrencilerin, bir daha herhangi bir başka yükseköğretim kurumuna alınamayacaklarının kurala bağlandığı; 7.11.1982 'de kabul edilip 9.11.1982 günlü, 17863 mükerrer sayılı RG'de yayımlanarak yürürlüğe giren 2709 sayılı TC Anayasası'nın

42 nci maddesinde ise, açık ve kesin olarak, kimsenin, eğitim ve öğretim hakkından yoksun bırakılamayacağı kuralının getirildiği; öte yandan, 1997 ÖSYS Kılavuzunun 8 inci maddesinin 2/a bendinde de, 2547 Sayılı Yasanın 54 üncü maddesine göre, bir yükseköğretim kurumundan disiplin suçu nedeni ile çıkarma cezası verilenlerin, Türkiye'de bir yükseköğretim programına kayıt yaptıramayacaklarının düzenlendiği; 2547 Sayılı Yasanın 54 üncü maddesinin (g) fıkrasının Anayasaya aykırı olduğu, iptali için Anayasa Mahkemesine gönderilmesi gerekmekte ise de, yine Anayasanın Geçici 15 inci maddesinde yer alan, 12 Eylül 1980 tarihinden, ilk genel seçimler sonucu toplanacak TBMM nin, Başkanlık Divanının oluşturulmasına kadar geçecek dönem içinde çıkarılan yasaların, KHK'in ve 2324 Sayılı Anayasa Düzeni Hakkında Yasa uyarınca alınan karar ve tasarrufların Anayasaya aykırılığının ileri sürülemeyeceği yolundaki kuralının, bu başvuruyu hukuken engellediği, bir yasanın yürürlük ve kabul tarihine göre Anayasanın Geçici 15 inci maddesi kapsamında olduğu için Anayasaya aykırılığının ileri sürülemeyecek olmasının, onun Anayasaya aykırı durumunun yorumlanmasında engel oluşturmayacağı; bu nedenle, ağır toplumsal koşulların bulunduğu, olağanüstü bir yönetim döneminde yürürlüğe konulan 2547 Sayılı Yasanın 54/ g maddesinin gözardı edilebileceği sonucuna ulaşıldığı, en üst hukuk ölçütü olan Anayasanın 42 nci maddesine aykırılığı açık olan 2547 Sayılı Yasanın 54/g maddesi hükmü doğrultusunda oluşturulan işlemde hukuka uyarlık bulunmadığı gerekçesi ile işlemi ortadan kaldırmıştır. Davalı idare(ÖSYM), hukuka aykırı olduğu savı ile, anılan kararın temyizen incelenerek bozulmasını istemektedir. TC Anayasasının 42 nci maddesinde, kimsenin eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamayacağı, öğrenim hakkının kapsamının yasa ile belirleneceği ve düzenleneceği kurala bağlanmıştır. 2547 Sayılı Yükseköğretim Yasası ile de yükseköğretimin esasları düzenlenmiş ve anılan yasanın 54 üncü maddesinin(g) fıkrasında, yükseköğretim kurumundan çıkarma cezası verilen öğrencilerin, bir daha herhangi bir yükseköğretim kurumuna alınmayacağı hüküm altına alınmıştır. Anayasanın 42 nci maddesinin 2 nci fıkrasında yer alan, öğrenim hakkının yasa ile belirleneceği ve düzenleneceğine ilişkin kural gereğince, yükseköğretimi düzenlemek amacı ile çıkartılan 2547 Sayılı Yasa ile yükseköğretimin kapsamının düzenlenerek, bir yükseköğretim kurumundan disiplin suçu nedeniyle çıkarma cezası verilenlerin, Türkiye'de bir yükseköğretim programına kayıt yaptıramayacaklarına ilişkin hüküm getirilmesi, kimsenin eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamayacağını düzenleyen Anayasanın 42 nci maddesinin 2 inci fıkrasına aykırılık oluşturmamaktadır. Bu durumda, 2547 Sayılı Yasanın 54/g maddesi hükmünün uygulanması niteliğinde bulunan işlemin iptali istemi ile açılan davanın reddi gerekirken, tersi yönde verilen kararda uygunluk bulunmamaktadır..."

ÖRNEK 22 - İÜ Tıp Fakültesi Halk Sağlığı ABD'nda 18.07.1979'da uzmanlığa başlayan ve askere gitmek üzere ayrılan davacı, 4305 Sayılı Yasadan yararlanarak, uzman-

lığını sürdürmek için başvuruda bulunur. Rektörlük, bu istemi reddeder. Davacı, bunun üzerine konuyu yargıya taşır. İstanbul 6. İdare Mahkemesi, 19.10.1998 gün ve 819 sayılı karar ile, dava konusu işlemi iptal eder ve davacıya uzmanlığını sürdürmesi olanağını verir. Rektörlük İstanbul 6. İdare Mahkemesi'nin bu kararını Danıştay'a taşır.

Danıştay Sekizinci Dairesi, E:1998/6751, K: 1998/1573 sayılı dosyada işlem gören davayı, 18.03.1999'da sonuçlandırır ve İdare Mahkemesi kararını bozar. Kararın gerekçesi şöyledir: " ...4305 Sayılı Yasanın 2 nci maddesinde, halen eğitim ve öğretim yapan kurumlarda, bu yasanın yayımı tarihine kadar her ne nedenle olursa olsun, kurumları ile ilişkisi kesilme durumuna gelmiş olanlara(master ve doktora öğrencileri dahil) bu yasanın yayımı tarihinden, 1996-1997 eğitim-öğretim yılı sonunda ilişkisi kesilecek olanlara, ilişkilerinin kesildiği tarihten başlayarak iki ay içinde, ilgili yükseköğretim kurumlarına başvurmaları koşulu ile, ilişkilerinin kesilmesine neden olan her ders için sınav hakkı verildiği kurala bağlanmıştır. Davanın incelenmesinden, davacının 4305 sayılı Yasadan yararlanmak amacı ile yaptığı başvurunun reddi üzerine açılan davada idare mahkemesince 2547 Sayılı Yasanın 3/t ve 50/a maddelerinde tıpta uzmanlık eğitiminin lisans üstü öğretim olarak sayıldığı, doktora deyiminin tıpta uzmanlığı da kapsadığı, bu nedenle 4305 sayılı yasa da geçen doktora ve master deyiminin tıpta uzmanlığı da kapsamı nedeni ile, davacının yeniden tıpta uzmanlık sınavına girip, kazandığında uzmanlığına başlatılabileceği yolundaki işlemde hukuka uyarlık bulunmadığı gerekçesi ile dava konusu işlemin iptal edildiği anlaşılmaktadır. 2547 Sayılı Yükseköğretim Yasasının 3/t ve 50/a maddelerinde, tıpta uzmanlık eğitimi, lisansüstü öğretim olarak sayılmakla birlikte, anılan yasa da tıpta uzmanlık eğitiminin ayrıca tanımlandığı, Tababet Uzmanlık Tüzüğü'nün 2 nci maddesinde de, tıpta uzmanlık eğitimi yapan kişilerin asistan(araştırma görevlisi) olarak atandığı belirtilmekle, SSBY tarafından düzenlenen esaslara göre yürütülen ve tıp doktorlarına belirli oranlarda özel yetenek ve yetki sağlamayı amaçlayan bir yükseköğretim türü olan tıpta uzmanlık öğrenimi, doktora eğitiminden farklı olduğundan, 4305 sayılı yasa da yer alan doktora kavramı içerisinde yer alması mümkün bulunmamaktadır. Bu durumda 4305 Sayılı Yasada tıpta uzmanlık eğitimi yapanlar için bir düzenleme yapılmadığından, İdare Mahkemesince bu eğitimin doktora kapsamında değerlendirilerek dava konusu işlemin iptal edilmesinde mevzuata uyarlık bulunmamaktadır..."

KARARIN YORUMU: Af Yasaları ile, öğrencilik statüsünün TBMM tarafından kazandırılması, tartışılması ve sonuçlandırılması gereken temel sorunlarımızdan birisidir. Üniversite, bir yanı ile bilimsel özerkliğe sahip kurum olarak tanımlanır iken, öte yandan da, özellikle , akademik özgürlüğünü ortadan kaldıracı dışardan karışımlara neden olmakta, öğrenim ve sınav yönetmeliği, yeniden ve yeniden değiştirilmektedir. Bunun yanısıra, Danıştay Sekizinci Dairesi kararını da, onaylamak ve buna katılmak mümkün değildir. Tıpta uzmanlık, öteki alanlardaki doktora eğitimi ile özdeş olup, bu aşamayı

geçenlerin yrd.doçentlik için başvuruda bulunma hakkı doğmaktadır. Öteki alanlardaki öğrencilere, kayıt yenileme ve öğrenimlerini tamamlama olanağı verilirken, bu olanağın, tıpta uzmanlıklarını sürdürenler için tanınmadığını savunmak için çok zorlanmak gerekmektedir. İdare Mahkemesinin karar onaylanması gerekirken, Danıştay bu yola gitmeyerek, af yarasını kendisine göre yeni bir biçime büründürmüş olmaktadır ki, Danıştay'ın yasa kurallarını değiştirmek yada yeni kurallar koyma hakkı bulunmamaktadır.

ÖRNEK 23 - Davacı, 4111 Sayılı Af Yasası ile tanınan ek sınavdan yararlanmak için, Gazi Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Dekanlığına başvurur. Kendisine, başarısız olduğu derslerin yanısıra, daha önce 3747 Sayılı Af Yasasından yararlanarak girdiği sınavlar sonucunda başarılı olduğu bir dersten de sınava girmesi gerektiğinin bildirilmesi üzerine, anılan işlemin iptali istemi ile İdare Mahkemesine başvurur. Ankara 9. İdare Mahkemesi, 18.02.1997 gün ve 178 sayılı karar ile; 1981 yılında kayıt yaptırdığı GÜ MMF Elektrik-Elektronik Bölümünü en son öğrenim süresi içerisinde bitiremediği için, 1989-1990 öğretim yılı sonunda ilişkisi kesilen davacının, 3804 Sayılı Af Yasasından yararlanarak başarısız olduğu dört dersten sınava girdiği ve bunlardan Devre Analizi I dersinden başarılı, Matematik I ile Yüksek Matematik I ve Yüksek Matematik derslerinden ise başarısız olduğu, 4111 Sayılı Af Yasası ile tanınan ek sınav hakkından yararlanmak için başvuruda bulunduğu, başvurusunun değerlendirilmesi sonucunda, daha önce 3804 Sayılı Yasadan yararlanarak girip de başarılı olduğu dersten de sınava girmesi gerektiği yönünde dava konusu işlemin oluşturulduğu anlaşıldığı, bu durumda daha önce 3804 Sayılı Af Yasasından yararlanmasına karşın öğrencilik hakkını elde edemeyen davacının, 4111 Sayılı Yasadan yararlanıp öğrencilik hakkını yeniden kazanabilmesi için, ilişkisinin kesilmesine neden olan bütün derslerden sınavlara girmesi gerekeceği sonucuna varıldığından oluşturulan işlemde hukuka aykırı bir yön bulunmadığı gerekçesi ile reddeder. Davacı, işlemin hukuka aykırı olduğu, aynı konuda farklı uygulamalar yapıldığı ve bunun düzenli idare ilkesi ile bağdaşmayacağını öne sürerek, tezyizen incelenmesini istemiştir.

Danıştay Sekizinci Dairesi, E: 1997/4074, K: 1999/4071 sayılı dosyada işlem gören davayı, 18.06.1999 günlü kararı ile sonuçlandırır ve Ankara 9. İdare Mahkemesi kararını bozar. Kararın gerekçesi şöyledir: "... 2547 Sayılı Yasaya 4111 Sayılı Yasa ile eklenen Geçici 43 üncü madde de, " 44 üncü maddede yapılan değişiklikten yararlanmak üzere (hazırk ve ara sınıflar dahil bütün sınıflarda), 1981-1982 eğitim-öğretim yılından başlamak üzere bu yasanın yayımı tarihine kadar her ne nedenle olursa olsun (kendi isteği ile ayrılanlar dahil) okullardan ilişkisi kesilen öğrencilere (öğrenci katkı payını ödeyemedikleri için ilişkisi kesilenler dahil) ilişkilerinin kesilmesine neden olan bütün dersler için iki sınav hakkı verilir. Sınavlar başvuru tarihinden başlayarak iki ay içinde ilgili yükseköğretim kurumu tarafından duyurulur ve uygulanır. Bu sınavlarda başarılı olanların kayıtları yeniden açılarak 44

üncü maddedeki sınırlar içinde öğrenimlerini sürdürürler" hükmü yer almaktadır. 4111 Sayılı Yasada, okuldan ilişkisi kesilmiş olan öğrencilerin, daha önceki af yasalarından yararlanarak girdiği sınavlarda başarılı olduğu derslerden bağışık tutulacağı, yada tutulmayacağı yolunda herhangi bir düzenleme yer almamaktadır. Ancak, eğitim sistemimizde zaman zaman gündeme gelen ve kamuoyunda öğrenci affı olarak bilinen yasaların, değişik nedenlerle okudukları öğretim kurumundan ilişkisi kesilen öğrencileri yeniden eğitim-öğretim sürecine kazandırarak, yükseköğrenim yapma olanağı sağlamak amacı ile çıkarıldıkları bilinen bir gerçektir. Bu durumda, öğrencilerin, af yasaları uyarınca girdikleri sınavlarda başarılı oldukları derslerin gözardı edilmesi ve bu sınavlara girip de başarılı olamayan öğrencilerle bir tutularak yeniden sınava girmelerinin şart koşulması hakkaniyet ve eşitlik ilkelerine uygun olmadığı gibi, öğrenci affı yasaları ile varılmak istenen amaca da aykırı düşeceğinden, ters yöndeki idare mahkemesi kararında hukuksal yerindelik görülmemiştir.

ÖRNEK 24 - İnönü Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi 2. Sınıf öğrencisi olan davacının kaydı, kaydını yenilemediği gerekçesi ile İnönü Üniversitesi Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin 5 inci maddesi uyarınca, 10.10.1994'den başlayarak silinir. Davacı, kaydının yenilenmesi istemi ile başvuruda bulunur. Başvurusunun reddi üzerine, Malatya İdare Mahkemesine başvurur. İdare Mahkemesi, 23.10.1996 gün ve 858 sayılı kararı ile; olayda davacının 25.12.1993 günü tutuklanarak Malatya DGM'nin E:94/76 sayılı dosyasında yargılanmaya başladığı ve 18b01.1996'da tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakıldığı anlaşıldığı, bu nedenle kaydını süresinde yenileyemediği, tutukluluk durumunun kabul edilir özür olduğunun tartışılmaz olduğu, kaydının silinmesi yolundaki isteminin reddine ilişkin dava konusu işleminde bu nedenle mevzuata uyarlılık bulunmadığı gerekçesi ile, işlemi iptal eder. Rektörlük kararı, davacının, 1993-1994 bahar yarı yılında ve 1994-1995 güz yarı yılında kaydını yaptırıp ders alma formunu doldurmadığı ve herhangi bir geçerli özürde de bulunmadığı, tutuklu bulunduğu süre içinde kendisinin yada velisinin fakülteye, cezaevi müdürlüğüne ve DGM Savcılığına yazılı başvuruda bulunsa ide, özrünün dikkate alınabileceği, oysa kaydı silinmeden önce hiçbir başvurusunun bulunmadığını öne sürerek, temyiz eder.

Danıştay Sekizinci Dairesi, E: 1996/5242, K.1999/2738 sayılı dosyada işlem gören davayı ,04.05.1999 da sonuçlandırır ve temyiz istemini, İdare Mahkemesince verilen kararın dayandığı gerekçenin usul ve yasaya uygun olması ve bozulmasını gerektiren bir neden bulunmaması gerekçesi ile, reddeder ve İdare Mahkemesi kararı onar.

KARARIN YORUMU: Kararın yerindeliği tartışma götürmez. Bununla birlikte burada gözönüne alınması gereken konu, görevi insanları yetiştirmiş işgücü olarak, bilgi yüklü insanlar olarak topluma kazandırmak olan üniversitenin, temyiz istemindeki gerekçenin acımasızlığıdır. DGM Yargıçlığı tarafından tutuklanan ve 25.12.1993'den,

18.01.1996 gününe kadar bu durumu süren birinin, genç bir insanın ilk ve tek düşüneceği konu, içinde bulunduğu durumdan kurtulmaktır. Tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakıldığına göre, suçsuzluğu konusunda kanıt ve belirtilerin güçlü olduğu davacının, uğradığı haksızlığın giderilmesinden başka düşüneceği bir şey olmayacağı gibi, geleceği konusunda da kendisini ürküntüye kaptırması kaçınılmazdır. Üniversite Yönetiminin, bu durumda olan öğrenci ve velisinden, kaydının yenilenmesini beklemesi, olsa olsa insan psikolojisinden ne denli uzak olduğunun göstergesidir. Bu türden, yargı kararlarına konu olan yönetimlerin, belirli bir süre tutukluluk durumunu yaşamaları, daha nesnel ve hakça karar vermelerine yardımcı olabilecektir.

ÖRNEK 25 - Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik yüksekokulunda mezun olarak lisans diploması alan davacı, diplomasında "uzman hemşire" sanının belirtilmesini ve doğrudan doktora eğitimine alınması istemi ile başvuruda bulunur. İstemi, 19.01.1995 gün ve 520-5156 sayılı karar ile reddedilir. Davacı, İdare Mahkemesine gider. İzmir Üçüncü İdare Mahkemesi, 25.12.1996 gün ve 1099 sayılı kararı ile; davacının uzman hemşire kabul edilebilmesi ve doktora yapabilmesi için, Lisansüstü Öğretim Yönetmeliğinin 32 nci maddesi uyarınca 10 yarıyıl süreli öğretim programından mezun olması gerektiğini, oysa davacının bu koşulu taşımadığı gerekçesi ile, davayı reddeder. Davacı, kararı temyiz eder.

Danıştay Sekizinci Dairesi, E: 1997/1231, K.1999/2291 sayılı dosyada işlem gören davayı, 20.04.1999'da sonuçlandırır ve İzmir 3. İdare Mahkemesi kararının, davacının doğrudan doktora öğrenimine başlama isteminin reddine ilişkin kısmını onarken, lisans diplomasına "uzman hemşire" sanının yazılmasına ilişkin kısmının bozulmasına karar verir. Kararın gerekçesi şöyledir: "...İşlem tarihinde yürürlükte bulunan, Lisansüstü Öğretim Yönetmeliğinin, doktora giriş sınavına kabul edilebilmek için öğrencinin bir yüksek lisans derecesine sahip olması gerektiği kuralını getiren 12 inci maddesi ile, aynı yönetmeliğin hazırlık sınıfı dışında en az 10 yarıyıl süreli eğitim öğretim programlarından mezun olanların doğrudan doktora kabul edilebileceğini düzenleyen 32 nci maddesi hükmü karşısında, 4 yıllık lisans diploması alan davacının doğrudan doktora öğretime başlaması, hukuksal olarak mümkün olmadığından işlemin bu kısmında ve bu kısma yönelik olarak mahkemece davanın reddedilmesinde hukuka aykırılık bulunmamaktadır. Davacının diplomasına "uzman hemşire" sanının yazılması istemine gelince, Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Öğretim ve Sınav Yönergesinin 25 inci maddesinde, hemşirelik önlisans ve lisans eğitimini bitirenleri ayırdedebilmek için, lisans programını bitirenlere uzman hemşire diploması verileceği kurala bağlanmıştır. Bu durumda, hemşirelik yüksekokulunda görülen eğitimin düzeyini belirlemeye yönelik olup, yüksek lisans ve doktora eğitiminde öngörülen bilim uzmanlığı ile ilgili bulunmayan "uzman hemşire" deyiminin diplomaya yazılması gerekeceği açık olup,

işlemin bu kısmında hukuka uyarlık bulunmadığından, İptali gerekirken, tersi yönde verilen mahkeme kararında yasal yerindelik görülmemiştir..."

ÖRNEK 26 Sağlık Bakanlığı kadrosunda doktor olarak görev yapmakta iken, Tıpta Uzmanlık Sınavında başarılı olarak Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesinde tıpta uzmanlık eğitimi gören davacı, 1993-1994 eğitim-öğretim yılından başlayarak öğrenci katkı payı istenmesine ilişkin 26.09.1996 gün ve 1284-8287 sayılı ÇÜ Rektörlüğünün işleminin iptali istemi ile dava açar. Adana 2. İdare Mahkemesi, 22.05.1997 gün ve 592 sayılı kararı ile; 2547 sayılı yasanın 46 ncı maddesi uyarınca Tıpta Uzmanlık Eğitimi gören öğrencilerden öğrenci katkı payı alınmasında hukuka uyarlılık bulunmadığı, ancak anılan yasa ve konu ile ilgili Bakanlar Kurulu kararlarında katkı payının alınma zamanlarının açıkça belirtilmesine karşın, katkı payı isteme süreleri geçirildikten çok sonra , 1993-1994 eğitim-öğretim döneminden başlayarak katkı payı istenmesi yönündeki dava konusu işlemin, 1995-1996 eğitim ve öğretim yılı ve öncesine ilişkin kısımlarında yasal yerindelik bulunmadığı gerekçesi ile, dava konusu işlemlerin 1005-1996 eğitim-öğretim dönemi ve öncesine ilişkin katkı payı istenilmesine ilişkin kısmının iptaline, sonraki dönemlerde katkı payı istenilmesine ilişkin kısmının ise iptaline karar verir. Davalı Rektörlük, Bakanlar Kurulu kararında belirlenen sürelerde alınamayan katkı paylarının Borçlar Yasasında öngörülen zamanaşımı süreleri içerisinde alınabileceğini ileri sürerek, kararı temyiz eder.

Danıştay Sekizinci Dairesi, E: 1997/5486, K: 1999/2493 sayılı dosyada işlem gören davayı, 27.04.1999'da İdare Mahkemesince verilen kararın dayandığı gerekçenin usul ve yasaya uygun olması, bozulmasını gerektiren bir neden bulunmaması gerekçesi ile, sonuçlandırır ve kararı onar.

ÖRNEK 27 - Davacı, 1996 Eylül dönemi TUS sınavı sonucunda, ÖSYM Başkanlığı tarafından... Hastanesi Aile Hekimliği programına yerleştirildiğini gösterir sınav sonuç belgesinin iptali üzerine, ÖSYM Başkanlığının 04.10.1996 gün ve 41447 sayılı kararının iptali istemi ile dava açar. ÖSYM Başkanlığı savunmasında; 1996 Eylül Dönemi TUS Kılavuzunun Genel bilgiler, Temel İlke ve Kurallar Bölümü 1 inci sayfa "b" fıkrası 2 nci paragrafındaki hüküm uyarınca üniversitelere bağlı aile hekimliği programlarına adayların Ağırlıklı Klinik Tıp Bilimleri Puanı (K) ile yerleştirilmesi gerektiği, Tablo 2 de yanlışlıkla(K) yerine Y.Dil olarak basıldığı, aynı durumun Tablo 3 için de geçerli olduğu, bu yanlışlığın TUS'a başvuru süresi içinde anlaşılması üzerine Basın İlan Kurumu...Şubesine bildirildiği, İl Sağlık Müdürlüklerindeki başvuru bürolarına asıldığı, davacının bu biçimdeki "K"puam ile yapılan yeni değerlendirme sonucu herhangi bir tercihi yerine getirilemediği, hatalı yerleştirme işlemi süresi içinde geri alındığından davanın reddi gerektiğini belirtmiştir.

Danıştay Sekizinci Dairesi, E: 1996/4721, K: 1999/3910 sayılı dosyada işlem gören davayı, 15.06.1999 günü sonlandırmış ve dava konusu işlemin iptaline karar vermiştir.

Kararın gerekçesi şöyledir: "...Tababet Uzmanlık Tüzüğü'nün 1 inci maddesinde, Türkiye'de tababet dallarında uzman olmanın ve uzmanlık belgesi almanın bu tüzük hükümlerine tabi olduğu hükme bağlanmıştır. Tüzüğü'nün 10 uncu maddesinin birinci fıkrasında, asistanlık sınavlarının yabancı dil ve meslek bilgileri dallarında yapılacağı; dördüncü fıkrasında ise, halk sağlığı ve aile hekimliği dallarında uzmanlık eğitimi göreceklein, meslek sınavına tabi tutulmayacakları hükmüne yer verilmiştir. Anılan Tüzüğü'nün 21.09.1987 günlü, 19581 Sayılı RG'de yayımlanarak yürürlüğe giren değişik Ek 2 nci maddesinde ise, asistanlığa giriş sınavlarının Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca gerekli görüldüğü ve YÖK ile anlaşma sağlandığı durumlarda ÖSYM tarafından yapılacağı belirtilmiş, ÖSYM tarafından yürütülecek asistanlık sınavlarında, tüzüğü'nün hangi maddelerinin uygulanmayacağı sayılmış olup, bu maddeler arasında 10 uncu maddenin dördüncü fıkrası yer almamıştır. Tıp Fakültelerinin, Diş Hekimliği Fakültelerinin ve Gülhane Askeri Tıp Akademisinin uzmanlık eğitimi giriş sınavlarının özel mevzuatına göre yürütmelerini öngören, Tüzüğü'nün 8 inci maddesinin ikinci fıkrası ve 11 inci maddesinin ikinci fıkrası ise; anılan maddelerin sınavın yeri ve günleri ile sınav sorularının hazırlanması ve sonuçların değerlendirilmesine ilişkin olmaları nedeniyle, sınavın konusu ve kapsamını belirleyen 10 uncu maddenin 4 üncü fıkrasının ayrıklığını oluşturan hükümler değildir. Sınavın kapsamı ve biçimi ile değerlendirme, seçme ve yerleştirme işlemleri SSYB ile YÖK arasında düzenlenen 20.07.1987 günlü protokolle belirlenmiş ve bu protokol uyarınca hazırlanan sınav kılavuzunda, tıp fakültelerindeki aile hekimliği programları için ağırlıklı klinik tıp bilimleri puanı ile değerlendirme yapılacağı öngörülmüşse de; söz konusu sınav kılavuzu ile tıpta uzmanlık eğitimi konusunda, tıp fakülteleri, diş hekimliği fakülteleri, Gülhane Askeri Tıp Akademisi ve SSYB'na bağlı sağlık kurumları için genel düzenlemeler getiren ve normlar sıralamasında üst sırada bulunan tüzük hükümlerine aykırı düzenleme yapılmasına hukuken olanak yoktur. Davacının tercihleri, her ne kadar, yeniden yapılan yerleştirmede de yabancı dil puanı üzerinde değerlendirmeye alınmışsa da; aile hekimliği programlarını seçen öteki adayların yeniden yerleştirilmeleri, yukarıda anılan tüzük hükmüne aykırı bulunan sınav kılavuzuna göre yapıldığından, bu yerleştirmenin sonucu olarak davacı, herhangi bir uzmanlık programını kazanamamıştır. Bu durumda, aile hekimliği programlarını seçen bütün adayların yerleştirilmelerinin, tüzüğü'nün emredici hükmüne uygun olarak, yabancı dil puanına göre yapılması gerektiğinden, bu esasa göre yapılan değerlendirme sonucunun iptaline ilişkin dava konusu işlemde hukuka uyarlık bulunmamaktadır..."

ÖRNEK 28 - GÜ Yüksek Teknik Öğretmen Okulu Elektronik Bölümü öğrencisi iken gözüaltına alınan Naime Güngör'ün okulu ile ilişkisi, 26.01.1981'de sona erdirilir. Güngör, 2547 Sayılı Yasanın 45 inci maddesinin © fıkrası hükmünün yürürlükten kaldırılması üzerine, kaydının yenilenmesi istemi ile başvuruda bulunur. İsteminin reddi üze-

rine İdare Mahkemesine başvurur. Gazi Üniversitesi Rektörlüğü, savunmasında; 09.06.1991 günlü RG'de yayımlanarak yürürlüğe giren 3747 Sayılı Yasa ile 2547 Sayılı Yasaya eklenen Geçici 37 nci maddede, 1985-1986 eğitim-öğretim yılından bu yasanın yayımı tarihine kadar kurumları ile ilişkisi kesilmiş yada kesilme durumuna gelenlere sınav hakkı verilmesinin öngörüldüğünü, davacının kaydının ise 26.01.1981'de silinmesi nedeni ile, anılan yasa hükümlerinden yararlanmasının mümkün olmadığını ileri sürmüştür.

Ankara 8. İdare Mahkemesi, E: 1992/441, K: 1993/959 sayılı dosyada işlem gören davayı, 01.10.1993'de sonlandırır ve davayı reddeder. Kararın gerekçesi şöyledir: "...2547 Sayılı Yükseköğretim Yasasının 45 inci maddesinin (©bendinde varolan; "Türk Ceza Yasasının ikinci kitabının birinci bendinde yer alan Devletin şahsiyetine karşı işlenen cürümler nedeni ile hüküm giyenler yükseköğretim kurumlarına giremezler" kuralı, 09.06.1991 günlü RG'de yayımlanan 3747 Sayılı Yasanın 5 inci maddesi ile yürürlükten kaldırılmış, aynı Yasa ile 2547 Sayılı Yasaya eklenen Geçici 37 inci maddede ise; " 1985-1986 eğitim-öğretim yılından bu yasanın yayımına kadar disiplin suçu dışında kalan nedenlerle, kurumları ile ilişkisi kesilmiş yada kesilme durumuna gelmiş olanlara bu yasanın yayımı, 1990/1991 eğitim-öğretim yılı sonunda ilişkisi kesilecek olanlara, ilişkilerinin kesildiği tarihten başlayarak iki ay içinde ilgili yükseköğretim kurumlarına başvurmaları koşulu ile, ilişkilerinin kesilmesine neden olan her ders için bir sınav hakkı verilir" kuralına yer verilmiştir. Davacı, devletin şahsiyetine karşı işlenen suçlar arasında yer alan TCK'nun 141 inci maddesi uyarınca hüküm giymiş olup, anılan madde ve bu maddeye göre hüküm giyenlerin yükseköğretim kurumlarına giremeyeceklerini öngören yasal düzenleme yürürlükten kaldırılmış ise de, belirtilen bu yasal durum, başkaca bir hükme gerek duymaksızın, davacının 1981 yılında silinen kaydının yeniden yapılması zorunluluğunu davalı idareye yükleyen bir nitelikte değildir. Başka bir anlatımla, davacının yeniden kaydının yapılabilmesi, yasal bir düzenlemenin varlığına bağlıdır. Nitekim, disiplin suçu dışında kalan nedenlerle yükseköğretim kurumları ile ilişkisi kesilmiş yada kesilme durumuna gelmiş bulunanlarla ilgili olarak 3747 Sayılı Yasa ile getirilen Geçici 37 nci maddeden de yararlanması mümkün değildir. Bu nedenle, davacı ve onunla aynı durumda bulunanları kapsayan bir yasal düzenleme yapılmadan, davacının 1981'de silinen kaydının yeniden açılmasına olanak bulunmamaktadır..."

ÖRNEK 29 - Hacettepe üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencisi iken kaydı silinen Dicle Özpolat, 4584 Sayılı Yasa ile getirilen öğrenci affından yararlanmak üzere başvuruda bulunur. Bu isteminin reddi üzerine, 11.09.2000 günlü, 2000-726 sayılı Yönetim Kurulu kararı ile bu işlemin dayanağı olan 26.07.2000 günlü 2000/5888 sayılı Yönetim Kurulu kararının iptali ve yürütmenin durdurulması istemi ile, yargıya gider.

Ankara 6. İdare Mahkemesi, E:2000/1351 sayılı dosyada işlem gören dava-

yı,07.11.2000'de "yürütmenin durdurulması" ile sonuçlandırır. Kararın gerekçesi şöyledir: "... 2547 Sayılı Yükseköğretim Yasasına, 4584 sayılı yasa ile eklenen Geçici 46 ncı maddenin 1 inci fıkrasında; "yükseköğretim kurumlarında; hazırlık ve ara sınıflar dahil bütün sınıflarının önlisans ve lisans düzeyinde öğretim yapan öğrencilerden, 12 Eylül 1980'den 1999-2000 öğretim yılı sonuna kadar, her ne nedenle olursa olsun ilişkileri kesilmiş yada kesilme durumuna gelmiş öğrencilere ilişkilerinin kesilmesine neden olan bütün dersler için devam , iki sınav ve bir bütünleme hakkı verilir..." hükmü ile ilişkisi kesilen ve kesilme durumundaki öğrencilere tanınacak haklar belirlenmiş, maddenin 2 nci fıkrasında, uygulamalı eğitim-öğretim yapan okulların öğrencilerine, 3 üncü fıkrasında, sınıf geçme sistemi uygulanan yükseköğretim kurumları öğrencilerine, 4 üncü fıkrasında ise, azami öğrenim sürelerini dolduran öğrencilere ilişkin düzenlemelere yer verildikten sonra, maddenin son fıkrasında da, 4584 sayılı yasa ile getirilen haklardan yararlanabilmek için, yasanın yayım tarihinden başlayarak 2 ay içinde başvuru zorunluluğu getirilmiştir. Öte yandan Geçici 46 ncı madde hükmünün uygulanması ile ilgili esasların belirlendiği 12 Temmuz 2000 günlü 7000/99 sayılı Hacettepe Üniversitesi Senato Kararının 10 uncu maddesinde 46 ncı maddenin 3 üncü fıkrasına koşut olarak sınıf geçme sisteminin uygulandığı fakültelerde sınıfa devam hakkı ve alt sınıftaki başarısız oldukları dersler için de iki sınav ve bir düzeltme hakkı verileceği belirtilmiş, anılan Senato kararında, Tıp Fakülteleri ile ilgili özel bir karar alınmamış olmasına karşın, Tıp Fakültesi Yönetim Kurulunun dava konusu edilen 26.07.2000 günlü kararı ile, Geçici 46 ncı maddenin 3 üncü fıkrasında ve söz konusu Senato kararının 10 uncu maddesinde tanınan hakların, Tıp Fakültesinde uygulanan eğitim sistemine ve sınav yönetmeliğinin 35 inci maddesine uymadığından söz edilerek tanınamayacağına ilişkin karar alınmıştır. Dava dosyasının incelenmesinden; HÜTF II. Dönem öğrencisi olan davacının, 1999-2000 öğretim yılı dönem sonu sınavında başarısız olarak, bir üst sınıfa geçemediği, 4584 sayılı yasa ile getirilen af hükümlerinden yararlanmak için yaptığı başvurusunun, dava konusu edilen işlemle reddedildiği, davacı tarafından, söz konusu işlem ve işleme dayanak olarak gösterilen, af yarasının uygulanmasına ilişkin esasları belirleyen 26.07.2000 günlü 588 sayılı Tıp Fakültesi Yönetim Kurulu kararının iptali istemi ile bakılan davanın açıldığı anlaşılmaktadır. Anılan af yarasının bir bütün olarak incelenmesinden; yükseköğrenim gören tüm öğrencileri kapsayan nitelikte ifadelerin yer aldığı, farklı öğretim sistemi uygulanan okullarla ilgili düzenlemelere yer verildiği, af yarasına ilişkin önerinin gerekçesinde; ilişkisi kesilen öğrencilerin öğrenimlerine devam edebilmeleri, yıl yitirme durumunda bulunanların da, bu yitiklerinin giderilerek, öğrencilerin ve ailelerinin zarar görmelerinin önlenmesinin amaçlandığı belirtilmiştir. 3 üncü fıkra hükmüne gelince; anılan fıkrada, hiçbir ayırık duruma yer verilmeden, genel olarak sınıf geçme sistemi uygulanan tüm okullarda, en çok üç dersten başarısız olan ve üst sınıfa geçemeyen öğrenciler için sınıfa devam hakkı ve başarısız oldukları derslerden iki sınav ve

bir bütünleme hakkı tanınmaktadır. Bu nedenle, üst sınıfa geçemeyen ve en çok 3 dersten başarısız olan öğrencilerin sınıf geçme sistemi uygulanan bir okulda öğrenim görmesi, 3 üncü fıkra hükmünden yararlanması için yeterlidir. Davalı idarece, davacının öğrenim gördüğü TF'nin I,II ve III üncü döneminde, eğitim sisteminin gereği olarak, öğrencilerin aldığı tüm derslerden, yıl sonunda tek bir sınav yapıldığında, başarısızlık durumunda, tüm derslerden başarısız sayıldığı, bu nedenle en çok üç dersten başarısız olma koşulunun, anılan I,II ve III üncü Dönem için gerçekleşme olanağı bulunmadığı ileri sürülerek, anılan sınıflardaki öğrencilere, 3 üncü fıkradaki hakların tanınmayacağına ilişkin Yönetim Kurulu karar alındığı belirtilmekte ise de; gerek Geçici 46 ncı maddenin 3 üncü fıkrasında, gerekse HÜ Senato kararında, TF nin anılan sınıflarının, 3 üncü fıkra kapsamı dışında tutulacağına ilişkin sınırlayıcı bir hüküm ve karara yer verilmemiş olduğu gözönüne alındığında, dava konusu Yönetim Kurulu kararı ile, af yasası ile getirilen hakların sınırlandırılmasında uyarlık bulunmamaktadır. Bu durumda davacının (3)'ten fazla dersten başarısız olduğu söylenemeyeceğine göre, başarısızlık nedenini ile ilişkisi kesilen yada kesilme durumuna gelen öğrenciler ile dönem yada yıl yitirme konumunda olan öğrencilerin, bu yitirlerinin sınav hakkı verilerek önlenmesi amacı ile çıkarılan af yasası uyarınca, davacıya üst sınıfa devam hakkı ve başarısız olduğu dersler için de sınav hakkı verilmesi gerekirken, davacının isteğinin reddine ilişkin işlemde ve Geçici 46 ncı maddenin 3 üncü fıkrasının, TF'nin I,II ve III üncü dönemlerinde uygulanmamasına ilişkin Yönetim Kurulu kararında hukuka uyarlık bulunmadığı sonucuna varılmıştır. Açıklanan nedenlerle açıkça hukuka aykırı olan ve uygulanmasında giderilmesi olanaksız zararlara neden olacağı anlaşılan dava konusu işlemin...yürütülmesinin durdurulmasına..."

ÖRNEK 30 - Yükseköğretim Kurulu, 17.07.1987 gün ve 87.25.565 sayılı kararı ile. 1986-1987 öğretim yılı bahar yarıyılı sonunda Tıp Fakültelerini birinci ile dördüncü derece arasında bitirenlerin tıp doktorlarının da, TUS sınavlarına katılmaları zorunluluğunu getirir. Dava, TUS 1987 Eylül dönemi Kılavuzunun 1.1 linç maddesindeki bu kuralın ortadan kaldırılması istemi ile açılır.

Danıştay Sekizinci Dairesi, E.1987/596 ve K: 1988/72 sayılı dosyada işlem gören davayı, 01.02.1988 günlü kararı ile sonuçlandırır ve istemi reddeder. Kararın gerekçesi şöyledir: "... 3 Şubat 1987 günlü 19361 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Üniversitelerarası Kurulun "Tıpta Uzmanlık Eğitimi İçin Öğrenci Seçme Sınavları Hakkında Yönetmelik" ile, daha önce üniversitelerce açılmakta olan tıpta uzmanlık sınavlarının ve sınav sonuçlarına göre, seçme işlemlerinin ÖSYM tarafından, merkezi bir sistemle yürütülmesi, uygulanacak sınavlar, dal seçimi ile değerlendirme ve seçme ilkelerinin ÖSYM tarafından hazırlanacak ve YÖK onayından sonra yürürlüğe konulacak sınav kılavuzlarında belirtileceği öngörül-

müştür. YÖK'nun 25.12.1986 günlü 50.1184 sayılı toplantısında da, tıpta uzmanlığa giriş sınavının merkezi bir sistemle ÖSYM'nce yapılması, ilk dört dereceye giren adayların, tıp fakültelerince kendilerine ayrılacak kadrolara, üniversitelerce düzenlenecek bir yöntemle, sınavsız alınmalarına karar verilmiştir. Bu kararın uygulanması amacı ile yayınlanan Tıpta Uzmanlık Eğitimi Giriş Sınavı, 1987 Nisan dönemi kılavuzunun 19 uncu maddesinde "1986-1987 öğretim yılı bahar yarıyılı sonunda tıp fakültelerini ilk dört derece ile bitiren tıp doktorlarının, bitirdikleri tıp fakültelerinde istedikleri dallarda uzmanlık eğitimi görmek üzere üniversitelerince düzenlenecek bir sınavla, öğretim yardımcılığı kadrolarına atanabilecekleri" belirtilmesine karşın, gerek 16.11.1987 günlü 375.1085 sayılı ÖSYM yazısında, gerekse Eylül TUS Eylül Dönemi kılavuzunun 1.11 inci maddesinde, 1986-1987 öğretim yılı bahar yarıyılı sonunda tıp fakültelerini ilk dört derece ile bitiren tıp doktorlarının da, 3281 sayılı yasanın 3 üncü maddesinin b fıkrası uyarınca, tıpta uzmanlık eğitimi görmek için TUS sınavına girip başarılı olmak zorunda olduklarına ilişkin, dava konusu kuralın getirildiği saptanmıştır. Dava dosyasının incelenmesinden, Tıp Fakültesi öğrencilerinin başarı durumlarının 5 inci sınıf sınavları sonucuna göre belirlendiği, 6 ncı sınıfta daha çok uygulamaya yönelik çalışmalar yapıldığı, davacıların fakültelerinde ilk dört dereceye girenler arasında buldukları ve kendi fakültelerinde istedikleri dalda uzmanlık eğitimi yapmalarının yetkili kurullarca kabul edildiği, dava konusu kararlar ise, davacıların da, ÖSYM tarafından açılacak merkezi sınava girmeleri gerektiği anlaşılmaktadır. Öğrencilerin bir üst düzeyde öğrenim görmelerine ilişkin ilkeleri belirlemek görevi bulunan YÖK 'nun Tıp Fakültelerini derece ile bitirenlerin uzmanlık eğitimine farklı bir sınavla alınmaları yolundaki ilk karardan sonra, bu farklı uygulamanın kaldırılarak tüm adayların merkezi bir sınava alınmalarına ilişkin karar almasında, idarelerin hatalı işlemlerini belli süreler içinde geri alabilecekleri yolundaki idare hukuku ilkesine aykırılık bulunmamaktadır. Davacıların tanınmış olan özel sınav hakkından yararlanmaları ancak, fakülteyi bitirmelerinden sonra sözkonusu olabileceğinden, idarenin hatalı işlemini, davacıların diplomalarını almalarından kısa bir süre sonra, dava açma süresi içinde geri aldığı, bu arada hiçbir atama işlemi yapılmadığından ortada kazanılmış bir hak bulunmadığı ve bu durumda kazanılmış hakkın geri alınmasından söz edilemeyeceği açıktır. Açıklanan nedenlerle yasal dayanaktan yoksun olan davanın reddine..."

KARARIN YORUMU : Kararın yerindeliğini tartışma konusu kılmak istemiyoruz. Gerçi, karara, iki üye katılmamış, mezuniyet tarihinin, karar tarihinden önce olması nedeni ile, kazanılmış hak olarak kabul edilerek, mezunlardan ilk dört dereceye girenlere, sınavsız olarak istedikleri dalda uzmanlık olanağının tanınması yanında yer almışlardır. Asıl önemlisi, kararda, YÖK'nun hata yaptığının kabul edilmesi ve bu hatadan dönülmesinin erdem olarak sunulmasıdır. Dava konusu kılınan anlaşmazlıkta iki hüküm var

ki, tarih sırasına göre bunlardan ilki, Yükseköğretim Kurulu'nun, 25.12.1986 günlü karardır. Bu karar ile, 1986-1987 öğretim yılı bahar yarıyılı sonunda tıp fakültelerini ilk dört derecede bitirenlere tanınan, sınavsız uzmanlık hakkıdır. Böyle bir kararın YÖK tarafından YÖK tarafından alınması, öncelikle yetki aşımıdır. Çünkü, anılan alanda kural getirici kurul Üniversitelerarası Kurul'dur. Kararda ikinci öne çıkan nokta, sınavsız uzmanlık hakkının, yalnızca 1986-1987 öğretim yılı bahar yarıyılı mezunları açısından geçerli kılınmasıdır. Sanırsanız, o günlerde, YÖK'nda görev ve sorumluluk yüklenen kimilerinin, yakınlarından bazılarının, ayrıcalık tanınan konumda bulunmasıdır. Çünkü, böyle olmasa ve başarıyı özendirme amacı gözetilse idi, tek dönemlik mezunlar için böyle bir ayrıcalık yaratılmaz, örneğin,"1986-1987 öğretim yılı bahar döneminden başlayarak" denilirdi. YÖK'nun kararının üzerinden tamı tamına 40 gün geçtikten sonra, Üniversitelerarası Kurul, "Tıpta Uzmanlık Eğitimi İçin Seçme Sınavları Hakkında Yönetmelik" ile bir değişikliğe giderek, üniversitelerin kendi yetki alanında olan tıpta uzmanlık sınavlarının ve sınav sonuçlarına göre seçme işlemlerinin yürütülmesini, merkezi olarak ÖSYM'ye aktarmıştır. Böyle bir görevlendirmeyi yaparken, uygulanacak sınavların, dal seçimi ile değerlendirme ve seçme ilkelerinin sınav kılavuzlarında belirtileceğine ilişkin bir hüküm getirmiştir. Yani, sınav konusundaki düzenleme benzerlerini, Yönetmelik konusu olmaktan çıkartarak, her yıl değiştirilebilecek sınav kılavuzuna terketmiştir. Yükseköğretim Kurulu tarafından onaylanan ve yürürlük kazanan 17.07.1987'de onay gören TUS 1987 Eylül Dönemi kılavuzunda ise, 1987 Nisan Dönemi Kılavuzunda getirilen ve başarıyı ödüllendiren hüküm ortadan kaldırılarak, TUS 1987 Eylül Dönemi Kılavuzundan çıkartılmıştır. Düşüncemiz, anılan düzenlemenin, Nisan 1987 Dönemi ile gerçekleştirilmiş ve kimi yakınların bu tek dönemlik düzenleme ile, uzmanlık eğitimine kabul edilmeleri sağlanmıştır. Anılan dönemde, kimlerin sınavsız uzmanlık eğitimine alındıkları yolundaki bir araştırma, bu konudaki kuşkularımızı giderici yada pekiştirici işlev görecektir. Kararda erdem olarak sunulan "hatadan dönme", YÖK'nda süreklilik kazanmış bir uygulama özelliğini taşımaktadır. Yasanın, Yönetmeliklerin yamalı bohçaya dönmesi, af yasaları ile sistemin olumsuzluklarının giderilmeye çalışılması, onca yargı kararı, süreklilik göstermesi gereken idarenin işlem ve eylemlerinin ne denli köksüz, dayanaktan yoksun olduğunu ve bireysel çıkarılara, yararlarına dönük olarak düzenlendiğini ortaya sermektedir. Bir zamanlar, terlik için bir günlük getirilen dışsıtım teşvikinin, hemen, işlevini tamamlayıp, amaçlanan kesimlere çıkar sağladıktan sonra ortadan kaldırılması gibi, YÖK sisteminde uygulama örnekleri çok sayıdadır.

ÖRNEK 31 - Trakya Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü öğrencisi Recep Yıldırım, Gazi Üniversitesi FEF Türk Dili ve Edebiyatı Bölümüne yatay geçiş yapmak için başvuruda bulunur. Başvurusu, ilgili fakülte dekanlığının 01.10.1990 gün ve 30/1 sayılı kararı ile reddedilir. Dava idari yargıya taşınır. Rektörlük, yatay geçiş yapılmak istenilen bölümlerde ilk iki yarıyıldaki okutulan dersler ve krediler arasında büyük fark olduğunu, davacının yatay geçiş yapması durumunda, daha

sonraki yıllarda yeterli krediyi sağlayamadan mezun olacağı, bunun ise yasal açıdan mümkün olmadığını ileri sürerek, davanın kabul edilmemesini istemiştir.

Ankara 8 Nolu İdare Mahkemesi, E: 1990/1591, K:1991/1702 sayılı dosyada işlem gören davayı, 12.11.1991 'de sonlandırır ve dava konusu işlemin iptaline karar verir. Kararın gerekçesi şuyedir: " ...Yükseköğretim Kurumları arasında önlisans ve lisans düzeyinde yatay geçiş esaslarına ilişkin yönetmeliğin 2 nci maddesinde "yatay geçişler ancak eşdeğer eğitim programları uygulayan yükseköğretim kurumları arasında, ders yılı başında ve dersler başlamadan önce, geçiş için başvuru fakülte ve yüksekokulların yönetim kurullarının kararı ile yapılır. Akademik yıl içinde geçiş yapılmaz" hükmü yer almış, aynı yönetmeliğin 5 inci maddesinde de "yükseköğretim kurumlarının ilk sınıfına geçiş yapılmaz. Ara sınıflara geçiş için; a) öğrencinin ayrılacağı kurumdaki bütün sınavlarını başarmış olması, b) gireceği sınıftan önceki öğretim süresinde sağladığı not ortalamasının(gireceği sınıfa geçiş notu dahil) en az %60 olması gereklidir" hükmü yer almıştır. Buna göre, Trakya Üniversitesi FEF Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü 1 inci sınıf öğrencisi olan davacının ...bütün derslerinden başarılı olduğu, not ortalamasının da %60'm üzerinde bulunduğu anlaşıldığından, GÜ FEF Türk Dili ve Edebiyatı bölümüne yatay geçiş isteminin, bu iki bölümün ilk iki yarıyılında okutulan dersler ve krediler arasında farklılık bulunduğu nedeni ile reddedilmesinde hukuka uyarlık görülmemiştir..."

İdare Mahkemesi kararı, Rektörlük tarafından temyiz edilmiş, Danıştay Sekizinci Dairesi, E: 1992/1663, K: 1993/2840 sayılı dosyada işlem gören davayı, 23.09.1993 günü sonlandırmış ve İdare Mahkemesince verilen kararın dayandığı gerekçeyi usul ve yasaya uygun bularak, onamıştır.

ÖRNEK 32 - Gazi Üniversitesi Eczacılık Fakültesi son sınıf öğrencisi Alaaddin Mustafa Amin, af yarasından yararlanarak ,başvuruda bulunur. Üniversite Yönetim Kurulu, başvuru sahibinin istemi doğrultusunda tek dersten değil, dört dersten sınava girmesi yolunda karar verir. Dava, anılan 02.11.1989 gün ve 154 sayılı kararın iptali istemi ile açılır.

Ankara 5 Nolu İdare Mahkemesi, E:1989?3590, K:1993/30 sayılı dosyada işlem gören davayı, 12.01.1993'de sonlandırır ve davayı reddeder. Kararın gerekçesi şöyledir: "... İncelenen dava dosyasından, davacının 1974-1975 eğitim-öğretim yılında feshedilen AİTİA Eczacılık Yüksekokulu 1 inci sınıfına kayıt yaptırdığı; 24.05.1983 gün ve 7 sayılı yönetim Kurumu kararı ile 6 dersten başarısız olması nedeni ile fakülte ile ilişkisinin kesildiği; 2880 Sayılı Yasadan yararlanarak, başarısız olduğu derslerden sınava girdiği, iki sınav hakkını kullandığı, Farmasotik Toksikoloji ve Farmasotik Teknoloji derslerinden başarı sağlayamadığı için Fakülteye yeniden kaydının yapılmadığı; 3248 Sayılı Yasadan yararlanmak için Fakülteye başvuran davacının, 10.02.1986 gün ve 46/1 sayılı yönetim kurulu kararı ile 1986-1987 eğitim-öğretim yıl-

İrada Farmasotik Teknoloji dersi 5,6,7 ve 8 inci yarıyıllara değişilmiş biçimi ile uygulanmasına karar verilmiş olduğu; davacının bu derslerden bir devam hakkını kullandığı; Farmasotik Teknoloji 5,6,7 ve 8 inci yarıyılı ile Farmosotik Toksikoloji 7 nci yarıyıl derslerinden başarısızlık nedeni ile fakülte ile ilişinin kesildiği, 27.12.1988 tarihinde yürürlüğe giren 3511 Sayılı Yasadan yararlanarak girmiş olduğu Farmasotik Toksikoloji Dersinden 50 puan alarak geçtiği, Farmasotik Teknoloji 5,6,7 ve 8 inci yarıyıl derslerinden ise başarı sağlayamadığı anlaşılmıştır. Bu durumda davacının, 10.02.1986 gün ve 46/1 sayılı Yönetim Kurulu kararı ile eğitim-öğretim programında Farmasotik Teknoloji dersinin 5,6,7 ve 8 inci yarıyıl dersleri olarak okutulması kararına dayalı oluşturulan dava konusu işlemde mevzuata aykırılık bulunmadığından... davanın reddine..."

ÖRNEK 33 - Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi İdari Bilimler Enstitüsü öğrencisi olan Ferruh Sezgin, 3511 Sayılı Af Yasasından yararlandırılarak, kendisine tez verilmesi isteminde bulunur. İsteminin, 30.11.1989 gün ve GÜ SBE 2439 sayılı kararı ile reddedilmesi üzerine, anlaşmazlık İdare Mahkemesine taşınır.

Ankara 3. İdare Mahkemesi, E: 1990/149, K: 1993/1146 sayılı dosyada işlem gören davayı, 13.10.1993 tarihinde sonlandırmı ve davayı reddeder. Karar gerekçesi şöyledir: "... Dava dosyasının incelenmesinden, davacının AİTİA 'ne bağlı İdari Bilimler Enstitüsüne 10.11.1979 yılında kaydını yaptırarak master eğitimine başladığı, 3511 Sayılı Af Yasasından yararlanarak kaydım yenilediği, durumunun Enstitü Yönetim Kurulunda görüldüğü ve kütük defterinde "Anayasa Hukuku" dersinden başarısız olduğu, bu nedenle ancak bu dersten başarılı olması koşulu ile tez aşamasına geçebileceğinin kendisine bildirildiği, bunun üzerine davacının yeniden sınavı girip başarısız olduğu anlaşılmıştır. Davacının tabi olduğu İdari Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Eğitim Yönetmeliğinde, bir dönem başarısız olan öğrencinin bir üst döneme devam edemeyeceğı hükmü getirilmiş ise de, ilgilinin bir üst döneme devam ettiği görüldüğünden, davalı idarece oluşturulan işlemde mevzuata aykırılık görülmemiştir..."

ÖRNEK 34- Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi öğretim görevlisi ve SBE öğrencisi olan Hakkı İ.Sayın, lisansüstü tezi için ek süre isteminde bulunur. İstemin reddi üzerine anlaşmazlık İdare Mahkemesine taşınır.

Ankara 9. İdare Mahkemesi, E: 1996/666, K:1996/1418 sayılı dosyada işlem gören davayı, 19.12.1996'da sonlandırmı ve davanın reddine karar verir. Kararın gerekçesi şöyledir: "...GÜ Eğitim, Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin 25 inci maddesinin son bendinde "...sağlık özürünün kabulü için, sağlık raporunun GÜ sağlık kurumlarında verilmesi yada öteki resmi sağlık kurumlarında onanmış bulunması gerekir. Ancak, Ankara dışındaki birimlerde bu raporun Devlet Hastanesi tarafından onanması yeterlidir. Sağlık raporunun, rapor süresinin bitiminden en çok yedi gün

içinde onanması ve yönetime verilmesi zorunludur" "hükmüne yer verilmiştir. Davaya dosyasının incelenmesinden davacının HÜ Hastanelerinden almış olduğu 14.02.1996 ve 29.02.1996 günlü raporları, 15.05.1996 tarihli dilekçesi ekinde göndererek, hastalığı nedeni ile, lisansüstü tezi için ek süre verilmesini istediği, sözkonusu raporlar süresi içinde Enstitüye teslim edilmemesi nedeni ile, dava konusu işlem ile davacının isteminin reddolunduğu, öte yandan, olağan tez yazım süresi içinde davacının tezini tamamlayarak 21.06.1996'da Enstitüye teslim ettiği ve tez jürisinin de belirlendiği anlaşılmıştır. Bu durumda, yukarıda belirtilen yönü ile dava konusu işlemde hukuka ve mevzuata aykırılık görülmemiştir..."

ÖRNEK 35 - Maliye Bakanlığı Maliye Meslek Yüksekokulunu bitiren Hasan Dündar, lisans öğrenimini tamamlamak için, dikey geçiş yapma isteminde bulunur. Gazi Üniversitesi Rektörlüğü bu istemi,03.04.1991 gün ve 9/188-60/91 sayılı işlem ile reddeder. Anlaşmazlık idari yargıya taşınır.

Ankara 8 Nolu İdare Mahkemesi, E: 1991/515, K: 1992/1391 sayılı dosyada işlem gören davayı,10.12.1992'de sonlandırır ve istemi reddeder. Kararın gerekçesi şöyledir: "...Meslek Yüksekokulları Mezunlarının Lisans Öğrenimine Devamları Hakkında Yönetmelik" in lisans programına giriş koşulları başlıklı 3 üncü maddesinde; meslek yüksekokulu mezunu öğrencilerin, a) not ortalamasının 100 üzerinden en az 70 olması, başarı notları ortalamasına göre yapılacak sıralamada o yıl öğrenim gördüğü programdan mezun olanlar arasında ilk yüzde 10'na girmiş olması, c) alanlarında en az iki yıl çalışmış olması koşulu ile dikey geçiş yapabilecekleri düzenlenmiştir. Dava dosyasında bulunan belgelerin incelenmesinden; davacının 2547 Sayılı Yasanın yürürlüğe girmesinden önce çalıştığı Maliye Bakanlığı'na bağlı olarak açılmış bulunan Maliye MYO'na 08.01.1979 gün ve 16513 sayılı RG'de yayımlanan okul yönetmeliğinin geçici 1 inci maddesi uyarınca kurs öğrencisi olarak kayıt olduğu, meslekte geçirdiği hizmetler gözönünde tutularak çıkarılan fark derslerden sorumlu tutulduğu, on tam not üzerinden 8.52 not ortalaması ile yedinci sırada mezun olduğu ve alanında en az iki yıl çalışmış olduğu anlaşılmaktadır. Ancak,... Yönetmeliğin incelenmesinden, bu yönetmeliğin lise ve dengi okul mezunlarından ÖSYM sınavlarına katılarak MYO'dan birine kayıt olma hakkı kazanan ve aynı dalda üst öğrenim yapan fakültelerin programlarına uyumlu olarak hazırlanan iki yıllık müfredat programını tamamlayarak mezun olanların lisans öğrenimine devam durumunu düzenlediği anlaşılmakta olup, Maliye MYO'na kurs öğrencisi olarak yazılarak, meslekte geçirilen hizmetler gözönünde tutularak çıkarılan fark derslerden sorumlu tutulan ve bu derslerini vererek mezun olan davacının, lisans öğrenimi için dikey geçiş yapma isteminin reddine ilişkin ...işlemde hukuka aykırılık görülmemiştir..."

ÖRNEK 36- GÜ Mesleki Eğitim Fakültesi Teknoloji Eğitim Bölümü üçüncü sınıf öğrencisi Seyhan Demir, Makine Teknik Resim dersi yerine, yanlışlıkla İngilizce dersini

kodladığından düzeltme isteminde bulunur. İstemin reddi üzerine, anlaşmazlık yargıya taşınır.

Ankara 4. İdare Mahkemesi, E:1991/747, K:1994/1490 sayılı dosyada işlem gören davayı, 07.09.1994'de sonlandırır ve istemi reddeder. Kararın gerekçesi şöyledir: "...GÜ Kayıt, Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin 10 uncu maddesinde; öğrencilerin, bulunduğu her eğitim-öğretim yarıyılında/yılıının ilk haftasında danışmanlarının denetiminde "ders alma cetvelini doldurarak alacakları dersleri belirleyecekleri, öğrencilerin ilk iki hafta içinde ve danışmanın olumlu görüşünü almak koşulu ile, kaydolduğu dersten kaydını sildirmek üzere Dekanlığa yada Yüksekokul Müdürlüğüne başvurabilecekleri, öğrencilerin süresi içinde ve usulüne uygun kaydolmadıkları derslere devam edemeyeceği ve bu derslerin sınavlarına giremeyecekleri, kaydolmadığı dersin sınavına giren öğrencinin notunun iptal edileceği" hükme bağlanmıştır. Dava dosyasının incelenmesinden; GÜ MEF öğrencisi olan davacının 1990-1991 öğretim yılı 2 nci yarıyıl ders alma işlemleri sırasında, İngilizce dersini kodladığı, daha sonra 27.05.1991 günlü dilekçesi ile Makine Teknik Resim dersi yerine, yanlışlıkla İngilizce dersini kodladığından söz ederek, düzeltilmesi isteminde bulunduğu ve isteminin reddedildiği anlaşılmakta olup, II. yarıyıl kayıt yenileme işlemlerinin 11 Şubat-15 Şubat 1991 tarihleri arasında yapılması ve ilk iki hafta içinde kaydolunan dersten kaydının silinmesi için başvurabileceğine ilişkin yönetmelik hükmü karşısında, yönetmelikte öngörülen süreden sonra, yarıyıl sonunda aldığı dersi değiştirmek üzere yönetime başvurduğu anlaşılan davacının isteminin reddedilmesinde mevzuata aykırılık görülmemiştir..."

ÖRNEK 37- GÜ İİBF İktisat Bölümü son sınıf öğrencisi Şenale Yüceer, 2 nci yarıyıl da kayıt yenileme işlemini yaptırmamasına, ancak girdiği sınavlarda başarı sağlamasına karşın, mezuniyet belgesinin verilmemesi ve sınavlarına girip başarılı olduğu derslerinin iptal edileceğine ilişkin, Fakültesinin 07.11.1990 gün ve 5/1-4515-60-90 sayılı işlemini idari yargıya taşır.

Ankara 7. İdare Mahkemesi, E:1990/2346, K:1991/1813 sayılı dosyada işlem gören davayı, 20.11.1991'de sonlandırır ve işlemin iptaline karar verir. Kararın gerekçesi şöyledir: "...GÜ Eğitim ve Öğretim-Sınav Yönetmeliğinin 8 inci maddesinde kayıt yenileme, 10 uncu maddesinde ders alma konusundaki düzenlemeler yer almış olup, 8 inci maddesinde, "öğrenciler fakülte ve yüksekokullarında belirlenecek süre ve usullere göre, her öğretim yılı yada yarı yılı başında harç ödeyerek kayıtlarını yenilemek zorundadırlar. Belirlenen sürede kaydını yenilemeyen öğrenciler, o yarıyıl da yada yılda derslere ve sınavlara giremezler..." , 10 uncu maddesinde de "öğrenciler süresi içinde ve usulüne uygun olarak kaydolmadıkları derslere devam edemez ve bu derslerin sınavlarına giremezler, kaydolmadığı dersin sınavına giren öğrencinin notu iptal edilir" kuralı öngörülmüştür. Yukarıda anı-

lan yönetmelik hükümlerine karşın davacı, kayıt yenilememesine karşın bu durum davalı idare tarafından yarıyıl başında, söz konusu yenileme tarihi bitiminden başlayarak gözönüne alınmamış, yönetmelik hükümlerine göre kayıt yenileme işlemlerini yaptırmayan bir öğrenci derslere ve sınavlara alınmaması gerekmesine karşın, davacı bütün ders ve sınavlara fakülte tarafından hiçbir engellemeyle karşılaşmaksızın girmiş ve yarıyıl sonunda başarılı olarak mezuniyet belgesi alma aşamasına gelmiştir. Her ne kadar yönetmelikte;... kaydolmadığı dersin sınavına giren öğrencinin notu iptal edilir..." hükmü yer alıyorsa da, davacı öğrenciye kayıt vı aileme işlemlerini yaptırmaması ile ilgili olarak davalı fakülte tarafından har« armadan sınavlara girmemesi gerektiği hususunda herhangi bir uyarı yada engellemede bulunulmadığı gibi,davacının sınavlar sonucunda aldığı notlar resmen kabul edilerek duyurulmuştur. Bu nedenle, ilgili öğrenci dışındayönetiminin de düzenleyici bir kuralın uygulanması konusunda gereken duyarlılığı göstermediği ve bunun sonucunda da öğrencinin mezuniyet haklarının kısıtlanmasına neden olacak bir işlem oluşturulduğu anlaşılmaktadır. Yönetimin yapılan yanlışlığın sonradan ayırdına vararak işlemi düzeltmesi mümkün iken bu yola gitmeyerek, sınavlara girip mezuniyet belgesi elde etme aşamasına gelmiş olan davacının tüm sınavlarının iptalinin hakka ve hukuka uygunluğundan söz edilemez..."

İdare Mahkemesinin yukarıdaki kararı Danıştay'a taşınır. Danıştay Sekizinci Dairesi, E:1992/735, K:1993/1369 sayılı dosyada işlem gören davayı,16.03.1993'de sonlandırır ve kararı onar. Gerekçe şöyledir: "...GÜİİBF İktisat Bölümü son sınıfında okumakta olan davacının 1989-1990 öğretim yılında 4 üncü sınıfın 2 nci yarıyılında harçlarını ödeyerek kaydını yeniletmemesi nedeni ile kusurlu olduğu ortadadır. Ancak, hiçbir uyarı ile karşılaşmaksızın derslere devam ederek girilen ve sonuçta başarılı olan sınavları da geçersiz saymak hakkaniyete ve adalete uygun bulunmamaktadır. Davacı öğrenci harçlarını ödediğinde diplomasının verilmesi gerekir. ...Verilen kararın dayandığı gerekçe usul ve yasaya uygun olup, bozulmasını gerektiren başka bir neden de bulunmadığından..."

ÖRNEK 38 - 1983 ÖSYM sınavına giren davacı, ortaöğretim başarı puanının, mezun olduğu okul müdürlüğüne yanlış bildirilmesi üzerine, doğru olan OÖBP nın dikkate alınarak hakettiği yükseköğretim programına yerleştirilmesi istemi ile başvuruda bulunur. Başvurusunun YÖK tarafından reddi üzerine anlaşmazlık Danıştay'a taşınır.

Danıştay Sekizinci Dairesi, E: 1995/3297, K: 1997/1374 sayılı dosyada işlem gören davayı, 18.04.1997'de sonlandırır ve işlemi iptal eder. Kararın gerekçesi şöyledir: "...1993 Birinci Basamak Kılavuzunun 3.1.13 üncü maddesinde "...Adayların OÖBP,...© daha önceki yıllarda mezun olanların ise diploma notlarından hesaplanacaktır. ..1992-1993 öğretim yılından önce mezun olan adayların diploma notlarının OÖBP na dönüştürülmesinde ise, ÖSYM kayıtlarında bulunan, adayın

mezun olduğu yılda okulunun son sınıftan bir önceki yıl sonu başarı ortalamaları, dağılımının ortalama ve standart sapması kullanılacaktır..." hükmü yer aldığı, ayrıca aynı kılavuz(s.22) de de okul müdürlüklerinin 1992-1993 öğretim yılı ders bitiminde mezun olan öğrencilerin diploma notlarını, mezun olmayan öğrencilerinin diploma notuna benzer biçimde hesapladıkları başarı ortalamalarını bu listelere işleyecekleri, listeleri 1993 Haziran ayı içinde bir hafta süreyle öğrencilerin görebilecekleri bir yere asacakları, bu süre sonunda varsa öğrencilerin düzeltme İsteklerini de gözönüne alarak listelere son biçimini verecekleri ve listeleri 30 Haziran 1993'de ÖSYM'de bulunacak biçimde gönderecekleri...listeler okul müdürlüklerince ÖSYM ye gönderildikten sonra bu listelerdeki notlarla ilgili değişiklik isteklerinin kabul edilmeyeceği kuralı yer almıştır. Dosyanın incelenmesinden, 1988 ÖSYS sınavına girdiği GÜ MEF Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Öğretmenliği bölümünü kazandığını bildiren ÖSYM sonuç belgesinde OÖBP nm 57.867 olarak gösterildiği, 1993 yılında ÖSYS'na bir kez daha girdiği, bu sınavda da M.Kemal Üniversitesi Antakya MYO İşletmecilik Bölümüne yerleştirildiği, davacının, yükseköğretim kurumuna yerleştirilmesine ilişkin belgeden OÖBP nm yanış(45.620) olarak bildirildiğini öğrenmesi üzerine ÖSYM'ye başvurarak, doğru olan OÖBP'mn gözönüne alınarak hakettiği yükseköğretim kurumuna yerleştirilmesi istemi ile yaptığı başvurunun; YÖK ÖSYM tarafından, 1993-ÖSYS Diploma Notları Bildirim Formunda Antakya Kız Meslek Lisesinden diploma notunun 7.00 olarak düzeltilerek merkezlerine gönderildiği, OÖBP nm 1993-ÖSYS Kılavuzundaki kurallara göre bu notların hesaplandığı gerekçesi ile reddedildiği anlaşılmaktadır. Olayda, davacı öğrencinin 1988 ÖSYS'ne girerken, doğru olan(8.00) diploma notu, okul müdürlüğünce ÖSYM'ye bildirilmesine karşın, öğrencinin ikinci kez girdiği 1993 ÖSYS nedeni ile ÖSYM tarafından, bildirimdeki bilgi eksikliği nedeni ile, durumu incelenecek adaylar(sorunlu adaylar) arasına alınan davacının diploma notunun onaylanmak üzere okul müdürlüğüne gönderilmesi üzerine, okul müdürlüğünce düzenlenen 1993-ÖSYS Diploma Notları Bildirim Formunda davacının diploma notu(8.00) olarak duyurulmuşken, sonradan bu notun (7.00) olarak düzeltilerek ÖSYM'ye bildirilmesinden, ikinci kez sınava giren ve ilk bildirilen OÖBP nm doğruluğundan emin olarak davacının bilgi sahibi olduğu düşünülemez. Ayrıca, okul müdürlüğünce, davacının isteği üzerine verilen yazıda da diploma notunun (8.00) olduğu bildirilmiştir. Bu durumda, okul müdürlüğünün hatasından kaynaklandığı anlaşılan ve davacının zarara uğramasına neden olan sonuçları davacı öğrenciye yüklemek hakkaniyete uygun değildir..."

ÖRNEK 39 - GÜ Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Bölümü doktora öğrencisi Mustafa Aslaner'in kaydı, Enstitü Yönetim Kurulu'nun 26.02.1992 gün ve 32/616 sayılı kararı ile silinir. Anlaşmazlık bu nedenden yargıya taşınır. Davacı Rektörlük, 15.06.1987'de doktora tezi aşamasına gelmiş olan davacının tüm haklarını kullanması-

na karşın, ders ve tez aşaması dahil 15 yarıyıldan öğrenimini tamamlayamadığından, Enstitüden ilişkisinin kesilmesinde hukuka aykırılık olmadığını ileri sürer.

Ankara 4. İdare Mahkemesi, E: 1992/606, K: 1994/1080 sayılı dosyada işlem gören davayı 29.09.1993'de sonlandırmış ve istemi reddeder. Kararın gerekçesi şöyledir: "... Dosyanın incelenmesinden, davacının 08.11.1984 tarihinde GÜ FBE Mimarlık Bölümünde doktora çalışmasına başladığı, 15.06.1987'de yeterlik sınavını vererek tez aşamasına geldiği, 1991-1992 öğretim yılı birinci yarıyıl sonunda Yönetmelikte belirlenmiş tez süresi içinde tezini teslim etmediği gerekçesiyle kaydının silindiği anlaşılmaktadır. Davacının doktora eğitimine başladığı tarihte yürürlükte bulunan 10.03.1983 gün ve 17983 Sayılı RG'de yayımlanmış bulunan lisansüstü öğretim yönetmeliğinin 20 nci maddesinde; yeterlik sınavında başarılı olan öğrencinin, danışman gözetiminde ve birbirini izleyen en az 4 yarıyıl içinde bir doktora tezi hazırlayacağı hükme bağlanmış olup, GÜ Senatosunun 19.12.1984 gün ve 1984/36 sayılı karar ile kabul edilmiş bulunan "GÜ FBE Eğitim Öğretim ve Sınav Yönergesinin 24 üncü maddesi ile, doktora öğrencisinin, yeterlik sınavını başarı ile tamamladıktan sonra, en geç 4 yarıyıl içinde danışman gözetiminde doktora tezi hazırlamak ve teslim etmek zorunda olduğu, Enstitü Yönetim Kurulunun, öğrencinin başvurusu üzerine uygun gördüğü taktirde 1 ve 2 yarıyıl ek süre tanıyabileceği kuralı getirilmiştir. Olayda ise, 15.06.1987 tarihinde yeterlik sınavında başarılı olarak tez aşamasına başlamış olan davacının, yönetmelik ve yönerge ile belirlenen 4 yarıyıldan ve Yönetim Kurulu kararı ile ayrıca verilen 6 yarıyıldan tezini tamamlamadığı ve teslim etmediği açık bulunduğundan, oluşturulan kayıt silme işleminde hukuka aykırılık görülmemiştir..."

ÖRNEK 40 - Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü öğrencisi Nafize Köklü'nün okulu bitirme işlemi; 1987-1988 öğretim yılında aldığı "Eğitim Yönetimi" dersinin, 1.07.1988 günü yapılan bütünleme sınavında başarısız olmasına karşın, sonradan başka bir öğrencinin düzenlediği sahte not çizelgesinde başarılı gösterilmesi sonucu oluşturulduğu gerekçesi ile, iptal edilir. 01.02.1989 gün ve 8916 sayılı Disiplin Kurulu kararı öğrenci tarafından İdare Mahkemesine taşınır.

Danıştay 10. Dairesinin yetkili yargı yeri olarak belirlediği Gaziantep İdare Mahkemesi, E:1991/95, K:1991/1796 sayılı dosyada işlem gören davayı, 18.12.1991'de sonuçlandırır. Verilen red kararının gerekçesi; öğrencinin Eğitim Yönetimi dersinden kaldığını bildiği, tek ders sınavının yapılacağı günden önce de notunda değişiklik olduğunu öğrenmesine karşın okul yönetimine durumu bildirmeden diploma alma yoluna giderek, kötü niyetli davrandığı, anılan dersin daha sonra 1989-1990 öğretim yılı programından çıkartılmakla birlikte, 1987-1988 öğretim yılında okutulması karşısında bu konudaki davacı savlarının da yerinde olmadığıdır.

İdare Mahkemesi kararı, öğrenci tarafından, hakkında sahte belge düzenlemek suçun-

dan açılan ceza davası sonunda amlandığı .Eğitim Yönetimi dersinin sonradan programdan çıkartıldığı, artık okulu bitirmek için bu dersten başarılı olma yükümlülüğünün bulunmadığı, bu değişiklik nedeni ile, bu dersten yeniden sınava alınmadan okulu bitirmiş sayıldığı öne sürülerek, Danıştay'a götürülür. Danıştay Sekizinci Dairesi, E:1992/2254, K:1993/2102 sayılı dosyada işlem gören davayı,20.05.1993'de sonuçlandırır ve İdare Mahkemesi kararını, gerekçenin usul ve yasaya uygunluk taşıması nedeni ile onar.

ÖRNEK 41 - ODTÜ Gaziantep Mühendislik Fakültesi Öğrenci Derneğinin genel kurul için yer bildirilmesi yolundaki başvurusunun reddedilmesi üzerine anlaşmazlık Gaziantep İdare Mahkemesine taşınır. İdare Mahkemesi, işlemin ortadan kaldırılmasına karar verir. İdare Mahkemesi kararı, Danıştay'a taşınır.

Danıştay 8.Dairesi, E: 1988/1139 , K: 1990/92 sayılı dosyada işlem gören davayı, 24.01.1990'da sonuçlandırır ve İdare Mahkemesi kararının yerindelğine karar verir. Kararın gerekçesi şöyledir : " ...Davacı Derneğin 02.06.1987 günlü bildirim ile 2908 sayılı Yasaya göre kurulduğunun ve tüzel kişilik kazandığının anlaşıldığı, sözü edilen Fakülte, daha sonra kurulan Gaziantep Üniversitesi'ne bağlandığından adının değişmesi gerektiği, bunun için de Genel Kurula gidilmesinin zorunlu olduğu, 2547 Sayılı Yasanın 59 uncu maddesinde yazılı Rektör izninin yasada belirlenen amaçlarla kurulan öğrenci dernekleri için aranmaması gerektiği, Yasaya göre öğrenci dernekleri genel kurul toplantılarını ilgili öğretim kurumlarında yapacaklarından, usulüne uygun kurulan derneğin bu toplantısını yapabilmesi için öğretim kurumunun yer göstermemesinde yasalara uygunluk bulunmadığı gerekçesi ile dava konusu işlemi iptal eden İdare Mahkemesi kararının bozulması istemidir.... İdare Mahkemesince verilen kararın dayandığı gerekçe, usul ve yasaya uygun olup, bozulmasını gerektiren bir neden bulunmadığından, temyiz isteminin reddi ile anılan kararın onanmasına karar ..."

ÖRNEK 42 - Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Çocuk Gelişimi ve Okul Öncesi Eğitimi Öğretmenliği bölümü Dijle Korkut hakkında bir ay okuldan uzaklaştırılma cezası verilir. Anlaşmazlık idari yargıya taşınır.

Ankara 8. İdare Mahkemesi, E: 2000/1654 sayılı dosyada işlem gören davayı, 23.02.2001 günlü ara kararı ile sonuçlandırır ve dava konusu işlemin yürütülmesinin durdurulmasına karar verilir. Kararın gerekçesi şöyledir : "... Yükseköğretim Kurumları Öğrenci Disiplin yönetmeliğinin 8/a maddesinde öğrenme ve öğretme özgürlüğünü doğrudan doğruya yada dolaylı olarak kısıtlamak, yükseköğretim kurumlarının sükun, huzur ve çalışma düzenini bozucu davranışlarda bulunmak, aynı maddenin © bendinde ise yükseköğretim kurumu içinde siyasi çalışmalarda bulunmak, yükseköğretim kurumundan bir haftadan bir aya kadar uzaklaştırma cezasını gerektiren disiplin suçları arasında sayılmıştır. İncelenen davada, davacı-

nın disiplin cezasına dayanak olarak gösterilen yasadışı bildiri dağıtma eyleminin, yapılan soruşturma sırasında, bildiriye okul güvenlik görevlisine getirerek teslim eden öğrencinin beyanına dayandığı, güvenlik görevlisinin de bildiriye dağıtan öğrenciyi görmediği, yapılan soruşturma sırasında bildiriye davacının dağıttığı ile ri süren öğrencinin ifadesinin alınmadığı gibi, bildirinın dağıtımını ile ilgili yeterince araştırma ve inceleme yapılarak somut bilgi ve belgelerle kanıtlanmadan kanıya dayalı olarak atılan eylemin gerçekleştiği ileri sürülerek, bir ay süre ile okuldan uzaklaştırma cezası verilmesine ilişkin dava konusu işlemde hukuka uyarlık bulunmamaktadır. Açıklanan nedenlerle, açıkça hukuka aykırı ve uygulanması durumunda giderilmesi güç ve olanaksız zararlara neden olabilecek nitelikte bulunan dava konusu işlemin yürütülmesinin... durdurulmasına..."

Rektörlük, İdare Mahkemesi kararına Bölge İdare Mahkemesinde itiraz etmiş, Ankara Bölge İdare Mahkemesi , Y .D .İtiraz No:2001/657 sayılı dosyada işlem gören davayı, 04.04.2001 günlü kararı ile reddederek, İdare Mahkemesi kararını onamıştır.

ÖRNEK 43 - İÜ Tıp Fakültesi İngilizce Program Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinde, üçüncü sınıfta okutulan klinik bilimlerine giriş programının sınav sisteminde yapılan değişiklik ile, bu değişikliğin 1995/1996 öğretim yılından başlayarak uygulanmasına ilişkin Yönetmeliğin Geçici 1. Maddesinin ve bu yeni yönetmelik hükümleri uyarınca davacının başarısız sayılması yolundaki işlem, iptal istemi ile idari yargıya götürülür. İstanbul 6. İdare Mahkemesi, 30.04.1997 gün ve 637 sayılı kararı ile, Yönetmeliğin 18. Maddesinde yapılan değişikliğe ilişkin kısmını reddeder, ancak bu değişikliğin 1995/1996 öğretim yılından başlayarak uygulanması hakkındaki Geçici 1. Maddesi ve buna dayalı olarak oluşturulan işlemi iptal eder. İdare Mahkemesinin gerekçesi şöyledir: "... dava konusu Yönetmeliğin 18. Maddesinde yapılan değişiklik ile, klinik bilimleri giriş programında komite sisteminden vazgeçilerek, program içindeki her ders için ayrı ayrı sınav ve değerlendirme yapma sistemi getirilmiş olmasında hukuka aykırılık bulunmadığı, ancak, Yönetmeliğin başka bir maddesinde yapılan değişikliğin yalnızca birinci sınıf öğrencilerine uygulanması karşısında dava konusu değişikliğin 3. Sınıf öğrencilerine uygulanmasının, eşitlik ve kararlılık ilkelerine aykırı olduğu gibi, 3. Sınıf öğrencilerinin yönetmelik değişmeden önceki şekli yürürlükte iken okula başlamış olduklarından, kazanılmış haklarının ortadan kaldırıldığı sonucuna ulaşıldığı gerekçesi ile..."

Davalı Rektörlük, idare mahkemesi kararını Danıştay'a taşır. Danıştay Sekizinci Dairesi, E: 1997/4157, K: 1998/4127 sayılı dosyada işlem gören davayı,08.12.1998 günü sonuçlandırır ve davacı hakkındaki uygulama işleminin iptaline ilişkin kısmı için temyiz istemini reddeder ve onar, yönetmeliğin geçici 1. Maddesinin iptaline ilişkin kısmı için temyiz isteminin kabulü ile bozulmasına karar verir. Kararın gerekçesi şöyledir: "...Uyuşmazlık, Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinde, klinik bilimlerine giriş programında komite sisteminden vazgeçilerek, program içindeki her ders için ayrı ayrı

sınav ve değerlendirme yapılması sistemine geçilmesinden önce okula kaydını yaptırmış bulunan 3. Sınıf öğrencilerine bu değişikliğin uygulanıp uygulanmayacağına ilişkindir. Davalı idarece, 2547 sayılı Yasa ve ilgili yönetmeliklerin verdiği yetkiye dayanılarak, eğitim, öğretim ve sınav sisteminde, eğitimin niteliğini ve verimini artırmak amacı ile her zaman düzenleme yapılabileceği açık olup, bu düzenlemenin tüm öğrencileri kapsayacağı ve uygulamasına, engel bir durum yoksa hemen geçilebileceği kuşkusuzdur. Bu durumda, 1995/1996 öğretim yılından önce, 31.8.1995 günlü R.G. de yayımlanarak yürürlüğe giren yönetmelik değişikliğinin, 1995/1996 öğretim yılından başlayarak uygulanmaya başlanmasında, eğitim/öğretim düzenini aksatacağı yada öğrencilerin ve öğretmenlerin uyum göstermede zorlanacağına ilişkin olarak dosyada varolan herhangi bir bilgi ve belge bulunmadığına göre, davacı öğrencinin herhangi bir kazanılmış hakkından sözedilemeyeceğinden, idare mahkemesi kararının Yönetmeliğin Geçici 1. Maddesinin iptaline ilişkin kısmında hukuka uyarlık bulunmamaktadır. Ancak, dosyanın incelenmesinden, idare mahkemesince verilen yürütmenin durdurulması kararı uyarınca, 4.2.1997 günlü Fakülte Yönetim Kurulu kararı ile davacı öğrencinin bir üst sınıfa geçirildiği anlaşıldığından, yargı kararının uygulanması sonucunda oluşan bu yeni fiili ve hukuksal durumun kendisi için kazanılmış hak sayılması adalet kurallarına uygun bulunmaktadır..."

ÖRNEK 44 - 4111 sayılı yasa ile tanınan ek sınav hakkında yararlanmak için başvuruda bulunan davacı, başarısız olduğu derslerin yanısıra, daha önce 3747 sayılı yasadan yararlanarak girdiği sınavlar sonucunda başarılı olduğu bir dersten de sınava girmesi gerektiği yolunda oluşturulan işlemin iptali istemi ile idari yargıya başvurur.

Ankara 9. İdare Mahkemesi 18.2.1997 gün ve 178 sayılı kararı ile; davacının başvurusunu, 1981 yılında kayıt yaptırdığı GÜ Mühendislik Mimarlık Fakültesi Elektrik-Elektronik Bölümünü en çok öğrenim süresi içerisinde bitiremediği için, 1989-1990 öğretim yılı sonunda işliğinin kesildiği, 3804 sayılı Af Yasasından yararlanarak başarısız olduğu dört dersten sınava girdiği ve bunlardan Devre Analizi I dersinden başarılı, Matematik I ile Yüksek Matematik I ve Yüksek Matematik II derslerinden ise başarısız olduğu, 4111 sayılı Af Yasası ile tanınan ek sınav hakkında yararlanmak için başvuruda bulunduğu, başvurusunun değerlendirilmesi sonucunda, daha önce 3804 sayılı yasadan yararlanarak girip de başarılı olduğu dersten de sınava girmesi gerektiği yönünde dava konusu işlemin oluşturulduğunun anlaşıldığı, bu durumda daha önce 3804 sayılı Af Yasasından yararlanmasına karşın, öğrencilik hakkını elde edemeyen davacının, 4111 sayılı Yasadan yararlanıp öğrencilik hakkını yeniden kazanabilmesi için, işliğinin kesilmesine neden olan bütün derslerden sınavlara girmesi gerekeceği sonucuna varıldığından oluşturulan işlemde hukuka aykırı bir yön bulunmadığı gerekçesi ile reddeder. Davacı kararı temyiz eder.

Danıştay Sekizinci Dairesi, E: 1997/4074 ve K: 1999/4701 sayılı dosyada işlem gören

davayı, 18.6.1999 günü sonuçlandırır ve İdare Mahkemesi kararını bozar. Bozma kararının gerekçesi şöyledir : "... 2547 Sayılı Yasaya 4111 sayılı Yasa ile eklenen Geçici 43 üncü maddede, 44 üncü maddede yapılan değişiklikten yararlanmak üzere (hazırlık ve ara sınıflar içinde bütün sınıflarda) 1981-1982 eğitim-öğretim yılından başlamak üzere bu yasanın yayımı tarihine kadar her ne nedenle, olursa olsun (kendisi isteği ile ayrılanlar içinde) okullarından ilişkisi kesilen öğrencilere (öğrenci katkı payını ödeyemedikleri için ilişkisi kesilenler içinde) ilişkilerinin kesilmesine neden olan bütün dersler için iki sınav hakkı verilir. Sınavlar, başvuru tarihinden başlayarak iki ay içinde ilgili yükseköğretim kurumu tarafından duyurulur ve uygulanır. Bu sınavlarda başarılı olanlar kayıtları yeniden açılarak 44 üncü maddedeki sınırlar içinde öğrenimlerini sürdürürler" hükmü yer almaktadır. 4111 sayılı yasada, okuldan ilişkisi kesilmiş olan öğrencilerin, daha önceki af yasalarından yararlanarak girdiği sınavlarda başarılı olduğu derslerden başıksız tutulacağı, ya da tutulmayacağı yolunda herhangi bir düzenleme yer almamaktadır. Ancak, eğitim sistemimizde zaman zaman gündeme gelen ve kamuoyunda öğrenci affı olarak bilinen yasaların, değişik nedenlerle okudukları öğretim kurumundan ilişkisi kesilen öğrencileri yeniden eğitim-öğretim sürecine kazandırarak yükseköğrenim yapma olanağı sağlamak amacı ile çıkarıldıkları bilinen bir gerçektir. Bu durumda, öğrencilerin, af yasaları uyarınca girdikleri sınavlarda başarılı oldukları derslerin gözardı edilmesi ve bu sınavlara girip de başarılı olamayan öğrencilerle bir tutularak, yeniden sınava girmeleri koşulunun getirilmesi hakkaniyet ve eşitlik ilkelere uygun olmadığı gibi, öğrenci affı yasaları ile varılmak istenen amaca da aykırı düşeceğinden, tersi yöndeki idare mahkemesi kararında hukuksal yerindelik görülmemiştir..."

ÖRNEK 45 - Anadolu Lisesi Okul ve Öğrencileri Koruma Derneği Yönetim Kurulu üyeleri ile Okul Aile Birliği Başkanı, Milli Eğitim Bakanlığınca yayımlanan 1997 Anadolu Liseleri Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Kılavuzunda... Anadolu Lisesinin 1996 yılı asıl listesine göre taban puanı 752.077 olması gerekirken, ön kayıtla naklen gelen son öğrenciye göre taban puanının 679.576 olarak gösterilmesine ilişkin Tablo 1 de yer alan düzenlemenin, davalı idarece çifte standart uygulanarak bazı okulların taban puanının asıl listeler temel alınarak duyurulduğu, bu durumda öteki okullara göre, daha düşük puanlı öğrencilerin...Anadolu Lisesine girmesine yol açabileceği, bunun da okulun bilgi düzeyi ve sosyal yapısını olumsuz etkileyeceği gerekçesi ile dava açarlar. MEB, savunmasında, davacının dava açma ehliyetinin bulunmadığını, okul müdürlüklerinin gönderdiği formatlar temel alınarak tabloların düzenlendiğini, asıl liste ve ön kayıt listesine göre belirlenen puanlar ile ilgili yakınmalar üzerine de 24.12.1996 gününde yeni bir listenin okul müdürlüklerine gönderildiğini ve sınava başvuru tarihinin uzatıldığını belirterek, davanın reddinin gerektiğini ileri sürer.

Danıştay Sekizinci Dairesi, E: 1996/5500, K: 1999/2826 sayılı dosyada işlem gören da-

vayı,6.5.1999'da sonuçlandırır ve dava konusu düzenlemeyi iptal eder. Kaürarm gerekçesi şöyledir : " ...Dosyanın incelenmesinden, 1996 yılı Anadolu Liseleri sınavı sonucunda, ...Anadolu Lisesini kazananlara ilişkin asıl listede en düşük puanın 752.077 olduğu, bu okula ön kayıtla gelen öğrencilere ilişkin listedeki en düşük puanın da 679.576 olduğu, dava konusu düzenleme ile de...Anadolu Lisesinin taban puanının, asıl liste yerine ön kayıtla gelen en son sıradaki öğrencinin puanının temel alındığı ve öteki bazı anadolu liselerinin taban puanlarının ise temel listeye göre belirlendiği anlaşılmıştır. Bu tür merkezi sistemle yapılan sınavlara ilişkin kılavuzlar hazırlanırken, okulların bir yıl önceki sınava ilişkin taban puanlarının belirlenmesinde temel ölçü, yarışma sınavı sonucunda o okula girmeye hak kazanan öğrencileri gösteren temel listeler olup, kontenjan artırımı yada yeni sınıf açılması gibi ayrıık nedenlerle alman ek öğrencilerin puanının temel alınması, sınava girecek öğrencilerin ve velilerin doğru bilgilendirilmemesine, uygulamada eşitsizliğe ve karışıklığa yolaçabileceği açıktır. Bu durumda, dava konusu düzenlemede hukuka uyarlık bulunmamaktadır..."

ÖRNEK 46 -...Su Ürünleri Fakültesi 2. Sınıf öğrencisi olan davacı, kaydım yenilemediği gerekçesi ile Öğretim ve Sınav yönetmeliğinin 5 inci maddesi uyarınca 10.10.1994 gününden başlayarak üniversite ile ilişkisinin kesilmesi üzerine, kaydının yenilenmesi istemi ile başvuruda bulunur. Fakülte Yönetim Kurulu, 19.03.1996 gün ve 32 sayılı kararı ile, bu istemi reddeder. Davacı idari yargıya başvurur. Malatya İdare Mahkemesi 23.10.1996 gün ve 858 sayılı kararı ile; işlemi iptal eder. İdare Mahkemesi; davacının 25.12.1993 günü tutuklanarak, DGM'nin E:94/76 sayılı dosyasında yargılanmaya başlandığını. 18.1.1996 günü tutuksuz yargılanmak üzere tahliye edildiğini, bu nedenle kaydını süresinde yenilenmediği, tutukluluk durumunun kabul edilir özür kapsamında olduğunun tartışmasız olduğunu, kaydının yenilenmesi yolundaki isteminin reddine ilişkin dava konusu işlemde bu nedenle mevzuata uyarlık bulunmadığı sonucuna varır. Davalı Rektörlük; davacının 1993-1994 bahar yarıyılında ve 1994-1995 güz yarıyılında kaydını yaptırıp ders alma formunu doldurmadığı ve herhangi bir özürde de bulunmadığını, tutuklu bulunduğu süre içinde kendisinin yada velisinin fakülteye, cezaevi müdürlüğüne yada DGM Savcılığına yazılı başvurusu olsa idi, özürünün gözönüne alınabileceğini, oysa kaydı silinmezden önce hiçbir başvurusunun bulunmadığını öne sürerek, kararı temyiz eder.

Danıştay Sekizinci Dairesi, E: 1996/5242, K: 1999/2738 sayılı dosyada işlem gören davayı, 4.5.1999'da sonuçlandırır ve idare mahkemesince verilen kararın dayandığı gerekçenin usul ve yasaya uygun olduğuna karar vererek, temyiz istemini reddederek, İdare Mahkemesi kararını onar.

ÖRNEK 47- Davacı. Hemşirelik yüksek okulunu bitirerek, lisans diploması alır. Diplomasında "uzman hemşire" unvanının bulunduğunu belirterek, doktora eğitimine doğrudan kabul edilmesi istemi ile başvuruda bulunur. Başvurusunun, 19.01.1995 gün ve

520-5156 sayılı karar ile reddedilmesi üzerine, idari yargıya gider. İzmir 3. İdare Mahkemesi, 25.12.1996 gün ve 1099 sayılı kararı ile, davayı reddeder. İdare Mahkemesi red gerekçesi olarak; davacının uzman hemşire kabul edilebilmesi ve doktora yapabilmesi için, Lisansüstü Öğretim Yönetmeliğinin 32. Maddesi uyarınca 10 yarıyıl süreli öğretim programından mezun olması gerektiği, oysa davacının bu koşulu taşımadığını belirtir. Davacı kararı temyiz eder.

Danıştay Sekizinci Dairesi, E:1997/1231, K: 1999/2291 sayılı dosyada işlem gören davayı 20.04.1999'da sonuçlandırır ve davacının doğrudan doktora öğrenimine başlaması istemine ilişkin kısmını onaylarken, lisans diplomasına "uzman hemşire" sanının yazılmasına ilişkin kısmının bozulmasına karar verir. Kararın gerekçesi şöyledir : "... İşlem tarihinde yürürlükte bulunan, Lisansüstü Öğretim Yönetmeliğinin doktora giriş sınavına kabul edilmek için öğrencinin bir yüksek lisans derecesine sahip olması gerektiği kuralını getiren 12 nci maddesi ile, aynı yönetmeliğin hazırlık sınıfı dışında en az on yarıyıl süreli eğitim-öğretim programlarından mezun olanların doğrudan doktora kabul edilebileceğini düzenleyen 32 nci maddesi hükmü karşısında, 4 yıllık lisans diploması alan davacının, doğrudan doktora öğretiminin başlaması hukuken mümkün olmadığından, işlemin bu kısmında ve bu kısma yönelik olarak mahkemece davanın reddedilmesinde hukuka aykırılık bulunmamaktadır. Davacının diplomasına "uzman hemşire" sanının yazılması istemine gelince...Öğretim ve Sınav Yönergesinin 25 inci maddesinde, hemşirelik önlisans ve lisans eğitimini bitirenleri ayırdedebilmek için, lisans programını bitirenlere uzman hemşire diploması verileceği kurala bağlanmıştır. Bu durumda, hemşirelik yüksekokulunda görülen eğitimin düzeyini göstermeye yönelik olup, yüksek lisans ve doktora eğitiminde öngörülen bilim uzmanlığı ile ilgisi bulunmayan "uzman hemşire" deyiminin diplomaya yazılması gerekeceği açık olup, işlemin bu kısmında hukuka uyarlık bulunmadığından, iptali gerekirken, tersi yönde verilen mahkeme kararında yasal yerindelik görülmemiştir..."

ÖRNEK 48- Sağlık Bakanlığı kadrosunda doktor olarak görev yapmakta iken, TUS'da başarılı olarak Çukurova Tıp Fakültesinde tıpta uzmanlık eğitimi gören davacıdan,1993-1994 eğitim-öğretim yılından başlayarak, öğrenci katkı payı istenir. Çukurova Üniversitesi Rektörlüğü'nün 26.9.1996 gün ve 1284-8287 sayılı kararının iptali istemi ile dava açılır. Adana 2. İdare Mahkemesi, 22.5.1997 gün ve 592 sayılı kararı ile,1995-1996 eğitim ve öğretim yılı ile öncesine ilişkin katkı payı istemlerinde yasal yerindelik bulunmadığına,çünkü, TUS eğitimi gören öğrencilerden öğrenci katkı payı alınmasında hukuka aykırılık bulunmamakta, ancak anılan yasa ve konu ile ilgili Bakanlar Kurulu Kararlarında katkı payının alınma zamanlarının açıkça belirtilmesine karşın, katkı payı isteme süreleri geçirildikten çok sonra katkı payı istenmesi mümkün değildir. Sonraki dönemlerde katkı payı istenilmesine ilişkin kısmının ise yerinde olduğuna karar verir. Rektörlük, kararın zamanaşımına ilişkin bölümünü temyiz eder.

Danıştay Sekizinci Dairesi, E: 1997/5486, K: 1999/2493 sayılı dosyada işlem gören davayı, 27.4.1999'da tonlandırır ve temyiz istemini yerinde bulmayarak, idare mahkemesi kararının dayandığı gerekçenin usul ve yasaya uygunluk taşıdığı gerekçesi ile onar.

ÖRNEK 49- Davacı, 1996 Eylül döneminde TUS sonucunda, Aile Hekimliği Programına yerleştirildiğini gösterir sınav sonuç belgesinin iptal edilmesine ilişkin ÖSYM Başkanlığının 4.10.1996 gün ve 41447 sayılı işleminin iptali istemi ile Danıştay'a başvurur.

Danıştay Sekizinci Dairesi, E: 1996/4721, K: 1999/3930 sayılı dosyada işlem gören davayı, 15.6.1999'da sonuçlandırır ve dava konusu işlemin iptaline karar verir. Kararın gerekçesi şöyledir: "...Tababet Uzmanlık Tüzüğü'nün 1 inci maddesinde, Türkiye'de tababet dallarında uzman olmanın ve uzmanlık belgesi almanın bu tüzük hükümlerine bağlı olduğunu hükme bağlamıştır. Tüzüğü'nün 10 uncu maddesinin birinci fıkrasında, asistanlık sınavlarının yabancı dil ve meslek bilgileri dallarında yapılacağı; dördüncü fıkrasında ise, halk sağlığı ve aile hekimliği dallarında uzmanlık eğitimi göreceklelerin, meslek sınavına bağlı tutulmayacakları hükmüne yer verilmiştir. Anılan tüzüğü'nün, 21.9.1987 günlü, 19581 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren değişik ek 2 nci maddesinde ise, asistanlığa giriş sınavlarının Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca gerekli görüldüğü ve YÖK ile anlaşma sağlandığı durumlarda, ÖSYM tarafından yapılacağı belirtilmiş, ÖSYM tarafından yürütülecek asistanlık sınavlarında, tüzüğü'nün hangi maddelerinin uygulanmayacağı sayılmış olup, bu maddeler arasında 10 uncu maddenin dördüncü fıkrası yer almamıştır. Tıp Fakültelerinin, dış hekimliği fakültelerinin ve ...Askeri Tıp Akademisinin uzmanlık eğitimi giriş sınavlarını özel mevzuatına göre yürütmelerini öngören, Tüzüğü'nün 8 inci maddesinin ikinci fıkrası ve 11 inci maddesinin ikinci fıkrası ise, anılan maddelerin, sınavın yeri ve günleri ile sınav sorularının hazırlanması ve sonuçların değerlendirilmesine ilişkin olmaları nedeni ile, sınavın konusu ve kapsamını belirleyen 10 uncu maddesinin dördüncü fıkrasının ayrıklığını oluşturan hükümler değildir. Sınavın kapsamı ve biçimi ile değerlendirme, seçme ve yerleştirme işlemleri, SSBY ile YÖK arasında düzenlenen 20.7.1987 günlü protokolle belirlenmiş ve bu protokol uyarınca hazırlanan sınav kılavuzunda, tıp fakültelerindeki aile hekimliği programları için ağırlıklı klinik tıp bilimleri puanı ile değerlendirme yapılacağı öngörülmüş ise de; söz konusu sınav kılavuzu ile tıpta uzmanlık eğitim konusunda tıp fakülteleri, dış hekimliği fakülteleri, ...Askeri Tıp Akademisi ve SSBYna bağlı sağlık kurumları için genel düzenlemeler getiren ve ölçütler sıralamasında üst sırada bulunan tüzük hükümlerine aykırı düzenleme yapılmasına hukuksal olarak olanak yoktur. Davacının tercihleri, her ne kadar, yeniden yapılan yerleştirmede de dil puanı değerlendirmeye alınmışsa da; aile hekimliği programlarını tercih eden öteki adayların yeniden yerleştirilmeleri, yukarıda anılan tüzük hükmüne aykırı bulunan sınav kıla-

vuzuna göre yapıldığından, bu yerleştirmenin sonucu olarak davacı, herhangi bir uzmanlık programını kazanamamıştır. Bu durumda, aile hekimliği programlarını tercih eden tüm adayların yerleştirilmelerinin, tüzüğün emredici hükmüne uygun olarak yabancı dil puanına göre yapılması gerektiğinden; bu esasa göre yapılan değerlendirme sonucunun iptaline ilişkin dava konusu işlemde hukuka uyarlık bulunmamaktadır..."

ÖRNEK 50 - ...Üniversitesi, Türk Musikisi Devlet Konservatuvarında öğretim görevlisi olan davacı, aynı bölümde sözleşmeli sanatçı öğretim elemanı olarak çalıştırılması isteminde bulunur. YÖK Başkanlığı, 31.10.1996 gün ve 22367 sayılı kararı ile, bu iste mi reddeder. Anlaşmazlık Danıştay'a taşınır.

Danıştay Sekizinci Dairesi, E: 1997/1749 K: 1999/4323 sayılı dosyada işlem gören davayı,30.06.1999'da sonuçlandırır ve davayı reddeder. Kararın gerekçesi şöyledir; "... 2914 sayılı Yükseköğretim Personel Yasasının 15 inci maddesinde, yükseköğretim kurumlarının, 657 sayılı DMY'nin değişik ek geçici 16 ncı maddesinde, sanları belirtilen personeli, YÖK'nun onayı ile sözleşmeli olarak istihdam edilebilecekleri , bu elemanların sözleşme esasları, ödenebilecek ücretin üst sınırlarının ve sağlanacak sosyal yardımların neler olduğunun YÖK'nun önerisi, Maliye Bakanlığının görüşü üzerine Bakanlar Kurulunca kararlaştırılacağı kuralı yer almıştır. 19.3.1984 gün ve 18346 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren, Yükseköğretim Kurumlarına Bağlı Devlet Konservatuvarlarında Sanatçı Öğretim Elemanlarının Sözleşmeli Olarak Çalıştırılmasına Dair Karar'ın 3 üncü maddesinin 3 üncü paragrafında, "sanatçı öğretim elemanı" sözü ile (2 nci maddede sözü edilen) Devlet Konservatuvarlarında yada dengi yurtiçi ve yurtdışı yükseköğretim kurumlarında ortaöğretimden sonra en az iki yıl yüksek sanat öğrenimi görenlerin, ifade edildiği belirtilmiştir. Olayda davacının konservatuvar mezunu olmayıp,...Üniversitesi..Eğitim Fakültesi, Müzik Eğitimi Bölümü, Şan Anasanat Dalından mezun olduğu görülmektedir. Eğitim fakültelerinin doğrudan öğretmen yetiştirmeyi, konservatuvarların ise öncelikle sanatçı yetiştirmeyi amaçlayan eğitim kurumları olmasından ötürü, konservatuvarlar ile eğitim fakültelerinde sürdürülen lisans eğitimlerinin amaçları birbirinden farklıdır. Ayrıca bu iki kurumda sürdürülen ders programları arasında da önemli farklılıklar bulunmaktadır. Bu durumda, konservatuvarlar ile eğitim fakülteleri mezunları eşdeğer kabul edilemeyeceğinden, eğitim fakültesi mezunu olan davacının sözleşmeli sanatçı öğretim elemanı olarak çalıştırılması isteminin reddedilmesine ilişkin işlemde hukuka aykırılık bulunmamaktadır..."

ÖRNEK 51- Davacı, Yükseköğretim kurumları tarafından yurtdışına lisansüstü öğretim görmek üzere gönderilecek adayları seçme sınavını(YLS) 1996'da kazandığını, ancak kılavuzda öngörülen 100 üzerinden 70 not ortalaması koşulunu taşımadığının anla-

şılması üzerine, kazandığı burstan yararlandırılmamasında ve ilgili kılavuz hükümlerinde hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesi ile iptal istemi ile Danıştay'a başvurur.

Danıştay Sekizinci Dairesi, E:1997/63 ve K:1999/3958 sayılı dosyada işlem gören davayı, 16.6.1999'da sonuçlandırır ve davayı reddeder. Kararın gerekçesi şöyledir ; " ...Yurtdışına Lisansüstü Öğrenim Görmek Üzere Gönderilecek Adayları Seçme Sınavı(YLS) 1996 yılı Kılavuzunda Aday Bilgi Formu başlıklı (2.3.1.) maddesinin Genel Akademik Ortalama ile ilgili 8 inci bendinde, "bu alanda, mezun olunan üniversitede kullanılan not sistemi ile ilgili seçenek işaretlenecek ve herhangi bir dönüştürme işlemi yapmadan lisans öğrenimi ile ilgili genel akademik ortalama yazılarak kodlanacaktır." Kayıt Şartı başlıkla (2.3.2) maddesinde de "genel akademik ortalama hangi ölçekte verilmişse ona göre yazılacaktır" koşulları, yine aynı Kılavuzun Başvurma Koşullara başlıklı (2.1) maddesinin (h) bendinde de "lisans öğrenimi ile ilgili genel akademik ortalaması dört üzerinden 2.80, on üzerinden 7, yüz üzerinden 70 yada daha yukarı olmak" koşulları yer almaktadır. Dosyanın incelenmesinden, 24.7.1999'de İTÜ İşletme Fakültesinden 65.13 puanla iyi derece ile mezun olan davacının, yukarıda anılan koşullar çerçevesinde yapılan 1996 yılı YLS sınavında başvurduğu, ancak başvuru sırasında Aday Bilgi Formunda Genel Akademik Ortalamasını 4'lük sisteme göre, 2.89 olarak belirttiği ve yapılan sınavda başarılı olduğu, daha sonra davacının not ortalamasının 70 not ortalaması koşulunu taşımadığının belirlenmesi üzerine MEB'nca, kazandığı bu burstan yararlanmayacağını bildirmesi üzerine bu davanın açıldığı anlaşılmıştır. Yurtdışına gönderilecek adaylarda belirli bir düzeyin üzerinde lisans bilgisi aranmasında hizmet gereklerine, nesnel değerlendirme ilkelerine, kamu yararına ve hukuka aykırılık görülmediğinden, kılavuzun ilgili hükmünün iptali isteminin dayanağı bulunmamaktadır. Anılan Kılavuzun Genel Bilgiler, Temel İlke ve Kurallar başlıklı 1 inci maddesinin 5 inci bendinde "adayların yurtdışına gönderilmeleri ile ilgili yasa, tüzük, yönetmelik ve öteki mevzuat ile bu kılavuzda belirtilen koşullara uymaları gerekir. Seçilmelerine karşın, ilgili mevzuattaki koşullara uymadıkları belirlenenler, bu seçimden doğabilecek hiçbir haktan yararlanamazlar" kuralı bulunmaktadır. Bu durumda, davacının kılavuzda belirtilen not ortalaması koşulunu taşımadığı açık olduğundan, oluşturulan işlemde de hukuka aykırılık görülmemiştir. Davacı tarafından mezun olduktan sonra Üniversite Senatosu kararı ile 4'lük sisteme geçildiği ve bu sisteme göre not ortalamasının 2.90 olduğu belirtilmekte ise de, kılavuzda her not sistemi için ayrı ayrı başarı puanları belirlenmiş olduğundan bu sava itibar edilmemiştir..."

ÖRNEK 52 - Kız Meslek Giyim Bölümü mezunu olan davacı, kendi bölümü doğrultusunda eğitim yapan bir programı yeğlemesine karşın, 2547 Sayılı Yasanın Ek 21 inci maddesi uyarınca verilmesi gereken ek puanın verilmemesi nedeni ile herhangi bir yük-

seköğretim programına yerleştirilmemesine ilişkin 1996 Yılı ÖSYM sınav sonuç belgesinin iptalini isteyerek, Danıştay'a başvurur.

Danıştay Sekizinci Dairesi, E: 1997/271, K:1999/5676 sayılı dosyada işlem gören davayı,28.10.1999'da sonuçlandırır ve davayı reddeder. Kararın gerekçesi şöyledir: "...2547 Sayılı Yasanın Ek21 inci maddesinde "...mesleğe yada belli sanat dallarına yönelik programlar uygulayan liselerin mezunları, aynı meslek yada sanat dalında bir yüksekokul yada meslek yüksekokuluna girmek istediklerinde, merkezi sınavla almış oldukları puanlarına YÖK nun, meslek dalma göre belirleyeceği ölçü içinde, **MEB'mn** uygun görüşü alınarak artı puan verilir..." hükmü yer almıştır. 1996 ÖYS Kılavuzu Tablo 6, Bir Mesleğe Yönelik Program Uygulayan Lise ve Dengi Meslek Okulları ile Aynı Alanda Öğretim Yaptığı Yükseköğretim Programları bölümünde tablonun ilk sütunununda gösterilen alan/ kollardan mezun olan adaylar, bu alan/kolların karşısında yer alan yükseköğretim programlarını yeğlediklerinde, bu yükseköğretim programlarına yerleştirme işlemlerinde ek puandan yararlanacakları belirtilmiştir. 1996 ÖYS Kılavuzun 6 no'u tablosunda alan/kol kodu 1663 giyim bölümü s mezunlarının hazır giyim öğretmenliği ile moda konfeksiyon meslek yüksekokullarını yeğlemelerinde ek puan uygulaması öngörülmüştür. İdarece gönderilen davacıya ilişkin bilgisayar çıktılarında anlaşılacağı üzere, meslek lisesi giyim bölümü mezunu olan davacının yukarıda belirtilen bölümlerden birini değil de, bu bölümlerin dışında yer alan trikotaj öğretmenliğini yeğlemesi nedeni ile, söz konusu ek puandan yararlandırılmamasında hukuka aykırılık görülmemiştir..."

ÖRNEK 54 - Davacı, Sakarya Üniversitesi FEF Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümüne kayıt yaptıрма isteminde bulunur. Rektörlük,31.12.1998 gün ve 98/27-9 sayılı kararı ile bu istemi reddeder. Davacı, Sakarya İdare Mahkemesine başvurur. Sakarya İdare Mahkemesi, 26.5.1999 gün ve 424 sayılı kararı ile.davayı reddeder. İdare Mahkemesinin gerekçesi; davacının 1997-1998 öğretim yılında FEF BES Öğretmenliği Bölümü özel yetenek sınavını 4 üncü yedek olarak kazanması, sınavı asıl olarak kazanan iki kişinin kayıtlarını yaptırmaması üzerine bunların yerine iki yedek adayın kayıt yaptırmaması, eğitim-öğretim yılı başladıktan sonra, asıl listeden kayıt yaptıran iki kişinin kaydının Fakülte Yönetim Kurulunun 9.6.1998 günlü kararı ile silinmesi, davacının 27.11.1998 günlü başvurusu ile kaydı silinenlerin yerine kendi kaydının yapılmasını davalı idareden istemesine karşın bu isteğin reddedilmesi ve eğitim-öğretim yılının sonuna gelmiş olması ve davacının kayıt hakkının yalnızca 1997/1998 öğretim yılı için geçerli olduğundan dava konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmadığıdır. Karar temyiz edilir.

Danıştay Sekizinci Dairesi, E: 1999/2615, K: 1999/5028 sayılı dosyada işlem gören davayı?.10.1999'da sonuçlandırır ve idare mahkemesi kararını bozar. Kararın gerekçesi

şöyledir : " ...Dava dosyasının incelenmesinden; davacının 1997-1998 öğretim yılında FEF BES Öğretmenliği Bölümü özel yetenek sınavını 4 üncü yedek olarak kazandığı, sınavı asıl olarak kazanan iki kişinin kayıtlarını yaptırmaması üzerine, bunların yerine iki yedek adayın kayıt yaptırdığı, eğitim/öğretim yılı başladıktan sonra, asıl listeden kayıt yaptıran iki kişinin **sınava** kendi yerlerine başkasını sokarak kayıt hakkı kazandıklarının anlaşılması üzerine kayıtlarının Fakülte Yönetim Kurulunun 09.06.1998 günlü kararı ile silindiği, davacının 27.11.1998 günlü başvurusu ile, kaydı silinenlerin yerine kendi kaydının yapılmasını davalı idarenden istediği, bu isteğin **31.12.1998'de** Yönetim Kurulu kararı ile reddi üzerine bu davayı açtığı anlaşılmıştır. Davacının, yedek listede okula kayıt hakkının 1997/1998 eğitim-öğretim yılı için geçerli olduğu konusunda yanlar arasında bir tartışma bulunmamaktadır. Asıl listeden okula kayıt yaptıran 2 kişinin kendi yerlerine başkasını sınava sokarak kayıt hakkı kazandıkları konusunda da anlaşmazlık bulunmamaktadır. Bu durumda, daha başlangıçta okula kayıt hakkı kazanamayan iki kişinin davalı idarenin denetim görevini yerine getirmemesinden ötürü yaptıkları usulsüzlük sonuca okula kayıt yaptırdıkları açık olduğundan, davalı idarenin kusuru, yalnızca davacı öğrencinin hakkının çiğnenmesi düşünülemez. Bu nedenle, daha eğitim-öğretim yılının başında kayıt hakkı doğan davacının, idarenin hizmet kusuru nedeni ile kayıt zamanını geçirmiş olmasının sonuçları davacıya yüklenemez. Bu nedenle, davacının okula kayıt hakkını engelleyen dava konusu işlemde hukuka uyarlık bulunmadığından, davayı reddeden idare mahkemesi kararında hakkaniyete uyarlık bulunmamaktadır..."

ÖRNEK 55 -Akdeniz Üniversitesi MMF Jeofizik Mühendisliği 2 nci öğretim programına kayıt yaptıran davacı, öğretim başlamadan okulu sürdüremeyeceğini bildirerek, yatırdığı öğrenim ücretinin geri verilmesini ister. Rektörlük, 30.09.1993 günlü yanıtı ile, anılan başvuruyu reddeder. Davacı, anlaşmazlığı Antalya 1. İdare Mahkemesine taşır. Antalya 1. İdare Mahkemesi, 12.06.1997 gün ve 647 sayılı kararı ile; yükseköğretim kurumlarında ikili öğretim yapılması hakkında 3843 sayılı Yasanın 3/d maddesinde, öğrenim ücretinin, ikinci öğretimde öğrencilerin eğitim/öğretimin karşılığı olarak ödeyecekleri ücreti ifade ettiği, 7 nci maddesinde, ikinci öğretimin isteğe bağlı ve paralı olduğu, ayrıca öğrenim ücretlerinin birinci taksidini ödemeyenlerin kayıtlarının yapılmayacağı ve yenilenmeyeceği kurallarına yer verildiği, bu kurallar uyarınca kayıt sırasında alınan öğrenim ücretinin, öğrencinin göreceği eğitim/öğretimin karşılığı olarak ve yapılacak giderler için alındığı, bu nedenle öğretim ücretinin birinci taksidini ödemeyenlerin kaydının yapılmaması gibi kayıt yaptırdıktan sonra Öğrencinin öğrenim görmekten vazgeçip, kendi isteği ile ve henüz hiç öğrenim görmeksizin kaydını sildirmesi durumunda yatırmış olduğu öğrenim ücretinin geri verilmesi gerektiği gerekçesi ile, işlemi iptal eder.

Davalı Rektörlük, idare mahkemesi kararını, davacının kayıt yaptırmakla bir kişilik kon-

tenjanı doldurduğu, yerine başkasının kayıt olanağının kalmadığına göre davalı idareye belli bir maliyetinin söz konusu olduğunu ileri sürerek, temyiz eder.

Danıştay Sekizinci Dairesi, E.1998/2325, K: 1999/6414 sayılı dosyada işlem gören davayı, 18.1.1999 günü sonuçlandırır ve idare mahkemesi kararını, verilen kararın dayandığı gerekçeyi, usul ve yasaya uygun bularak onar.

ÖRNEK 56- 1996 yılı ÖSS'sine katılan ve sınav sonucu, Anadolu Üniversite Açıköğretim Fakültesi İktisat Bölümüne yerleştirilen davacı, ikinci sınav ücretinin yatırıldığını gösteren banka belgesini süresi içinde ÖSYM'ne ulaştırmadığı gerekçesi ile kaydının silinmesine ilişkin, 11.10.1996 gün ve 16545 sayılı ÖSYM Başkanlığı işleminin iptali istemi ile dava açar.

Danıştay Sekizinci Dairesi, E: 1997/506, K: 1999/5569 sayılı dosyada işlem gören davayı, 27.10.1999'da sonuçlandırır ve dava konusu işlemi iptal eder. Kararın gerekçesi şöyledir : " ...İdari işlemlerde süreklilik ve kararlılık bulunması, idare hukukunun ilkelerindedir. İdareler yokluk, açık hata, gerçek dışı bildirim yada hile durumlarında süre aramaksızın hatalı işlemi her zaman geri alabilirler. Belirtilen bu ayrıklık dışındaki hatalı işlemlerin geri alınması, ancak dava açma süresi içinde mümkündür. Dosyanın incelenmesinden, davacının 1996 yılı ÖSS(birinci basamakta)'da yeterli puanı alması nedeni ile, ÖYS(ikinci basamak) sınavına katılmadığı, istenilen belgeleri süresi içinde ÖSYM Başkanlığına sunduğu, ancak^ınav kılavuzunda öngörülmesine karşın, banka belgesi ÖSYM Kuponunu, belgeler arasına eklemediği, davacının Haziran 1996 ayı içerisinde yaptığı bu başvurunun davalı idarece kabul edilerek AÜ AÖF İktisat Bölümüne yerleştirildiği, davacının kayıt için gerekli belgeleri ve ücretleri bankaya yatırarak kayıt işlemlerini yaptırdığı, öte yandan, davacının Haziran 1996 ayı içerisinde yaptığı başvuru sırasında banka belgesi ÖSYM Kuponunu eklemediği, yani ikinci basamak sınav ücretini ödemediği gerekçesi ile ÖSYM Başkanlığı tarafından dava konusu işlem ile, davacının kaydının silinmesinin AÜ Rektörlüğünden istenilmesi üzerine, anılan rektörlükçe, 22.11.1996 günlü 26651 sayılı yazı ile davacının kayıt işleminin dayanaksız kaldığı bildirilerek, kayıt sırasında verdiği belgelerin geri verildiği anlaşılmıştır. Davacının, ÖYS ikinci basamak sınavına girmeyerek ÖSS(birinci basamak) puanına göre bir yükseköğretim programına yerleştirilmesi istemi ile yaptığı başvuru sırasında banka belgesi ÖSYM Kuponunu göndermediğinde tartışma yoktur. Ancak, davacının bu ücreti ödeyip ödemediği, başvuru sırasında dikkat edilmesi gereken bir noktadır. Davacı, yerleştirme işlemlerine alınıp, bir yükseköğretim programına yerleştirilip, kaydını yaptırap gerekli öğrenim ücretlerini bankaya yatırdıktan ve yeni bir hukuksal durum oluştuktan sonra, başvuru sırasında sınav ücretini yatırmadığı gerekçesi ile okuldan kaydının silinmesi yönünde oluşturulan işlemde hukuka uyarlılık bulunmamaktadır..."

ÖRNEK 57 - 1994'de İÜ Cerrahpaşa Tıp Fakültesine kaydını yaptıran ve birinci sınıfta iki dersten başarısız olması nedeni ile 1995-1996 öğretim yılında sınıf yinelemesi (tekrarı) yapan davacı, Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin 1995'de değiştirilen hükümleri yerine, eski yönetmelik hükümlerine bağlı olması gerektiği yolunda başvuruda bulunur. Tıp Fakültesi Dekanlığı, 29.8.1997 gün ve 3215 sayılı kararı ile bu istemi reddeder. Dava idari mahkemeye taşınır. İstanbul 2. İdare Mahkemesi, 31.12.1997 gün ve 1702 sayılı kararı ile .yönetmeliğin geçici 2 nci maddesinde, sınav yönetmeliğinin 20 nci maddesinde yapılan değişikliğin yürürlüğüünün 1995/1996 öğretim yılında 1 inci sınıfta okuyan öğrenciler için olduğunun açıkça belirtildiği ve anılan yılda birinci sınıfta olmakla birlikte okulda ikinci yılını okuyan davacı adına oluşturulan işlemde hukuka uyarlılık bulunmadığı sonucuna vararak, işlemi iptal eder. Karar, Rektörlük tarafından temyiz edilir.

Danıştay Sekizinci Dairesi, E:1998/1955, K: 1999/6045 sayılı dosyada işlem gören davayı, 10.11.1999 günü tonlandırır ve idare mahkemesi tarafından verilen kararın dayandığı gerekçeyi, usul ve yasaya uygun bularak, onar.

ÖRNEK 58 - ...Üniversitesi Tıp Fakültesi 2 nci sınıf öğrencisi olan davacı, Patoloji derisi 2 nci ara sınav telafi sınavında 48 puan alarak başarısız olur. Davacı, bu işlemin iptali için idari yargıya gider. Ankara 2. İdare Mahkemesi, 8.11.1996 gün ve 1360 sayılı kararı ile, işlemi iptal eder. Ankara 2. İdare Mahkemesi; davacıya ilişkin sınav belgeleri üzerinde yapılan bilirkişi kurulu raporuna dayanarak, davacı öğrencinin sınavda sorulan ve her biri 2 puan değerinde olan 50 sorudan 21 doğru, 24 yanlış yanıtın bulunduğu ve 5 sorunun iptalinin gerektiği, buna göre sınavın 45 soru üzerinden değerlendirilmesinin uygun olacağı görüşü ile davacının aldığı notun 46/100 puan olarak değerlendirildiği, bunun da kalır nota karşılık geldiğinin bildirildiğini ancak, bilirkişi kurulunun öteki belirlemeleri yerinde olmakla birlikte 5 sorunun iptali sonucu 45 soru üzerinden değerlendirme yapılmasının kabulünün olanaksız olduğu, çünkü iptal edilen sorulara davacının sınav sırasında harcadığı emek, çaba ve zaman gözönüne alındığında, bu emek, çaba ve zamanın yanlış olarak yanıtlanan sorulara harcanması durumunda doğru yanıtlanma olasılığı göz önünde bulundurulduğunda, iptal edilen soruların doğru yanıtlandırıldığı kabul edilerek bunların her birine 2 tam puan verilmesi ve 50 soru üzerinden değerlendirme yapılmasının hak ve adalet ilkelerine uygun olduğu, buna göre ise, davacının doğru yanıtladığı 21 soruya, iptal edilen 5 soru eklendiğinde, doğru soru sayısı 26"a, buradan alınan puan 52 geçer nota ulaşmış olup, davacının başarılı sayılmasına karar verir. Rektörlük idari mahkeme kararını temyiz eder.

Danıştay Sekizinci Dairesi, E: 1997/85, K. 1999/5549 sayılı dosyada işlem gören davayı, 26.10.1999'da sonuçlandırır ve idare mahkemesince verilen kararı, dayandığı gerekçenin usul ve yasaya uygun bularak, onar.

III. DİSİPLİN İŞLEMLERİNDEN KAYNAKLANAN ANLAŞMAZLIKLAR:

Disiplin işlemleri, en çok tartışma konusu kılınan ve yargıya taşınan konuları oluşturmaktadır. Kışla anlayışı ile üniversitenin karıştırılmasının bir sonucu olan bu durumun, tez elden giderilmesinde, üniversitede daha demokratik bir iklimin yaratılması gerekmektedir.

ÖRNEK 1- Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi Disiplin Kurulu, 15.06.1998 gün ve 7 sayılı kararı ile, Fizik Bölümü öğrencisine bir ay süreyle yükseköğretim kurumundan uzaklaştırma cezası verir. Ceza nedeni, fakülte kantinde çıkan bir olay sırasında, atılan sandalyelerden yaralanması nedeni ile hastaneye kaldırılması ve bu nedenle kendisinin olaylara karıştığı yolunda bir sonuca varılmasıdır. Davacı öğrenci, kendisinin olaya karışmadığını, olay sırasında kantinde bulunduğunu, öğrenim hakkını kısıtlamadığını, olayın yaratıcısı değil, olaydan olumsuz etkilenen olduğunu ileri sürer.

Rektörlük savunmasında; Fen Fakültesinde 05 ile 09 Aralık 1997 günleri arasında olaylar olduğunu, bu olaylarla ilgili açılan soruşturma sonucu alınan ifadeler ve video kayıtlarından davacının da olaylara karıştığının belirlendiğini, bu nedenle verilen cezanın hukuksal geçerliliği olduğunu belirtmiştir.

Ankara 10. İdare Mahkemesi'nde E: 1998/701, K: 1999/45 sayılı dosyada işlem gören dava, 26.01.1999'da, dava konusu işlemin iptali ile sonuçlanmıştır. Kararın gerekçesi aşağıdadır:

ır

Yükseköğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliğinin 8(a) maddesinde "öğrenme ve öğretme özgürlüğünü doğrudan doğruya yada dolaylı olarak kısıtlamak; yükseköğretim kurumlarının sükun, huzur ve çalışma düzenini bozucu davranışlarda bulunmak" Yükseköğretim Kurumundan bir haftadan bir aya kadar uzaklaştırma cezasını gerektiren fiil ve haller arasında sayılmıştır.

Dava ve soruşturma dosyasının incelenmesinden; 09.12.1997 günü, saat 12.30 sıralarında Fakülte kantininde karşıt görüşlü iki grup öğrenci arasında çıkan kavga da bazı camların kırıldığı, yapılan soruşturma sonucu soruşturma komisyonu tarafından hazırlanan raporda; soruşturma komisyonu ile emniyet görevlileri tarafından video bantlarının incelendiği ve anılan olaylar sırasında en aktif rol oynayan öğrencileri kışkırtan ve fakülte kantininin camlarını kırarak tahrip eden kişilerin Fen Fakültesi öğrencisi olmadıklarının belirlendiği, bu kişilerin kimliklerinin belirlenmesi için öteki fakülteler ile ilişkiye geçilmiş ise de bu konuda hiçbir sonuç ulaşılamadığından belirtildiği; olayla ilgili olarak gerek İHA, gerekse emniyet müdürlüğüne bağlı ekipler tarafından çekilen video bantlarının incelenerek davacıya 1 ay süre ile yükseköğretimden uzaklaştırma cezası verildiği, dava konusu iş-

lemin video kasetinin incelenerek 15.12.1997 tarihinde tutulan ve yalnızca öğrencilerin kimlik belirleyen tutanağa dayanılarak oluşturulduğu, davacının olaylara doğrudan katıldığı yolunda başka bir bilgi ve belge de bulunmadığı anlaşılmıştır.

Bu duruma göre, dava konusu işleme esas alınan fiili işlediği davalı idarece kanıtlanmayan davacıya verilen disiplin cezasında hukuka uyarlık görülmemiştir."

ÖRNEK 2- Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi İşletme Eğitimi Bölümü 4. Sınıf öğrencisine, Fakülte Disiplin Kurulu, 02.12.1998 gün ve 61 sayılı kararı ile yükseköğretim kurumundan bir yarı yıl uzaklaştırma cezası verilir. Dava, bu işlemin iptal ve yürütmenin durdurulması istemi ile açılır.

Ankara 10. İdare Mahkemesi'nde E: 1999/105 sayılı dosyada işlem gören dava, 13.04.1999 günlü kararla, yürütmenin durdurulması ile sonuçlanmıştır. Kararın gerekçesi şöyledir; "...Yükseköğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliğinin 9/a maddesinde; "yükseköğretim kurumu idarecileri ile öğretim elemanlarını ve öteki görevlileri tehdit etmek, onların şeref ve onurlarına yada kişiliklerine karşı sözlü yada yazılı olarak herhangi bir saldırıda bulunmak yada hakaret etmek" Yükseköğretim Kurumundan bir yada iki yarıyıl uzaklaştırma cezasını gerektiren durumlar arasında sayılmış, aynı Yönetmeliğin 30/c maddesinde de, disiplin cezaları vermeye yetkili amirler ile disiplin kurulları bu cezalardan birini belirleme ve taktir ederken disiplin suçunu oluşturan fiil ve hareketlerin ağırlığını, sanık öğrencinin hangi amaçla hareket ittiğini ve amacını, daha önce disiplin cezası alıp almadığını, davranma, tavır ve hareketlerini işlediği fiil ve hareket nedeni ile pişmanlık duyup duymadığı, disiplin cezası verilirken dikkat edilecek konular arasında belirtilmiştir.

Dosyanın incelenmesinden; GÜ ESEF öğretim görevlisi olan Yr d .Doç. Dr .Neşe Songur tarafından verilen, 11.11.1998 günlü şikayet dilekçesi üzerine anılan Fakültenin İşletme Bölümü 4. Sınıf öğrencisi olan davacı hakkında yapılan soruşturma sonucu anılan öğretim görevlisinin, 11.11.1998 tarihinde yapılan İşletme Yönetimi Dersi sınavında türbanlı öğrencilerin türbanlı olarak sınava giremeyecekleri konusunda yaptığı uyarı üzerine davacının sınavdan sonra adı geçen öğretim görevlisinin odasına gelerek "bu konuda yazılı bir belgeye sahip olup olmadığını, varsa kendisine vermesini ve okulda olay çıkmasını istemiyorsan bu işlerle uğraşmaması gerektiği" söylendiğinin belirlenmesi üzerine Yükseköğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliği'nin 9/a maddesi uyarınca bir yarı yıl okuldan uzaklaştırma cezası ile cezalandırıldığı anlaşılmaktadır.

Olayda, davacı hakkında yapılan soruşturma sonucu, yukarıda açıklanması yer alan üzerine atılı eylemin gerçek olduğu ve davalı idarece davacının daha önce disiplin cezası almadığı dikkate alınarak, anılan Yönetmeliğin 9/a maddesinde dü-

zenlenen iki yarıyıl değil, bir yarıyıl uzaklaştırma cezası verilerek bir alt ceza uygulamasına gidildiği görülmektedir.

Oysa ilgililer hakkında yapılan disiplin soruşturması sonucu bir alt ceza uygulamasına gidilmesi durumunda bir alt ceza kavramından, suçun niteliği hangi cezayı gerektiriyorsa bu cezanın bir derece hafif olanının anlaşılması gerektiği açıktır.

Bu durumda, davacı hakkında yapılan soruşturma sonucu kesinleşen eyleminin Disiplin Yönetmeliğinin 9/a maddesi kapsamına girdiği açık olduğuna göre, bir aît ceza uygulanması durumunda anılan yönetmelik hükmünde yazılı bir yada iki yarıyıl okuldan uzaklaştırma cezasının uygulanması gerekirken, anılan Yönetmeliğin 30/a maddesinin uygulanması sonucu iki yarıyıl uzaklaştırma cezası yerine bir yarıyıl uzaklaştırma cezası verildiğinden söz edilerek oluşturulan dava konusu işlemlerde mevzuata uygunluk bulunmamaktadır."

ÖRNEK 3 - Davacı, ODTÜ İİBF Kamu Yönetimi Bölümü öğrencisi olarak, başörtülü olarak sınava girmesi nedeni ile, bir yarıyıl süreyle okuldan uzaklaştırılması cezası ile cezalandırılır. Rektörlüğün kararı Ankara 1. İdare Mahkemesi'ne taşınır. İdare Mahkemesi 29.12.1992 gün ve 1763 sayılı karar ile, işlemde kurallara uygunluk bulunduğu gerekçesi ile, istemi reddeder. Ankara 1. İdare Mahkemesi kararı öğrenci tarafından Danıştay'a taşınır. Danıştay Sekizinci Dairesi, E: 1993/1293 ve K: 1994/680 sayılı dosyada işlem gören davayı,02.03.1994 günü sonuçlandırır. Karar, Ankara 1. İdare Mahkemesi kararının bozulması yönünde olur. Kararın gerekçesi; "... davacı öğrencinin 15.06.1991 günü yapılan ...sınava başörtülü girdiği, başını açması için yapılan uyarıyı reddettiğinin tutanakla belirlenerek, soruşturma açıldığı, davacının savunma yapması için yapılan çağrıya uyarak soruşturmacının odasına gittiği, ancak savunma yapmadığı, soruşturmacı tarafından, davacının eyleminin Disiplin Yönetmeliğinin 7/a maddesinde belirtilen, öğrencilik sıfatının gerektirdiği saygınlık ve güven duygusunu sarsacak nitelikte davranışlarda bulunmak ve yine aynı yönetmeliğin 7/e maddesindeki, ders , seminer,uygulama,laboratuvar,atelye çalışması ve konferans gibi çalışmaların düzenini bozmak eylemi kapsamında değerlendirilerek, kınama cezası verilmesinin önerildiği, ancak davacının daha önce de kınama, bir ay okuldan uzaklaştırma, bir yarıyıl okuldan uzaklaştırma cezası aldığı gözönünde tutularak Fakülte Yönetim Kurulunca Yönetmeliğin 12. Maddesi uyarınca suçun yinelenmesi gözönüne alınarak bir yarıyıl okuldan uzaklaştırma cezası verildiği anlaşılmaktadır. Disiplin Yönetmeliğinin Disiplin Suçunun Yinelenmesi başlıklı 12. Maddesinde ; disiplin cezası verilmesine neden olmuş bir fiil yada durumun öğrencilik süresince yinelenmesinde bir derece ağır ceza uygulanır kuralı yer almıştır. Bu maddedeki bir derece ağır ceza kavramından suçun niteliği hangi cezayı gerektiriyorsa bu cezanın bir derece ağırlığının anlaşılması gerektiği açıktır. Tersine bir anlayış cezaların derece derece ağırlaşarak öğrencinin fakülteden çıkarılması sonucunu doğurur ki, bu da Anayasa ile güvence altına alınan öğrenim

hakkını kısıtlayıcı bir duruma yol açar. Bu durumda öğrencinin eyleminin Disiplin Yönetmeliğinin kınama cezasını gerektiren 7. Maddesinin (a) ve (e) bendleri kapsamına girdiği açık olduğuna göre, yinelenme durumunda kınama cezasının bir derece ağırlı olan bir haftadan bir aya kadar uzaklaştırma cezasının uygulanması gerekirken, bir yarıyıl uzaklaştırma cezası verilmesinde kurallara uyarlık görülmemiştir..."

ÖRNEK 4 - Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi 4. Sınıf öğrencisi olan davacı, sahte öğrenci belgesi düzenleyerek, bağlı bulunduğu Askerlik Şubesine gönderir. Olayın öğrenilmesi üzerine, bir devlet kurumunu aldatma nedeni ile Disiplin Yönetmeliği'nin 10/d ve 11. Maddesi kuralları uyarınca fakülteden çıkarma cezası ile cezalandırılır. Fakülte Yönetim Kurulu'nun 31.12.1991 gün ve 99 sayılı kararının iptali için Eskişehir İdare Mahkemesi'nde dava açılır. İdare Mahkemesi, 25.11.1992 gün ve 909 sayılı kararı ile; "...sahte öğrenci durum belgesinin davacı tarafından düzenlendiğini kanıtlayan nesnel bilgi ve belgenin bulunmadığı..." gerekçesi ile, verilen cezada hukuka uyarlık bulunmadığı gerekçesi ile, işlemin iptaline karar verir. Rektörlük, anılan kararın bozulması istemi ile, Danıştay'a başvurur. Danıştay Sekizinci Dairesi, E: 1993/350, K: 1994/402 sayılı dosyada işlem gören davayı , 03.02.1994 günü sonuçlandırarak, Eskişehir İdare Mahkemesi'nin kararını bozar. Kararın gerekçesi ; " ...Uyuşmazlık davacının fakülteden çıkarma cezası ile cezalandırılmasına ilişkin işlemde doğmuştur. Yükseköğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliğinin 11. Maddesinde, Yönetmelikte belirtilen disiplin cezası verilmesini gerektiren fiil ve hallerle nitelik ve ağırlıklarına göre benzer eylemlerde bulunanlara aynı türden disiplin cezasının verileceği belirtilmiş, aynı Yönetmeliğin 10. Maddesinin (d) fıkrasında ise, bir kimseyi yada grubu tehditle suç sayılan bir eylemi düzenlemeye yada böyle bir eyleme katılmaya yahut yalan bildirimde bulunmaya yada sahte kanıt göstermeye yada suçu yüklenmeye zorlayan öğrencilerin yükseköğretim kurumundan çıkarma cezası ile cezalandırılacağı kuralı getirilmiştir. Olayda davacının askerlik görevini erteletmek için gerekli olan öğrenci durum belgesi verilmesi istemi ile davalı idareye yaptığı başvuru üzerine, Açıköğretim Fakültesi Ankara Bürosundan 7 yıllık öğrenim süresini doldurması nedeni ile öğrencilik haklarından yararlanamayacağına ilişkin 23.10.1991 günlü bir yazı verildiği, ancak davacının bağlı bulunduğu askerlik şubesine, askerlik görevinin ertelenmesine yarayan sahte öğrenci durum belgesi gönderildiği tartışmasızdır. Davacı, soruşturma sırasında verdiği savunmasında, bu belgenin kendisini zor duruma düşürmek isteyen kişilerce düzenlenip gönderilmiş olabileceğini ileri sürmekte ise de, gerek davalı idarece verilen yazı ile sahte belgenin aynı günlü olması, gerekse sahte belgede yer alan davacıya ait nüfus ve öğrencilikle ilgili bilgileri bir başkasının bilmesinin çok zor olması ve belgede davacının fotoğrafının bulunması, söz konusu belgenin davacı tarafından düzenlendiği gerçeğini doğrulamaktadır. Bu durumda verilen ceza ile eylem arasında uygunluk olup olmadığı, bir alt ceza verilip verilemeyeceği

konularını araştırarak bir karar vermesi gerekirken, dava konusu işlemin davacının suçunun somut bilgi ve belgelerle kanıtlanmadığı gerekçesi ile iptal eden İdare Mahkemesi kararında hukuka uyarlık yoktur..."

ÖRNEK 5 - İİBF öğrencisi olan davacı, derslere başörtüsü ile girerek ve öğretim elemanlarınca birden fazla uyarılmış olmasına karşın, ısrarla başörtüsü takmayı sürdürdüğünden ve buradan fakülte'deki çalışma düzenini bozduğundan ötürü, kınama cezası ile cezalandırılır. Davacı iki nedenden Danıştay'a başvuruda bulunur. Bunlardan birincisi Öğrenci Disiplin Yönetmeliğinin, uyarma ve kınama cezalarının dava konusu edilemeyeceğine ilişkin 33/1 inci maddesinin iptali, ötekisi ise, verilen kınama cezasının kaldırılmasıdır. Danıştay Sekizinci Dairesi, 13.11.1992 günlü E:1992/609, K: 1992/2809 sayılı kararı ile, istem doğrultusunda, Disiplin Yönetmeliğinin 33/1 inci fıkrasını, idari işlemlere karşı yargı yolunun açık olmasının, temel ilke olduğu Anayasanın 129 uncu maddede kamu hizmeti görevlilerine ilişkin olarak, uyarma ve kınama cezalarının yargı denetimi dışında bırakılabileceğine ilişkin hükmün, kıyas yolu ile, yükseköğretim öğrencileri için uygulanmasının Anayasanın 13 üncü maddesine aykırılık oluşturacağı gerekçesi ile; davacıya verilen kınama cezasını ise, davacının eyleminin, Yönetmeliğin 7 nci maddesinin (a) ve (e) bentlerindeki eylemlere uymaması gerekçesi ile davacıya kınama cezası verilmesine ilişkin işlemi iptal eder. Rektörlük yanında YÖK Başkanlığı da, kararı temyiz eder ve bozulmasını ister.

Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulu, E: 1993/61, K: 1994/327 sayılı dosyada işlem gören davayı, 17.06.1994'de sonuca bağlar. Sonuç, Disiplin Yönetmeliğinin , uyarma ve kınama cezalarının dava konusu edilemeyeceğine dair 33 üncü maddesinin 1 inci fıkrasının iptaline ilişkin Danıştay Sekizinci Dairesi kararını, usul ve hukuka uygun bularak onarken, öğrenciye verilen kınama cezası verilmesine ilişkin işlemin iptaline yönelik kısmını bozar ve davacıya uyarma cezası verilmesinde hukuka aykırılık bulamaz. Bozma kararının gerekçesi şöyledir: " ...Derslere başörtüsü ile giren ve uyarılara karşın bu davranışında direnen davacıya, sözü edilen fiili nedeni ile,... 7 nci maddenin (a) ve (e) bentleri uyarınca dava konusu kınama cezası verilmiştir. 1982 Anayasasının Başlangıç Bölümünde, Atatürk İlke ve Devrimlerine bağlılık ve laiklik ilke olarak benimsenmiş, 2 nci maddesinde de, TC nin, Başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olduğu vurgulanmıştır. Anayasanın 42 nci maddesinde bu ilkelerin eğitim ve öğretimde de geçerli olduğu kurala bağlanmıştır. Öte yandan, 2547 Sayılı Yasanın 4 üncü maddesinde, yükseköğretimin amacının, öğrencilerini, Atatürk Devrim ve ilkeleri doğrultusunda, Atatürk Milliyetçiliğine bağlı yurttaşlar olarak yetiştirmek olduğu belirtilmiş; aynı yasanın 5 inci maddesinde de öğrencilere, Atatürk Devrim ve İlkeleri doğrultusunda, Atatürk Milliyetçiliğine bağlı hizmet bilincinin kazandırılması, yükseköğretimin ana ilkeleri arasında yer almıştır. Bu bağlamda, yükseköğretim kurumlarında öğrencilerin kılık ve giysisinin, Anayasanın 174 üncü maddesi

ile Anayasal güvence altına alınan devrim yasalarına, TC Anayasasının ilke ve kurallarına, Cumhuriyetin özgün niteliklerine ve 2547 Sayılı Yasanın 4 ve 5 inci maddelerinde belirlenmiş olan yükseköğretimin amaç ve ilkelerine uygun olması gerektiği kuşkusuzdur. Nitekim, 3511 Sayılı Yasanın 2 nci maddesi ile, 2547 Sayılı Yasaya eklenen Ek:16 ncı maddede yer alan "yükseköğretim kurumlarında, dersane, laboratuvar, klinik, poliklinik ve koridorlara çağdaş giysi ve görünümde bulunmak zorunludur. Dini inanç nedeniyle boyun ve saçların örtü ve türbanla kapatılması serbesttir" kuralının 2 nci cümlesinin, Anayasaya karşıtlığı savı ile açılan davada, Anayasa Mahkemesi, dava konusu kuralı, 7.3.1989 günlü, E: 1989/1, K:1989/12 sayılı kararı ile iptal etmiş ve gerekçesinde de, çağdaş bir görünüm taşımayan başörtüsü ve onunla birlikte kullanılan belli biçimdeki giysinin, Türk Devriminin ilkelerine aykırı olduğu, Anayasanın 174 üncü maddesi kapsamındaki devrim yasalarının amaç ve içeriklerinin öngördüğü nitelikleri gözardı ederek dinsel inanç gereğine dayalı bir düzenleme getiren dava konusu kuralın Anayasaya aykırı bulunduğu vurgulanmıştır. Buna göre, başörtülü yada türbanlı olarak yükseköğretim kurumlarında bulunmayı serbest bırakan kuralların Anayasaya aykırı olduğu saptanmış bulunmaktadır. Daha sonra, 2547 Sayılı Yasaya 3670 Sayılı Yasa ile eklenen Ek.17 nci madde ile "yürürlükteki yasalara aykırı olmamak koşulu ile yükseköğretim kurumlarında kılık ve kıyafet serbesttir" kuralı getirilmiş ve bu kural da Anayasa Mahkemesinde dava konusu yapılmıştır. Anayasa Mahkemesi, 9.4.1991 günlü E: 1990/36, K: 1991/8 sayılı kararı ile, Anayasanın, hukuk normları sıralamasında en üstte yer aldığı ve "yürürlükteki yasa" deyiminden öncelikle Anayasanın anlaşılacağından kuşku bulunmadığını belirterek, Anayasa Mahkemesinin 7.3.1989 günlü, E: 1989/1, K: 1989/12 sayılı kararına aykırı olmayan ve yükseköğretim kurumlarında çağdaş giysi ve görünüme ters düşen dinsel nitelikli kılık ve giysinin serbest bırakılmasını öngörmeyen, yürürlükteki yasalara aykırı olmamak kaydı ile kılık ve giyside serbestlik tanıyan Ek:17 nci maddenin Anayasaya aykırı olmadığı'na hükmetmiştir. Böylece, Anayasaya aykırılığı saptanmış olan, boyun ve saçların başörtüsü ve türbanla kapatılması durumu, kılık ve giysi serbestisi dışında tutulmaktadır. Öte yandan, 2547 Sayılı Yasanın, yükseköğretimin amaç ve ilkelerinin düzenlendiği 4 ve 5 inci maddelerinde bir yükseköğretim öğrencisinden ne beklendiği ve niteliklerinin ne olması gerektiğinin çerçevesi de çizilmiş bulunmaktadır. Buna göre, öncelikle ve özellikle, yükseköğretim öğrencisi, Atatürk Devrimleri ve İlkelerini benimsemiş ve bu ilkeler doğrultusunda davranan kişi olmalıdır. Bu nedenle, Atatürk Devrim ve İlkeleri dışında davranışlarda bulunan öğrencinin, yükseköğretim öğrencisi olma sıfatının gereklerini tam olarak yerine getirdiğinden söz etmenin olanağı bulunmamaktadır. Başka deyişle, çağdaş giysi ve görünüme ters düşen dinsel nitelikli kılık ve giysi giyen, başörtüsü yada türban takan öğrencinin, Atatürk Devrim ve İlkelerine aykırı davrandığı, böylelikle yükseköğretim öğrencisi olma sıfatının gerektirdiği saygınlık ve güven duygusunu sarstığı açık bulunmaktadır. Bu nedenle, derslere başörtüsü ile

giren davacıya, kınama cezası verilmesinde dayanak alınan Öğrenci Disiplin Yönetmeliğinin 7/a maddesinde yer alan düzenleme, davacı fiiline denk düşmektedir. Ayrıca, öğretim elemanlarınca, birden fazla uyarılmış olmasına karşın, dirençle başörtüsü takmayı sürdüren davacının, okuldaki çalışma düzenini de bozduğu belirlenmekle, verilen cezanın, anılan 7/e maddesine uygunluk taşıdığı sonucuna varılmaktadır. Bu durumda, Danıştay Sekizinci Daire kararının davacıya kınama cezası verilmesine ilişkin işlemin iptaline yönelik kısmında, hukuka uyarlık bulunmamaktadır. "

ÖRNEK 6 - Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğrencisi olan davacı, yasadışı kuruluşlar adına faaliyet yapması ve yardımda bulunması nedeni ile, 2547 Sayılı Yasanın 54/a ve Disiplin Yönetmeliğinin 10/e maddesi uyarınca yükseköğretim kurumundan çıkarma cezası ile cezalandırılmasına ilişkin, Eğitim Fakültesi Disiplin Kurulunun 16.8.1993 gün ve 4 sayılı kararını, Sivas İdare Mahkemesine taşır. Sivas İdare Mahkemesi, 14.4.1994 günlü ve 445 sayılı kararı ile, iptal konusu kılınması istenilen kararı; davacının polise verdiği ifadede yasa dışı terör örgütü mensupları ile kırsal alanda bulduklarını, gidiş ve gelişlerini... merkezinde aynı görüşe sahip öğrencilerle ilişkilerinin olduğunun çok ayrıntılı bir biçimde anlattığı, üzerine atılı disiplin suçunu işlediği sonucuna vararak ve disiplin cezasının verilmesinin ceza kovuşturmasının sonucuna bağlı olmadığı gerekçesi ile reddeder. Davacı, Sivas İdare Mahkemesi Kararını, atılı suçun kesin olarak kanıtlanmadığı, yalnızca poliste alman ifadelere dayandığı gerekçesi ile temyiz eder. Danıştay 8 inci Dairesi, E:1994/4515, K:1995/2721 sayılı dosyada işlem gören davayı,26.09.1995'de sonuçlandırır ve İdare Mahkemesi kararını, dayandığı gerekçenin usul ve yasaya uygun olması ve bozulmasını gerektiren bir neden olmamasından ötürü reddeder ve İdare Mahkemesi kararını onar.

ÖRNEK 7 - Gaziantep Üniversitesi Mühendislik Fakültesi son sınıf öğrencisi olan davacı, 1994 yılı ÖSYM sınavında başkasının yerine sınava girmesi ve ayrıca aynı eylemi 1993 yılında da yinelemiş olması nedeni ile Disiplin Yönetmeliği'nin 10/j maddesi uyarınca, Fakültesi Yönetim Kurulu tarafından 26.05.1995 gün ve 10 sayılı kararı ile, yükseköğretim kurumundan çıkarma cezasına çarptırılır. Kararın iptali istemi ile açılan dava Gaziantep İdare Mahkemesi'nin 27.09.1995 gün ve 1110 sayılı kararı ile reddedilir. İdare Mahkemesi kararında; "ÖSYM Kuruluş ve İşleyiş Yönetmeliğinin 10 uncu maddesinde sınav koşullarına uymayanların sınavlarının iptal edileceğinin düzenlendiği, Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulu'nun 06.07.1987 gün ve E: 1987/1.2.4, K: 1987/2 sayılı kararı ile de kayıt bağlamındaki sakat işlemlerin süresi içinde geri alınabileceğinin belirtildiği, davacının kaydının silinmesi idari işlemin geri alınması biçiminde değil ise de, disiplin yoluyla kaydının silinmesinin sonuç olarak yerinde olup, eylemine uygun disiplin cezasının verilmesinde hukuka aykırılık bulunmadığı..." gerekçesini benimser. Davacı, İdare Mahkemesi kararını, değerlendirmenin yanlış yapıldığı,

atılan suçun sınava başkası yerine girmek olduğunu, yönetmeliğin 10/j maddesinin uygulanmaması gerektiğini ileri sürerek anlaşmazlığı Danıştay'a taşır.

Danıştay Sekizinci Dairesi, E:1996/1867, K:1997/1427 sayılı dosyada işlem gören davayı ,29.04.1997'de,ret ederek sonuçlandırır. Kararın gerekçesi şöyledir; "...Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulu'nun 06.07.1987 gün ve E:1987/1.2.4, K:1987/2 sayılı kararı hile yada yönetimi yanıltarak bir yükseköğretim programına kaydını yaptıran öğrencilerin bu durumunun yönetimce ayırdma varılmasında idari işlemin geri alınması yolu ile yükseköğretim kurumundan kaydının silinmesine ilişkin olup, davacı öğrenciye uygulanan dava konusu yükseköğretim kurumundan çıkarma cezasının başkasının yerine ÖSYM sınavına girmesi nedeni ile verildiğinden İBK kararının uygulanması mümkün değildir. Öte yandan, idare ve vergi daireleri tarafından verilen kararların temyiz yolu ile incelenip bozulabilmeleri 2577 Sayılı İdari Yargılama Usulü Yasasının 49 uncu maddesinin 1 inci fıkrasında yazılı nedenlerin bulunmasına bağlıdır. İdare Mahkemesince verilen kararın dayandığı gerekçe usul ve yasaya uygun olup...

ÖRNEK 8 - İnönü Üniversitesi Mühendislik Fakültesine, sahte askerlik belgesi düzenleyerek kayıt yaptıran davacı, bu durumun ortaya çıkması sonrası kaydı silinir. Davacı, 4111 Sayılı Af Yasasından yararlanmak istemi ile başvuruda bulunur. İstemi reddedilir. Anlaşmazlık Malatya İdare Mahkemesi'ne taşınır. İdare Mahkemesi, 20.03.1996 gün ve 190 sayılı karar ile, Rektörlük işleminin iptaline karar verir. Kararın gerekçesi; 4111 Sayılı Yasanın 3 üncü maddesinin 1 inci fıkrasında, her ne nedenle olursa olsun, okulları ile ilişkisi kesilen öğrencilerin... kayıtlarının yeniden açılması ile 44 üncü maddedeki sınırlar içinde öğrenimlerini sürdürmeleri biçiminde düzenleme getirilmesi, davacının bu hükümden yararlandırılarak fakülteye kaydının yapılması gerekirken, bunun yapılmamasını gösterir. İdare Mahkemesi'nin bu kararı Rektörlük tarafından Danıştay'a taşınır.

Danıştay Sekizinci Dairesi, E: 1996/2031, K: 1997/2226 sayılı dosyada işlem gören davayı 23.06.1997'de sonuçlandırır ve Malatya İdare Mahkemesi kararını bozar. Kararın gerekçesi şöyledir; "... Dosyanın incelenmesinden 1992-1993 öğretim yılı için İnönü Üniversitesi Mühendislik Fakültesine kesin kayıt hakkı kazanan davacının 02.12.1992 gününden başlayarak bakaya olarak ...Askerlik Şubesinde aranmasına karşın, 28.02.1993 gününe kadar askerlik yönünden yüksekokula kayıt yaptırmamasında sakınca olmadığı yolunda gerçek dışı olarak düzenlenen askerlik durumunu gösterir belgeyi üniversiteye vererek kaydını yaptırdığının anlaşılması üzerine davacının kaydının silindiği, daha sonra 4111 Sayılı Af Yasasından yararlanma iste miyle yaptığı başvurusunun dava konusu işlemlerle reddedildiği anlaşılmıştır. Dava konusu olayda da olduğu gibi, hile yada yanıltma yolu ile yönetimin oluşturmuş olduğu bu tür işlemler ilgililer için kazanılmış bir hak oluşturmayacağından, öğrenim süresi içinde her zaman geri alınabilir. Nitekim bu olayda da davalı yönetim-

ce işlem geri alınarak, davacının kaydı silinmiştir. Bu nedenle davacı öğrencilik statüsü kazanamamıştır. Bu nedenle öğrencilik statüsünü kazanamamış olan davacının durumu 4111 Sayılı Af Yasası kapsamı dışında kalmaktadır. Bu durumda, davacının durumunun 4111 Sayılı Af Yasası kapsamına girdiği gerekçesi ile işlemi iptal eden t.dare Mahkemesi kararında yerindelik görülmemiştir..."

ÖRNEK, 9 - İstanbul Üniversitesi Veteriner Fakültesi öğrencisi olan davacı hakkında, bir yarıyıl yükseköğretim kurumundan çıkarma cezası verilir. Cezanın iptali istemi ile gidilen İstanbul 6. İdare Mahkemesi, 17.03.1997 gün ve 382 sayılı kararı ile, davacının, 03.03.1996 gününde oluşan olayda bir grup öğrenciye saldırganlar arasında bulunduğu, tanık bildirimleri ile saptanması nedeni ile, eylemine uygun ceza ile cezalandırılmasında hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesi ile, istemi reddeder. Dava, davacı öğrenci tarafından Danıştay'a taşınır.

Danıştay Sekizinci Dairesi, E: 1997/3109, E:1999/4030 sayılı dosyada işlem gören davayı,17.06.1999'da sonuçlandırır ve İstanbul 6. İdare Mahkemesi kararını bozar. Kararın gerekçesi şöyledir: "...Dosyanın incelenmesinden, İÜ Veteriner Fakültesinde 03.04.1996'da çıkan olaylar nedeni ile davacı hakkında açılan disiplin soruşturmasında, soruşturmayı yapmak üzere oluşturulan komisyonun raporunda eksikliklerin bulunduğu kanısı ile bu eksikliklerin giderilmesi için soruşturmacı olarak atanan öğretim üyesinin, soruşturmanın tamamlanmasından sonra da ...dava konusu disiplin kurulu kararına, disiplin kurulu üyesi olarak katıldığı anlaşılmıştır. Disiplin Kurulu kararlarının sağlıklı ve nesnel olması, kararı veren kurul üyelerinin, olayı nesnel değerlendirebilmeleri ile mümkündür. Bu nedenle, disiplin soruşturması ile görevlendirilen kişinin, kanıtları toplayıp, ilgilinin savunmasını alıp, kendi kanısını bildirir biçimde hazırladığı soruşturma raporunun disiplin kuruluna aktarılmasından sonra, kurula katılarak oy kullanması disiplin hukukunda kabul edilmemektedir. Öte yandan Yükseköğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliğinin "Görüşme Yöntemi" başlığını taşıyan 26 ncı maddesinde, kurulun gerekli görürse soruşturmacıları da dinleyebileceği belirtilerek, gerçekte soruşturmacıların disiplin kurulunda bulunamayacakları zımnen kabul edilmiştir. Sonuç olarak, soruşturmacının disiplin kuruluna katılarak oy kullanması, bu disiplin kurulu tarafından verilen disiplin cezasını hukuken sakatlar. Gerçekte Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulunun bu konudaki kararları da kararlılık kazanmıştır..."

ÖRNEK 10 - Gazi Üniversitesi İİBF Maliye Bölümü öğrencisi Ömer Özkan, İngilizce dersi sınavında kendisi yerine başkasını sınava soktuğu gerekçesi ile yükseköğretim kurumundan çıkartılır. Rektörlüğün 23.06.1989 gün ve 160 sayılı kararı yargıya taşınır.

Ankara İkinci İdare Mahkemesi, E: 1990/13, K: 1991/1047 sayılı dosyada işlem gören davayı, 17.05.1991 günü sonlandırır ve disiplin cezasına ilişkin Rektörlük işlemini iptal

eder. Kararın gerekçesi şöyledir: " ...Yükseköğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliğinin 10 uncu maddesinin (j) bendinde, kendi yerine başkasını sınava sokmak yada başkasının yerine sınava girmek, "bir daha yükseköğretim kurumlarından herhangi birine alınmamak" biçiminde tanımlanan yükseköğretim kurumundan çıkarma cezasını gerektiren fiil ve hâller arasında sayılmıştır. Ancak, anılan Yönetmeliğin 30 uncu maddesinde, disiplin cezası vermeye yetkili amirler ile disiplin kurullarının, bu cezalardan birini belirleme ve takdir ederken, disiplin suçunu oluşturan fiil ve hareketlerin ağırlığı, sanık öğrencinin hangi amaçla devinimde bulunduğunu ve amacını, daha önce bir disiplin cezası alıp almadığını, davranış,tavır ve hareketlerini, işlediği fiil ve yaptığı hareket nedeni ile pişmanlık duyup duymadığına özen göstereceklerini hükmü bağlayarak, maddede yazılı konular incelenerek, fiil için yönetmelikte öngörülen cezadan başka bir ceza da veriilebileceği belirlenmiştir. Olayda, davacının 25.04.1989'da yapılan İngilizce dersi sınavında, kendisi yerine başkasını sınava soktuğu konusunda herhangi bir anlaşmazlık bulunmamaktadır. Bu olay davacının ifadesi ile de sabittir. Ancak, dosyada varolan savunmasında davacının, işlediği suç nedeni ile pişmanlık duyduğunu belirtmiş olması karşısında, davalı idarece, yükseköğrenim hakkını bütünü ile ortadan kaldıracak nitelikte bir disiplin cezası verilmeden önce, anılan yönetmeliğin 30 uncu maddesinde yazılı hususların incelenmesi ve sonucuna göre, gerekiyorsa daha alt bir ceza verilmesi gerekirken, bu madde gözardı edilerek, yükseköğrenim kurumundan çıkarma cezası ile cezalandırılması yolunda işlem oluşturulmasında,hukuka ve adalet ilkelerine uyarlık bulunmamaktadır..."

Karar, Rektörlük tarafından Danıştay'a taşınmış, Danıştay Sekizinci Dairesi, E:1991/3461, K: 1993/613 sayılı dosyada işlem gören davayı,02.02.1993'de sonuçlandırarak, istemi geri çevirmiş ve Ankara İkinci İdare Mahkemesi kararını, dayandığı gerekçeyi usul ve yasaya uygun bularak, onamıştır.

ÖRNEK 11 - İsparta S.D. Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Makine Mühendisliği Bölümü öğrencisi hakkında, Fakülte Disiplin Kurulu "kopya çekmek,ayrıca böyle bir suçtan ceza almasını önlemek amacı ile ilgili öğretim elemanına baskı yaparak rahatsız edici ve tehdit etmek ve bu fiili işlerken bazı arkadaşlarını da suça kışkırtmaktan" ötürü yükseköğretim kurumundan çıkarma cezası ile cezalandırılır.Öğrenci, Üniversite Yönetim Kuruluna, üst disiplin organı olarak itirazda bulunur. Üniversite Yönetim Kurulu cezayı, iki yarıyıl uzaklaştırma biçiminde değiştirir.

Bu karar öğrenci tarafından İdare Mahkemesine götürülür. İdare Mahkemesi,kararı yetki yönünden bozar. İdare Mahkemesinin bozma gerekçesi şöyledir : " ...Yükseköğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliğinin 33 üncü maddesinin 3 ve 4 üncü fıkralarında ise, Disiplin Kurullara tarafından verilen yükseköğretim kurumundan çıkarma kararına karşı 15 gün içinde Üniversite Yönetim Kuruluna başvurulabileceği, başvuru durumunda başvuru makamı olan Üniversite Yönetim Kurulunun

Fakülte Yönetim Kurulu tarafından verilen yükseköğretim kurumundan çıkarma karşı yapılan itirazı inceleyerek verilen cezayı aynen kabul yada ret etme yetkisi olup, Fakülte Yönetim Kurulunca verilen cezayı değiştirerek başka bir ceza belirleme yetkisi bulunmadığı, Üniversite Yönetim Kurulu cezayı reddederse, bu durumda da ret gerekçesini gözönüne alınarak itirazı karara bağlayacak organın Fakülte Disiplin Kurulu olduğu. Bu durumda Üniversite Yönetim Kurulu davalı öğrenciye Fakülte Yönetim Kurulunca verilen yükseköğretim kurumundan çıkarma cezasına yapılan itirazı inceleyerek, söz konusu cezayı aynen kabul yada gerekçe göstererek reddetmesi gerekirken, yükseköğretim kurumundan çıkarma cezasını, iki yarıyıl uzaklaştırma cezası biçiminde değiştirmeye yetkili bulunmadığı ..."

Rektörlük İdare Mahkemesi kararını temyiz eder. Danıştay Sekizinci Dairesi, E:1987/47, K:1987/374 sayılı dosyada işlem gören davayı 25.08.1987'de sona erdirir ve İdare Mahkemesi kararını, usul ve yasaya uygun bulup,onar.

ÖRNEK 12 - Gazi Üniversitesi Kırşehir Meslek Yüksekokulu İşletme 2/B sınıf öğrencisi Hüseyin Kaya, yüksekokullar yemekhanesinde,04.03.1992 günü yapılan yemek boykotuna katıldığı gerekçesi ile, Öğrenci Disiplin Yönetmeliği "in 9/c maddesi uyarınca, yükseköğretim kurumundan bir yarıyıl uzaklaştırma cezası alır. Okul Disiplin Kurulunun 2.4.1992 gün ve 92/1 sayılı kararı öğrenci tarafından; kararın davacı öğrenci ile ilgili kısmının, işlemin dayanağını oluşturan disiplin yönetmeliğinin amacının eğitim ve öğretim hakkının kısıtlanmasını yada ortadan kaldırılmasını değil, bu hakkın kullanımını sağlamaya, okul içindeki genel düzenlemeye yönelik olduğu, olayın boykot olmayıp, yemeklerin nitelisizliğinden ve fiyatının yüksek oluşunun protesto niteliğini taşıdığı, bu nedenle eğitim ve öğretimin engellenmesine yönelik bulunmadığı, olay yerinin yurt yemekhanesi olup, okul ile ilgisi bulunmadığı, olayın öğrenim saatleri dışında ve yemek saatleri içinde olduğu, bu durumu ile de disiplin yönetmeliğinin olaya uygulanamayacağı,nesnel uygulamadan uzak bir soruşturma sonucunda alınan kararın eğitim özgürlüğünü kısıtlamadığı savı ile idari yargıya taşınır.

Kayseri İdare Mahkemesi, E: 1992/237, K: 1992/759 sayılı dosyada işlem gören davayı,25.11.1992'de reddeder. Kararın gerekçesi şöyledir: "...Yükseköğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliğinin 1 inci maddesinde, "Bu yönetmelik yasa, tüzük,yönetmelik ve yönergelerin öğrencilere yüklediği görevleri yükseköğretim kurumu içinde ve dışında yerine getirmeyen, uyulması gerekli hususlara uymayan, yasaklanan işleri yapan yada öğrencilik sıfatı, şeref ve onuru ile bağdaşmayan hal ve harekette bulunan öğrencilere disiplin cezalarını, usul ve örgütle ilgili hükümleri belirtmek amacı ile düzenlenmiştir" denilerek, Yönetmeliğin uygulama alanı çizilmiş, yükseköğretim kurumundan bir yada iki yarıyıl için uzaklaştırma cezasını gerektiren fiillerin yer aldığı 9 uncu maddenin © bendinde ise; siyasal ve ideolojik amaçlar dışında boykot, işgal, engelleme gibi eylemlere girişmek yada yükseköğretim kurumunun hizmetlerini aksatacak davranışta bulunmak eylemine yer

verilmiştir. Dava ve soruşturma dosyalarının incelenmesinden, Kırşehir MYOnda bulunan ve işletilmesi Yüksekokullar yönetimine bırakılan yemekhanede 43.1992 günü aralarında davacının da bulunduğu bir grup öğrenci tarafından yemeklerin niteliksizliği ve fiyatının yüksek olmasından söz edilerek,yemek kuyruğuna girip yemek almamak ve uyarılara karşın yemek almamakta direnerek yemek boykotu yaptıkları, yemekhanenin çalışma düzenini, huzur ve dinginliğini bozdukları gerekçesi ile idarece yaptırılan soruşturma sonucunda, düzenlenen rapordan davacının söz konusu eylemi işlediğinin belirgin olduğu ve eylemine uygun olan Disiplin Yönetmeliğinin 9/c maddesi uyarınca bir yarıyıl yükseköğretim kurumundan uzaklaştırma cezası ile cezalandırıldığı anlaşılmış olup, bu durumu ile dava konusu işlemlerde hukuka aykırılık görülmemiştir..."

ÖRNEK 13 - İstanbul Üniversitesi Eczacılık Fakültesi öğrencisi olan davacı, öğrenim için okula geldiğinde başörtülü olması nedeni ile okula alınmamıştır. Başörtülü olarak derslere girilmesini yasaklayan işlemin iptali için açılan dava, Danıştay Sekizinci Dairesi tarafından, E:1983/207, K:1984/ 330 sayılı dosyada işlem gören dava, 23.02.1984'de sonuçlandırılır ve dava reddedilir. Kararın gerekçesi şöyledir : "... Yeterli öğrenim görmemiş bazı kızlarımız, hiçbir özel düşünceleri olmaksızın, içinde yaşadıkları toplumsal çevrenin gelenek ve göreneklerinin etkisi altında başlarını örtmektedirler. Ancak bu konuda, kendi toplumsal çevrelerinin baskısına yada gelenek ve göreneklerine boyun eğmeyecek ölçüde eğitim gören bazı kızlarımızın ve kadınlarımızın, özellikle laik Cumhuriyet ilkelerine karşı çıkarak, dine dayalı bir devlet düzenini benimsediklerini belirtmek amacı ile başlarını örttükleri bilinmektedir. Bu kişiler için başörtüsü masum bir alışkanlık olmaktan çıkarak, kadın özgürlüğüne ve Cumhuriyetimizin temel ilkelerine karşı bir dünya görüşünün simgesi biçimine bürünmektedir. Davacı, yükseköğretim düzeyinde eğitim gördüğüne göre, bu ilkelerin Cumhuriyetimizin kuruluşunda ve korunmasındaki önemini .bilmesi gerekmektedir. Aydın,uygar ve Cumhuriyetçi gençler yetiştirmekle görevli eğitim kurumlarının bazı kuralları öğrencilere uygulaması doğaldır. Bu kurallar herkesçe bilinen ve benimsenen Cumhuriyetin kurallarıdır. Bu kuralları öğretmek ve benimsetmekle görevli eğitim kurumlarının bunlardan ödün vermesi düşünülemez. Bu nedenle, yükseköğrenim görmek üzere okula geldiği sırada bile başörtüsünü çıkartmamakta direnecek ölçüde laik devlet ilkelerine karşı bir tutum içinde bulunan davacının okula alınmamasında yasalara aykırılık olmadığından..."

ÖRNEK 14 - Yükseköğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliği'nin 7/H fıkrasında yer alan, yükseköğretim kurumlarının dersane, laboratuvar, klinik .poliklinik ve koridorlarında çağdaş giysi ve görünüm dışındaki bir giysi ve görünümde bulunma kınama cezasına konu olması ve aynı içeriği taşıyan YÖK Başkanlığının 24.12.1986 günlü duyuru niteliğindeki genelgesinin iptali istemi ile dava açılır.

Danıştay Sekizinci Dairesi, E.1987/128, K: 1987/486 sayılı dosyada işlem gören davayı, 16.11.1987'de sonuçlandırır ve davayı reddeder. Kararın gerekçesi şöyledir: "...Yeterli öğrenim görmemiş bazı kızlarımız, hiçbir özel düşünceleri olmaksızın, içinde yaşadıkları toplumsal çevrenin gelenek ve göreneklerine uyararak yada onların etkisi altında kalarak başlarını örtmektedir. Ancak, bu konuda kendi toplumsal çevrelerine uyma zorunluluğu duymayacak yada onların etkisi altında kalmayacak ölçüde eğitim gören bazı kızlarımızın, gerçekte laik cumhuriyet ilkelerine karşı çıkarak, dine dayalı bir devlet düzenini benimsediklerini belirtmek amacı ile, çoğu zaman aynı biçimde başlarını örttükları bilinmektedir. Bu kişiler için başörtüsü, masum bir alışkanlık olmaktan çıkarak, kadın özgürlüğüne ve Cumhuriyetimizin temel ilkelerine karşı bir dünya görüşünün simgesi biçimine gelmektedir. Davacı, yükseköğretim düzeyinde eğitim gördüğüne göre, bu ilkelerin Cumhuriyetimizin kuruluşunda ve korunmasındaki önemini bilmesi gerekmektedir. Aydın,uygar ve Cumhuriyetçi gençler yetiştirmekle görevli eğitim kurumlarının bazı kuralları öğrencilere uygulaması doğaldır. Bu kurallar herkesçe bilinen ve benimsenen cumhuriyetin kurallarıdır. Bu kuralları öğretmek ve benimsetmekle görevli eğitim kurumlarının bunlardan ödün vermesi düşünülemez. Yükseköğretim görmek üzere bile okula geldiği sırada başörtüsünü çıkartmamakta direnecek ölçüde laik devlet ilkelerine karşı bir tutum içinde bulunduğu anlaşılan davacıya kınama cezası verilmesinde ve bu cezanın dayanağı olan Yükseköğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliğinin 7 inci maddesinin h fıkrasında ve YÖK Başkanlığının 24.12.1986 günlü duyuru niteliğindeki genelgesinde yasalara aykırılık bulunması nedeni ile davanın reddine...

ÖRNEK 15 - Yükseköğretim Kurumlarının sınıf,laboratuvar, klinik, poliklinik ve koridorlarında öğrencilerin çağdaş giysi ve görünüm dışında bir giysi ve görünümde bulunmalarının disiplin cezasını gerektireceğini düzenleyen Öğrenci Disiplin Yönetmeliği'nin 7 nci maddesine eklenen fıkranın iptali ile ilgili dava açılır.

Danıştay Sekizinci Dairesi, E. 1987/178, K:1988/512 sayılı dosyada işlem gören davayı 27.08.1988'de sonuçlandırır ve davayı reddeder. Kararın gerekçesi şöyledir : "... Yükseköğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliğinin 7 nci maddesine bir fıkra eklenmesine ilişkin 08.01.1987 gün ve 18335 sayılı RG de yayımlanan yönetmeliğin, uyuşmazlık konusu (b) bendinde, yükseköğretim kurumlarının dersane,laboratuvar ,klinik, poliklinik ve koridorlarında çağdaş giysi ve görünüm dışındaki bir giysi ve görünümde bulunmak, kınama cezasını gerektiren davranışlar arasında sayılmıştır. Yeterli öğretim görmemiş bazı kızlarımız, hiçbir özel düşünceleri olmaksızın, içinde yaşadıkları toplumsal çevrenin gelenek ve göreneklerine uyararak ve onların etkisi altında kalarak başlarını örtmektedirler. Ancak bu konuda kendi toplumsal çevrelerine uyma zorunluluğu duymayacak yada onların etkisi altında kalmayacak ölçüde eğitim gören bazı kızlarımızın, gerçekte laik cumhuriyet il-

kelerine karşı çıkararak, dine dayalı bir devlet düzenini benimsediklerini belirtmek amacı ile, çoğu zaman aynı biçimde başlarını örttükleri bilinmektedir. Bu kişiler için başörtüsü, masum bir alışkanlık olmaktan çıkarak, kadın özgürlüğüne ve Cumhuriyetimizin temel ilkelerine karşı bir dünya görüşünün simgesine bürünmektedir. Aydın,uygar ve Cumhuriyetçi gençler yetiştirmekle görevli eğitim kurumlarının bazı kuralları öğrencileri uygulaması doğaldır. Bu kurallar, herkesçe bilinen ve benimsenen cumhuriyetin kurallarıdır. Bu kuralları öğretmek ve benimsetmekle görevli eğitim kurumlarının bunlardan ödün vermesi düşünülemez..."

ÖRNEK 16 - 1988 ÖSYS için, başörtülü fotoğrafla yapılan başvurunun, konuyla ilgili işlemler yönergesinin 7/h maddesi uyarınca reddi üzerine dava açılır.

Danıştay Sekizinci Dairesi, E: 1988/84, K: 1989/724 sayılı dosyada işlem gören davayı, 03.10.1989'da sonuçlandırır ve davayı reddeder. Kararın gerekçesi şöyledir : "... 2547 Sayılı Yasanın 65 inci maddesi uyarınca hazırlanan ÖSYM Kuruluş İşleyiş ve Görev Yönetmeliğinin 10 uncu maddesinde, ÖSYSna ilişkin koşullar ve kuralların, her yıl Merkez Başkanlığınca hazırlanacak sınav kılavuzunda, sınav uygulama ve yönetim yönergelerinde belirleneceği, sınava girecek adayların, bu kılavuz ve yönerge kurallarına uymakla yükümlü oldukları, gereğini yerine getirmeyen adayların sınava ilişkin işlemlerinin geçersiz sayılarak ortadan kaldırılacağı düzenlenmiştir. Bu kurallara göre, 1988 yılı için (birinci basamak) hazırlanan sınav kılavuzunun kimlik kartına ilişkin bölümünde, kimlik kartına yapıştırılacak ve kimlik saptamasına yönelik fotoğrafın nasıl olacağı açıklanmış ve fotoğrafın (baş açık) olması gerektiği açıkça belirtilmiştir. Yüz ve başın tümünü göstermeyen bir fotoğraf, ilgilinin kimliğini belirlemede yeterli olamayacağından, sınav belgelerine yapıştırılacak fotoğrafın baş açık olmasının aranması, sınava gireceklerin kimliklerinin sağlıklı bir biçimde saptanması için öngörülen bir kuraldır. Gerçekte, başörtülü giysi, öğrenciler için çağdaş bir giyim sayılamayacağından, söz konusu düzenlemelerde baş açık fotoğraf istenmesi bu yönden de gerekli olmaktadır. Bu durumda 1988 yılı için hazırlanan birinci basamak sınav kılavuzunda yer alan bu yoldaki hükme uygun biçimde düzenlenen yönergede ve ona dayalı işlemde hukuken aykırılık bulunmamaktadır..."

ÖRNEK 17 - Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Pediatri ABD'nda araştırma görevlisi olan Dr. Nihal Karaman hakkında, görev süresinin uzatılmaması ile birlikte bir yıl süre ile kademe ilerlemesinin durdurulması kararı verilir. CÜ Tıp Fakültesi Dekanlığının 20.10.1998 gün ve 4266 sayılı işlemi idari yargıya taşınır.

Sivas İdare Mahkemesi, E: 1998/810 sayılı işlem gören dava hakkında, 29.11.1998'de ara kararı alır ve dava konusu işlemlerin yürütülmesinin durdurulmasına varır. Kararın gerekçesi şöyledir : ... 2577 sayılı İYUY'mn 27/2 nci maddesinde, "Danıştay yada

İdari Mahkemeler, idari işlemin uygulanmasında giderilmesi güç yada olanaksız zararların doğması ve idari işlemin açıkça hukuka aykırı olması koşullarının birlikte gerçekleşmesi durumunda, gerekçe göstererek yürütmenin durdurulmasına karar verebilirler" hükmü yer almıştır. Disiplin Yönetmeliğinin 4 üncü maddesinde disiplin cezaları tanımlanmış, 5,6,7,9,10 ve 11 inci maddelerinde ise, her disiplin cezasının ayrı ayrı hangi suçların işlenmesinde verilebileceği belirtilmiş, anılan yönetmeliğin 15 inci maddesinde ise, disiplin cezası verilmesine neden olmuş bir eylem yada durumun cezaların sicilden silinmesine ilişkin süre içinde yinelenmesinde bir derece ağır cezanın uygulanacağı kuralı yer almıştır. Dava dosyasının incelenmesinden, CÜ TF Pediatri ABD nda araştırma görevlisi olan davacının başörtüsü ile çalıştığından söz edilerek 24.04.1998 tarihinde açılan ilk soruşturmada "uyarma", 22.06.1998'deki ikinci soruşturmada "kınama", 23.07.1998'de üçüncü soruşturmada "aylıktan kesme" cezası verildiği ve 16.09.1998 tarihinde açılan dördüncü soruşturma sonucunda, davacının kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan personelin kılık görünümüne ilişkin yönetmelik hükümlerine aykırı olarak, başörtüsü ile çalıştığı sabit görülerek, daha önce de "uyarma", "kınama" ve "aylıktan kesme" cezaları aldığı belirtilerek Fakülte Yönetim Kurulunun 19.10.1998 gün ve 10 sayılı kararı ile; yukarıda anılan yönetmeliğin 9 neu maddesinin m bendi gereğince 1 yıl süre ile "kademe ilerlemesinin durdurulması" cezası verildiği, aynı günlü 11 sayılı kararlar da, davacının yönetmelik hükümlerine uymamakta direndiği gerekçesi ile, görev süresinin bitiş tarihinden başlayarak uzatılmaması yolunda karar alındığı görülmektedir. Disiplin Yönetmeliğinin disiplin suçunun yinelenmesi başlıklı 15 inci maddesinde "disiplin cezası verilmesine neden olmuş bir eylem yada durumun, cezaların sicilden silinmesine ilişkin süre içinde yinelenmesinde bir derece ağır ceza uygulanır" kuralı yer almış olup, aynı yönetmeliğin 9 uncu maddesinin m bendinde de verilen görev ve emirleri kasten yapmamak eyleminin kademe ilerlemesinin durdurulması cezası ile cezalandırılacağı kuralı getirilmiştir. Olayda, davacının başörtüsü ile çalıştığından sözedilerek açılan soruşturma sonucunda ilgili yönetmeliğin 9/m maddesinde düzenlendiği durumu ile "verilen görev ve emirleri kasten/bilerek yapmamak" eylemi nedeni ile kademe ilerlemesinin durdurulması cezası ile cezalandırıldığı görülmekte olup, verilen görev ve emirleri bilerek ve isteyerek yapmamak eyleminin doğrudan davacının üstlenmiş olduğu görevle ilgili olması gerektiği açıktır. Bu durumda eylemin karşılığı olan ve yönetmeliğin 5/g maddesi uyarınca cezalandırılması, yinelenmesi durumunda da suçun niteliği gereği verilmesi gereken uyarma cezasının bir derece ağır olan kınama cezasının verilmesi gerekirken; söz konusu cezaların daha önce verilmiş olduğundan söz edilerek son olarak verilmiş bulunan kademe ilerlemesinin durdurulması cezasında bu yönüyle yinelemeyen ötürü ağırlaştırılmasının yanı sıra, yönetmelikte öngörülen cezanın eyleme karşılık gelmemesi nedeniyle de hukuka uyarlık bulunmamaktadır. Yukarıda anılan Yönetmeliğin 12 nci maddesinde yer alan bir derece ağır ceza kavramından, suçun niteliği hangi cezayı gerekti-

riyorsa, bu cezanın bir derece ağırlığının anlaşılması gerektiği açık olup, tersi bir anlayış cezaların derece derece ağırlaştırılarak araştırma görevlisi kadrosunda bulunan ve tıpta uzmanlık eğitimi nedeni ile aynı zamanda eğitimini sürdüren davacının görev süresinin uzatılmaması sonucu doğurmuş olması nedeni ile Anayasa ile güvence altına alınan öğretimse çalışma hakkını kısıtlayıcı bir sonuç doğurmuş bulunmaktadır. Bu durumda davacının eyleminin, Disiplin Yönetmeliğinin uyarma cezasını gerektiren 5 inci maddesinin g bendi kapsamına girdiği açık olduğuna göre, yinelenme durumunda uyarma cezasının bir derece ağır olan kınama cezasının uygulanması gerekirken, yönetmelikte eylemine karşılık gelmeyen 9 uncu maddesinin m bendi uyarınca kademe ilerlemesinin durdurulması ve bu işlem dayanak alınarak görev süresinin uzatılmaması yolunda oluşturulan işlemlerde yürürlükteki mevzuata uyarlık görülmemiştir. Dava konusu işlemlerin açıklanan biçimi ile, hukuka açıkça aykırı olduğu, uygulanması durumunda doğrudan işin niteliği gereği, giderilmesi güç ve olanaksız zararların doğmasına neden olabileceğinden kuşku bulunmamaktadır.... işlemlerin yürütülmesinin durdurulmasına..."

Bu kararın altında, Ekrem Özübek(33817), Nermin Zeğerek(33592) ve Şengül Güler(37881) adlı yargıçların adları yer almaktadır. Çalışma ve öğrenim hakkının Anayasal bir hak olduğunun altını çizen yargıçlar, Türkiye Cumhuriyeti'nin değiştirilemez niteliklerine hiç gönderme yapmamakta, laik rejime karşı eylemli başkaldırı olduğu konusunda genel bir kabul görmüş olayı, bu eylemi yapan lehine bir karara dönüştürebilmektedirler.

Rektörlük, Sivas İdare Mahkemesi kararına, Sivas Bölge Mahkemesi'nde itiraz eder. Sivas Bölge İdare Mahkemesi, Y .D. 1998/99 sayılı dosyada işlem gören başvuruyu,31.12.1998'de sonuçlandırır ve Sivas İdare Mahkemesi kararının kaldırılmasına karar verir. Kararın gerekçesi şöyledir : " ...davalı idare tarafından; davacının suç oluşturan eylemini inatla ve ısrarla sürdürdüğü, yineleme nedeni ile cezanın ağırlaştırılarak uygulandığı, 2547 Sayılı Yasanın 33 üncü maddesine göre, sözleşme süresinin sonunda görev süresinin uzatılmaması yolundaki dava konusu işlemlerde hukuka aykırılık bulunmadığı savı ile itirazın incelenerek kaldırılması istenilmektedir....Dosyada varolan belge ve bilgilerin incelenmesinden; CÜ TF Pediatri ABD araştırma görevlisi olan davacı hakkında "Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Çalışan Personelin Kılık-Kıyafetine Dair Yönetmelik" in Ana İlkeler başlığının 4 üncü maddesinin a fıkrasında yer alan " ...Kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan kadın personelin başı daima açık..." hükmüne aykırı davranması, başörtüsünü çıkartmaması nedeni ile bir çok kez soruşturmalar açıldığı, önce Disiplin Yönetmeliğinin 7 nci maddesine göre uyarma cezası ile cezalandırıldığı, daha sonra kasıtlı olarak eylemini sürdürmesi üzerine kınama, aylıktan kesme, kademe ilerlemesinin durdurulması cezaları ile cezalandırıldığı, bu konuda yapılan tüm uyarı ve soruşturmalara karşın bu tutumunu inat ve ısrarla sürdürdüğü, verilen bir emri

kasıtlı olarak yerine getirmediği, getirmeyeceği ve sözü geçen yönetmelik hükmüne hiçbir zaman uymayacağı açıkça anlaşıldığından, verilen bir yıl süre ile kademe ilerlemesinin durdurulması cezasında hukuka aykırılık yoktur. Ayrıca, 2547 Sayılı Yasanın 33 üncü maddesinde araştırma görevlisinin Rektörün onayı ile en çok üç yıl süre ile atanabileceği ve atanma süresi sonunda görevlerinin kendiliğinden sona ereceği hüküm altına alındığından, gerçekte de görev süresi bitmiş olan yasa ve yönetmelik hükümlerine uymayıp kasıtlı tutum ve davranışlarda bulunan davacının sözleşmesinin uzatılmasına ilişkin işlemde hukuka aykırılık bulunmamaktadır. Davanın iddia oluşturulan her iki işlemde hukuka aykırılık olmadığı ve yürütmenin durdurulması için ... koşulların gerçekleşmediği anlaşıldığından İdare Mahkemesince yürütmenin durdurulması isteminin kabulüne karar verilmesinde yerindelik görülmemiştir..."

Karara Ekrem Özübek adlı yargıç karşı çıkmakta ve ayrışık oy kullanmaktadır. Ulus adına karar verenlerin, öncelikle o ulusun yaşam biçimine ve Anayasasına bağlılık göstermesi gerekmez mi?

ÖRNEK 18- ... Üniversitesi Turizm M.Y.O öğrencisi olan davacının, bir yarıyıl okuldan uzaklaştırma cezası ile cezalandırılmasına ilişkin M.Y.O Disiplin Kurulunun 26.06.1997 gün ve 121 sayılı kararının ortadan kaldırılması istemi ile açılan davacının okulla, öğrencilik sıfatı ile ilgisi bulunmayan eylemini disiplin suçu sayarak, disiplin cezası uygulanmasında hukuka uyarlık görülmediği gerekçesi ile dava konusu işlemi ortadan kaldıran Ankara 7. İdare Mahkemesinin 20.02.1998 gün ve 108 sayılı kararının, olayın okulda ortaya çıkan bir kopya eylemi ile ilgili olduğu, öğrencilikle doğrudan ilgisi bulunduğu öne sürülerek, temyiz edilmiştir.

Danıştay Sekizinci Dairesi, E: 1998/4045, K: 1998/4564 sayılı dosyada işlem gören itirazı, 24.12.1998'de sonuçlandırır ve istemi reddederek, kararı onar. Kararın gerekçesi şöyledir : "... Uyuşmazlık, davacının bir yarıyıl okuldan uzaklaştırma cezası ile cezalandırılmasına ilişkin işlemde doğmuştur. 2547 Sayılı Yasanın 54. Maddesinin, a fıkrasında, yükseköğretim kurumları içinde yada dışında yükseköğretim öğrenciliği sıfatına, onur ve şerefine aykırı harekette bulunan öğrencilere, eylem başka bir suçu oluştursa bile, ayrıca uyarma, kınama, bir haftadan bir aya kadar yada bir yada iki yarıyıl için kurumdan uzaklaştırma yada yükseköğretim kurumundan çıkarma cezaları verileceği, b fıkrasında, bir fakülte, enstitü yada yüksekokulun içinde yada dışında öğrencilerin işlemiş oldukları disiplin suçlarından ötürü soruşturma yapmaya ve doğrudan gerekli cezayı vermeye yada disiplin kuruluna göndermeye, ilgili fakülte dekanı, enstitü yada yüksekokul müdürünün yetkili olduğu hükmü yer almıştır. Bu madde hükmü uyarınca düzenlenen... Öğrenci Disiplin Yönetmeliğinin 8. Maddesinin e bendinde, üniversite personeline ve arkadaşlarına eylemli saldırıda bulunmanın bir yada iki yarıyıl üniversiteden uzaklaştırma cezasını gerektirdiği, 13. Maddesinde de, disiplin cezalarının verilmesinde kısırtma ve

suç işleme amacının bulunmaması gibi durumların hafifletici neden sayılabileceği ve bir derece hafif ceza verilebileceği kurala bağlanmıştır. Olayda, davacının okulda ortaya çıkan kopya olayını okul dışına taşıyarak arkadaşının evine gittiği ve eylemlerinde bulunduğu açık olup, bu eylem nedeni ile disiplin cezası ile cezalandırılmasında hukuka aykırılık bulunmamaktadır. Ancak, dosyadaki bilgi ve belgelerden daha önce disiplin cezası almadığı ve birinci sınıfın derslerinden başarılı olduğu anlaşılan davacının, olayın gelişimi de göz önünde tutularak, yönetmeliğin 13. Maddesi uyarınca bir alt ceza ile cezalandırılması hakkaniyete daha uygun olacaktır. Açıklanan nedenlerle, sonucuna göre doğru olan Ankara 7. İdare Mahkemesi kararı usul ve yasaya uygun olup, bozulmasını gerektiren başka bir neden bulunmadığından temyiz isteminin reddine..."

ÖRNEK 19 - Öğrenci, 4111 sayılı yasadaki yararlanarak, üniversiteye kaydını yaptırmak ister. Üniversitesi Yönetim Kurulu, 5.9.1995 gün ve 4 sayılı kararı ve Senatosunun 29.9.1995 gün ve 4 sayılı kararı ile bu istemi geri çevirir. Karar yargıya taşınır. Van İdare Mahkemesi, 19.3.1996 gün ve 94 sayılı karar ile, işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesi ile, iptal kararı verir. Van İdare Mahkemesi, dava konusu işlemi, 3843 sayılı yasanın 7 nci maddesinin son fıkrasında, öğrenim ücretinin birinci taksidini ödemeyenlerin kayıtlarının yapılmayacağı ve yenilenmeyeceği, ikinci taksidini ödemeyen öğrencilere ise bir aylık ek süre tanınacağı, bu süre içinde de öğrenim ücretini yasal faizi ile birlikte ödemeyen öğrencinin yükseköğretim kurumu ile ilişkisinin kesileceği kuralının yer aldığı, davacının 1994/95 öğretim yılında kaydını hiç yaptırmadığı gibi, öğrenim ücretinin birinci ve ikinci taksitlerini de ödemediği anlaşıldığından, 3843 sayılı yasanın 7 nci maddesi hükmü gereği en son ikinci taksit dönemi olan Şubat ayından bir ay sonra idarece, öğrencinin kaydının silinmesi yasa hükmü olmasına karşın, kaydının silinmediği, hukuken öğrencilik statüsü sona ermiş olan davacının, kendi isteği ile, 24.10.1995 gününde kaydının silindiğinden söz ederek, 12.6.1995 gününde yürürlüğe giren 4111 sayılı yasanın getirdiği haktan yararlanamayacağı yönündeki işlemde hukuksal aykırılık bulunmadığına karar verir.

Danıştay Sekizinci DairesiJE: 1996/2249, K: 1998/4403 sayılı dosyada işlem gören davayı, 16.12.1998 günü sonuçlandırır ve kararın dayandığı gerekçeyi usul ve yasaya uygun bularak, bozulmasını gerektiren bir neden olmadığı gerekçesi ile, kararı onar.

ÖRNEK 20 -Davacı, polis okulu öğrenci aday olarak, kardeşinin çeşitli tarihlerde hırsızlık suçundan verilen mahkumiyet kararı bulunduğu gerekçesi ile, kabul edilmemesi işlemine ilişkin olarak, idari yargıya başvurur. Ankara 7. İdare Mahkemesi, 10.6.1998 gün ve 364 sayılı kararı ile; davacının bir kardeşi hakkında DGM'ne gönderilmesinin kovuşturmayaya yer olmadığı kararı ile sonuçlanması, öte kardeşinin mahkumiyetinin ise, 1971 doğumlu olan davacının, 9 yaşında olduğu sırada işlediği suçtan kaynaklanması, davacının sakınca görülen bir eğilimi bulunduğu yolunda herhangi bir saptama bulunmaması ve cezaların kişiselliği ilkesi karşısında, davacının adaylığa kabul edilmemesi-

ne ilişkin işlemde hukuka uyarlık bulunmadığı gerekçesi ile iptal eder. Karar davalı idare tarafından temyiz edilir.

Danıştay Sekizinci Dairesi, E:1998/4355, K:1998/3895 sayılı dosyada işlem gören davayı ,25.11.1998 günü sonuçlandırır ve karar bozar. Kararın gerekçesi şöyledir: "...Polis Okulları Yönetmeliğinin 8. Maddesinin (m) bendinde, polis okuluna girmek isteyen adaylarda aranılacak koşullar arasında kendisi, annesi, babası, kardeşleri ve eşi hakkında yapılacak soruşturmada emniyet örgütüne girmesine engel bir durumu bulunmamak kuralı yer almaktadır. Dosyanın incelenmesinden, davacının kardeşlerinden biri hakkında yapılan yargılamalar sonucunda TC Y'nın "hırsızlık" suçunu düzenleyen 493/1 maddesi uyarınca değişik tarihlerde mahkumiyet kararları verildiği anlaşılmaktadır. Yukarıda açıklanan yönetmelik hükmü uyarınca yapılan soruşturma ile, davacının kardeşinin hakkında değişik tarihlerde verilen mahkumiyet kararlarının davacının polis okulu öğrenci adaylığına kabulüne engel olduğu açıktır. Bu durumda, davacının polis öğrenciliği adaylığına kabul edilmesine ilişkin işlemde mevzuata aykırılık bulunmadığından..."

IV.DENKLİK İŞLEMLERİ:

Diplomaların denkliğini belirleme görev ve yetkisi, 2547 sayılı Yasanın 7/p maddesi gereği, YÖK'te bulunmaktadır. Denklik, yurtdışındaki yükseköğretim kurumlarından alınmış önlisans, lisans ve lisansüstü diplomaları kapsamaktadır.

Denklik belgesinin verilmesini düzenleyen Yönetmelik 14 Temmuz 1996 gün ve 22696 sayılı R.G.'de yayımlanmıştır. Yönetmeliğin 6/b maddesinde, gerektiğinde "düzey belirleme sınavı"nın yapılabileceği kurullaştırılmıştır. Anılan paragrafa göre; Ancak, lisans eğitimi düzeyi ve içeriği konusunda bir duraksama ortaya çıktığında öğrenci, usul ve esasları YÖK'ce belirlenen ve bir sınıf geçme, ders geçme sınavı niteliğinde olmayan, ancak öğrencinin almış olduğu derslerin içeriğinin ve öğrencinin kazanması gereken en az bilgi düzeyinin belirlenmesine yönelik özel bir düzey belirleme sınavına da tabi tutulabilir. Bu sınav ve belgelerin birlikte değerlendirilmesi sonucunda ... karar verilir." Denklik işlemlerinde ortaya çıkan anlaşmazlıklar da bu fıkradan kaynaklanmaktadır.

ÖRNEK 1 . Davacı, Girne Uluslar arası Amerikan Üniversitesi'ni bitirmiştir. YÖK Başkanlığı'na Denklik başvurusunda bulunur. YÖK Başkanlığı, 28.06.1999 gün ve 3702 sayılı karar ile, istemin, düzey belirleme sınav sonucuna göre değerlendirilmesi gerektiğine karar verir. Dava denkliğin düzey belirleme sınavına bağlanmak istenmesi üzerine açılır.

YÖK Başkanlığı savunmasında; Uluslararası Amerikan Üniversitesi'nin eğitim düzeyi-

nin düştüğü, hatta eğitim-öğretim yapılmadığı anlaşıldığından, varolan öğrencilerin durumlarının yeniden gözden geçirilmesi ve bu nedenle düzey belirleme sınavı sonucuna bağlı bir denklik işleminin, hukuka uyarlılığı görüşünde olduğunu belirtir.

Danıştay Sekizinci Dairesi'nde E: 1999/2829 ve K:20Q0/5244 sayılı dosyada işlem görülen dava, 14.09.2000 günü, istemin reddi ile sonuçlanır. Danıştay Savcısının bu konudaki görüşü şöyledir::

" ...

Yurtdışı Yükseköğretim Diplomaları Denklik Yönetmeliği'nin 6/b maddesine göre, lisans eğitiminin düzeyi ve iğeriği konusunda duraksama ortaya çıktığında düzey belirleme sınavı sonucuna göre denklik verilebilir.

KKTC Uluslararası Amerikan Üniversitesi mezunlarının denkliğinin tanınması konusu 20.01.1993 gün ve 93-2-108 sayılı Yürütme Kurulu kararı ile kabul edilmiş ve 15.09.1994 gün ve 94.28.1534 sayılı YÖK Yürütme Kurulu kararı ile eğitimi ve tanınma koşullarının izlenmesi koşulu ile ÖSYS yerleştirme Klavuzuna alınmıştır. 30.03.1997 gün ve 94-11-631 sayılı Yürütme Kurulu kararı ile eğitim düzeyinin yükseltilmesine yönelik belirlenen koşullara 20.03.1993 gün ve 03.02.118 sayılı YÖK Yürütme Kurulu kararı değiştirilmiştir.

YÖK Yürütme Kurulu 30.07.1998 gün ve 28.08.96 sayılı kararı ile bu üniversitenin denetimlerinde eğitim düzeyinin düşük olduğu ve uyarılara karşın iyileştirme yapmadığı belirlendiğinden 1999 yılından başlayarak da ÖSS kılavuzundan çıkarılmasına ve varolan öğrencilerinin eşdeğer programlara yatay geçiş yapabileceklerine karar verilmiştir.

Davacının ise, 1998-1999 Sonbahar öğretim dönemi sonunda anılan üniversitenin İletişim ve Gazetecilik Bölümünü bitirdiği anlaşılmaktadır.

Bu durumda, uyuşmazlığa konu işlemden anılan Yönetmelik kurallarına aykırılık görülmediğinden davanın reddi gerektiği düşünölmektedir. "

Ret kararının gerekçesi ise şöyledir:

" ...

Dosyadaki belgelerden, davacının da aralarında bulunduğu birçok öğrencinin KKTC'ndeki öteki üniversitelerde öğrenimlerine başlayıp başarısız olduktan sonra UAÜ'ne usulsüz yatay geçiş yaptıkları, bu öğrencilerin gelmiş oldukları üniversitelerde almış oldukları derslerinin, başarı durumuna bakılmaksızın mezuniyet için gerekli kredi sayısına sokulduğu, ancak bu derslerin mezuniyet için gerekli not ortalamasının (2.00) hesaplanmasında gözönüne alınmayarak, yalnızca

UAÜ'nde alınan dersleri üzerinden genel not ortalamasının hesaplandığı, bu durumda olan öğrencilerin durumlarının yeniden hesaplandığı, aralarında davacının da bulunduğu bazı öğrencilerin ise notlarında usulsüz olarak değişiklik yapıldığı, bazılarının adlarının ise ders listelerinde hiç yer almadığı belirlenerek bu gibi durumda olanların denklik işlemlerinin geçici olarak durdurulduğu ve bu kişiler hakkında savcılığa suç duyurusunda bulunulduğu, bunun yanısıra davacının mezun olduğu okulun parasal sıkıntılar yaşaması nedeni ile eğitim-öğretimin düzenli bir biçimde yürütülmediği anlaşılmaktadır.

Bu durumda davacının mezuniyet durumu net olarak henüz ortaya konulamamıştı ve ayrıca davacının aldığı eğitim açısından bir değerlendirmeye tabi tutulmadan denklik belgesi verilmesi söz konusu olamayacağından, oluşturulan dava konusu işlemde hukuka aykırılık görülmemiştir."

ÖRNEK 2 - Girne Uluslararası Amerikan Üniversitesi(UAÜ) Bilgisayar Mühendisliği bölümü olan davacı, YÖK'e başvurarak, düzey belirleme sınavı sonucuna göre, denklik belgesi isteminde bulunur. 05.06.2000 günlü bu istem, YÖK tarafından, Doğu Akdeniz Üniversitesine (DAK) geçiş yapıp, 12 dersten al olmamak koşulu ile uyumlaştırma(intibak) programını bitirip mezun olduktan sonra bu istemin yapılması gerektiği yollu bir yanıt ile karşılanır. Dava, YÖK'ün 12.07.2000 gün ve 4250 sayılı bu kararı üzerine açılır.

Dava dilekçesinde, benzer durumda olan kimi mezunlara denklik belgesi verildiği, davacının isteminin yeni bir programa kayıt ve mezun olma koşuluna bağlı kılınmak istenmesinin, yasa önünde eşitlik ilkesine aykırı, keyfi ve öznel bir uygulama olduğu ileri sürülür.

YÖK Başkanlığı savunmasında; UAÜ'nin yakından izlenmesi koşulu ile tanınmasının uygun olduğuna karar verildiğini, süreç içinde YÖK Denetleme Kurulu tarafından yapılan incelemeler sonucunda adı geçen üniversitenin uyarıldığı, 1998 yılında üniversitede yapılan incelemelerde, üniversitede eğitim-öğretim olmadığı, akademik personelin aylığını aylarca alamadığı, Üniversite rektörünün de aylık almadığı, üniversite sahibi Güneş Mentеш'in amacının diploma vermek vaadi ile öğrenci kayıt edip, parasal çıkar sağlamaya yöneldiğinin, üniversitenin borca girip hacizlerle karşı karşıya olduğunun belirlendiğini, bunun üzerine, Kurulun 30.07.1998 gün ve 98.8.96 sayılı kararı ile 1999 yılından başlayarak UAÜ'nin ÖSS Kılavuzundan çıkarıldığı, Üniversitede okumakta olan öğrencilerden isteyenlerin eşdeğer programlara yatay geçiş yapabileceklerine karar verildiği, Üniversite Rektöründen konu ile ilgili olarak istenen bilgi ve belgeler sonucu adli ve idari soruşturma açılmasının KKTC Güvenlik Kuvvetleri Komutanlığından istendiği, Lefkoşe Büyükelçiliğinden alınan bilgiler sonucu da, öğretim üyelerinden çoğunun ihtiyat sandığına kayıtlı olmadıkları ve vergi ödemediklerinin anlaşıldığı, 10.05.1999 günlü inceleme raporunun hazırlandığı, UAÜ ile ilgili olarak 11.05.1999

gün ve 22.06.1999 gün ve 99.33.1595 sayılı kararın alındığı, bu kararlar doğrultusunda dava konusu işlemlerin oluşturulduğu, UAÜ öğretim izninin KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı tarafından iptal edildiği, davacıya seçim hakkı tanınarak Doğu Akdeniz Üniversitesi geçiş olanağı verildiği belirtilerek, işlemin hukuksal ve geçerli olduğu belirtilmiştir.

Dava Ankara 10.İdare Mahkeme tarafından sonuçlandırılmıştır. E.2000/1409, K:2001/247 numaralı dosyada işlem gören dava,22.02.2001 günü reddedilmiştir. Ret gerekçesi aşağıdadır:

" ...

Dava dosyasının ve Mahkememizin A.2000/1111 sayılı dosyasındaki bilgi ve belgelerin birlikte incelenmesinden; KKTC UAÜ mezunlarının denkliğinin tanınması konusunun 20.01.1993 gün ve 93-2-108 sayılı Yürütme Kurulu Kararı ile kabul edildiği, 15.09.1994 gün ve 94.28.1534 sayılı YÖK Yürütme Kurulu Kararı ile de eğitimi ve tanıma koşullarının izlenmesi koşulu ile adı geçen üniversitenin ÖSYS yerleştirme kılavuzuna alındığı, süreç içinde YÖK Denetleme Kurulu tarafından yapılan incelemeler sonucu eğitim düzeyinin yükseltilmesine yönelik olarak üniversitenin uyarıldığı, 1998 yılında yapılan denetimlerde ise, üniversitede eğitim-öğretimin olmadığı, akademik personelin aylarca aylığını alamadığı, üniversitenin borca batıp hacizlerle karşı karşıya kaldığının belirlendiği ve YÖK Yürütme Kurulunun 30.07.1998 gün ve 28.8.96 sayılı kararı ile üniversitenin denetimlerinde eğitim düzeyinin düşük olduğu ve uyarılara karşın iyileştirme yapmadığı belirlendiğinden, 1996 yılından başlayarak ÖSS Kılavuzundan çıkarılmasına karar verildiği ve UAÜ ile ilgili olarak alman 11.05.1999 günlü ve 22.06.1999 gün, 99.33.1595 sayılı kararlar doğrultusunda, UAÜ'nden 1999 yılında mezun olan öğrencilerin KKTC Doğu Akdeniz Üniversitesine geçiş yapabileceklerine, bu öğrencilerin diploma ve mezuniyet belgelerinin incelenerek, 12 dersten az olmamak koşumu ile almaları gereken derslerle ilgili uyumlaştırma işlemlerinin DAÜ'nce yapılmasına YÖK Yürütme Kurulunun 2000.20.944 sayılı işlemi ile karar verildiği anlaşılmaktadır.

Bu durumda, eğitim ve öğretimi düzenli bir biçimde yürütülmemiş olan UAÜ'nin Bilgisayar Mühendisliği Bölümünü 1999 yılında bitiren davacının mezuniyet durumu net olarak henüz ortaya konulmadığından ve ayrıca davacının aldığı eğitim açısından bir değerlendirmeye tabi tutulmadan denklik belgesi verilmesi söz konusu olamayacağından, oluşturulan dava konusu işlemlerde hukuka aykırılık görülmemiştir."

KARARLARIN YORUMU: Her iki örnek de, Uluslararası Amerikan Üniversitesi'nden alman diplomaların denklik belgesi ile güçlendirilmesi isteminden kaynaklan-

muştır. Onay görmüş ve ÖSYS Kılavuzuna alınmış ve bu nedenle de YÖK tarafından akredite edildiği ortaya konulmuş bir üniversitenin, parasal çıkar peşinde koştuğu, adeta diploma ticareti yapan bir kuruma dönüşmesi, özel okulluğun varacağı noktayı oluşturmaktadır. Ancak, bu gelişimlerden hiç etkilenmemesi gerekenler arasında bulunan öğrencilerin, bu duruma düşmüş bir kurumdan ötürü zarara uğramaları, onlara ek bir yük yüklenilmesini onaylamak olanağı bulunmamaktadır. Yapılması gerekenin başta yapılmaması, gereken ölçüde denetim yapılmaksızın UAÜ'nin YÖK tarafından akredite edilmesi, sorunun kaynağını oluştururken, bu yanlışlığın faturasının öğrencilere kesilmesi kamu vicdanını yaralayan bir durumdur. Bu kararlar ve kararların gerekçeleri, vakıf üniversitelerinin temellerinin sağlamlaştırılmasını dayatmaktadır.

ÖRNEK 3 - Davacı, 1962 yılında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından burslu olarak gönderildiği ABD'nde gördüğü 2.5 yıl süreli lise üstü öğrenimin denkliğinin belirlenmesi istemi ile YÖK'e başvurur. İstem, davacının yurtdışındaki öğrenimi ile ilgili önlisans diploması sunamaması nedeni ile, reddedilir. Davacı, ABD'deki eğitim sistemine göre önlisans diploması vermediğini, öğrenim gördüğü süre içindeki aldığı kredileri gösterir transkriptin değerlendirilerek denklik işleminin yapılması gerektiğinde direnir. Danıştay Sekizinci Dairesi'nde E.1993/1141 ve K; 1994/2345 sayılı dosyada işlem gören dava, ret kararı ile , 28.09.1994'da sonuçlanır. Gerekçe; "...2547 Sayılı Yasanın 7/p maddesi uyarınca YÖK'nun yaptığı denklik belirleme işlemleri, yurtdışındaki yükseköğretim kurumlarından alınmış önlisans, lisans ve lisansüstü diplomaların denkliğini belirleme ile sınırlı olup, ilgililerin yurt dışındaki öğrenim düzeylerini bu diplomaları sunarak belgelendiremediği durumlarda, denklik belirlemesinin yapılması mümkün olmadığından dava konusu işlemde hukuka aykırılık yoktur..."

ÖRNEK 4 - Azerbaycan(Bakü) Neriman Nerimanov Tıp Üniversitesi Stomatoloji(Dış Hekimliği) Fakültesinden 27.06.1997'de aldığı Dış Hekimliği Diplomasının denkliğinin tanınması için YÖK Başkanlığına başvuran davacı, başvurusunun yanıtlanmayarak, zimmen reddedildiği gerekçesi ile Danıştay'a başvurur. Davacı, YÖK ve MEB'nin gözetimi ve denetiminde burslu olarak öğrenim gördüğünü, öğrenim özgürlüğünün bu biçimde kısıtlanamayacağını öne sürer. YÖK Başkanlığı savunmasında, Yurtdışı Yükseköğretim Diplomaları Denklik Yönetmeliği ile lisans diplomalarının denklik işlemlerinde, yurtdışında verilen eğitimin düzeyi ve içeriği konusunda bir duraksama ortaya çıktığında öğrencinin kazanması gereken en az bilgi düzeyinin belirlenmesine yönelik olarak özel bir düzey belirleme sınavı yapılacağını kurala bağlandığını, davacının Yükseköğretim Yürütme Kurulunun, burs alarak yurtdışında öğrenim gören öğrencilere düzey belirleme sınavının ilk aşamasından başışık tutulmalarına ilişkin 18.08.1997 gün ve 2037 sayılı kararı uyarınca bu sınavın ikinci aşamasına girdiğini ve 22 puan alarak başarısız olduğunu öne sürmüştü ve davanın reddini istemiştir.

Danıştay Sekizinci Dairesi, E: 1998/2952, K: 1999/20 sayılı dosyada işlem gören da-

vayı,12.01.1999'da sonuçlandırmış ve davayı reddetmiştir. Kararın gerekçesi şöyledir: "... Bakılan davada, Azerbaycan Cumhuriyetinden burs alarak YÖK'nce yerleştirildiği Azerbaycan Neriman Nerimanov Tıp Üniversitesi Dış Hekimliği Fakültesinde öğrenim gören davacının, düzey belirleme sınavının ikinci aşamasına girerek 22 puanla başarısız olduğu görülmektedir. Bu durumda davacının diplomasının denklik işleminin yapılması istemiyle idareye yaptığı başvurusunun zımnen reddine ilişkin işlemde ve ilgilinin burslu olduğu gözönüne alınarak düzey belirleme sınavının ikinci aşamasına alınmasında hukuka aykırılık bulunmamıştır..."

V. ÖĞRETİM ÜCRETİ / KATKI PAYI VE HUKUK DEVLETİ

Hukuk devleti bir yana, yasa devletinin açıktan çiğnendiği ve bu aykırılığın TBMM'nin katılımı ile gerçekleştirildiği alan, yükseköğretimin finansmanının kimin tarafından karşılanacağına verilen yanıtta ortaya çıkmaktadır.

Anayasanın Yükseköğretim Kurumları başlığını taşıyan 130 uncu maddesinde, yükseköğretimin harca bağlı kılınacağı belirtilmiş ve alınacak harçların yasa ile düzenlenmesi hükmü getirilmiştir.

Anayasanın 130 uncu maddesinin tanımladığı alanları düzenlemeye yönelik 2547 Sayılı Yasanın 7 inci maddesi Yükseköğretim Kurulunun görevlerini sıralamaktadır. Anılan maddenin "j" fıkrası da, yükseköğretimin harca bağlı bir kamu hizmeti olduğunu belirtir biçimde düzenlenmiştir : "Her eğitim-öğretim programında öğrencilerden alınacak harca ait ilgili yükseköğretim kurumlarının önerilerini inceleyerek karara bağlamak" YÖK'na görev olarak vermiştir. Yasanın "Öğretim ve Öğrenciler" başlığını taşıyan 7 nci bölümünde, "yükseköğretim, harca tabi ..." denilmektedir.

Harç, kamu hizmetinden, o hizmetten yararlananlardan, satmalına güçlerine bakılmaksızın alınan ve sembolik bir özellik taşıyan bir miktardır. Yargı harcı, tapu harcı vb. gibi. Harca konu olan bir hizmetin, özel bir hizmet sınıflamasına girmesi söz konusu olmadı gibi, bu hizmetlerin özel kişiler eli ile de yürütülmesi söz konusu olamaz.

Eğitim hizmetlerinin kamu hizmeti özelliği taşıdığına ilişkin Anayasada onca hüküm bulunmaktadır. Cumhuriyetin niteliklerini düzenleyen ikinci madde bunlardan birisidir. Türkiye Cumhuriyeti, anılan maddeye göre, demokratik, laik ve sosyal hukuk devletidir. Demoknatik, laik ve sosyal hukuk devletinin temel amaç ve görevlerini düzenleyen 5 inci maddesi de, kamusal hizmet alanlarının düzenlenmesini devlete görev olarak vermektedir: " Devletin temel amaç ve görevleri; ...kişilerin ve toplumun gönenç, erinç ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve özgürlüklerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleri ile bağdaşmayacak biçimde sınırlayan siyasal, eko-

nomik ve toplumsal engelleri kaldırmaya, insanın özdeksel ve tinsel varlığının gelişmesi için gerekli koşulları hazırlamaya çalışmaktır" demektedir. Eğitim ise, hem bireysel anlamda ve hem de toplumsal anlamda gönenç, erinç ve mutluluğa ulaşma yolunda etkin bir araçtır. Ayrıca, insanın özdeksel ve tinsel varlığının gelişmesi için gereken koşullardan birisi de, onun iyi bir eğitim alması ve bu eğitim olanaklarının yaşam boyu sürmesidir. Anayasa, bu görevin yerine getirilmesinde devleti etkin bir biçimde görevlendirmiş bulunmaktadır. Anayasanın 42 nci maddesi de, eğitim hizmetinin kamusal hizmet olduğuna ilişkin görüşümüzü güçlendirmektedir. "Eğitim ve öğretim hakkı" temel insan haklarından sayılmakta olup, kimsenin ,eğitim ve öğretim haklarından yoksun bırakılamayacağı açıkça belirtilmektedir. Temel haklardan sayılan eğitimin ilköğretim basamağının, tüm yurttaşlar için zorunlu ve devlet okullarında parasız olduğu Anayasa kuralıdır. Sosyal devletin görevi burada da bilmemekte ve devletin, özdeksel olanaklardan yoksun başarılı öğrencilerin, öğrenimlerini sürdürübilmeleleri amacı ile burslar ve başka yollarla yardımlar yapacağı, yine Anayasa hükmüne büründürülmüş bulunmaktadır. Öğrencilere verilecek burslar ve yapılacak yardımlar konusunda, öğretim düzeylerine bağlı bir tanımlama olmadığından, burs ve yardımlar ile desteklenecekler, yükseköğretim öğrencilerini de kapsamaktadır. Bu konudaki görüşümüzü güçlendirici bir hükme, Anayasanın 130 uncu maddesinde de rastlamaktayız. Anayasa koyucu, yükseköğretim öğrencilerine devletçe yapılacak yardımların yasa ile düzenleneceği hükmüne yer vermiştir.

Temel insan hakları arasında sayılan eğitim ve öğretim hakkı, kişiliğe bağlı, dokunulmaz , devredilmez ve vazgeçilmez olarak tanımlanmaktadır.(Anayasa, Md.12) Temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılması ise, anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen nedenlere dayandırılmış olup, bunlar arasında ekonomik güçsüzlük yada yetmezlik yer almamaktadır. Tam tersine, eğitim ve öğretim hakkından yararlanacak kimseler, eğer bu haklara ekonomik nedenleri ile ulaşamıyorlarsa, bu ekonomik olumsuzluk devlet tarafından ortadan kaldırılacak, öğrencilere burslar ve öteki yollarla kendisini geliştirme olanakları açık tutulacaktır.

Bütün bunlar, eğitim hizmetinin kamu hizmeti olduğunu, devlet okullarında, ilköğretimde bunun zorunlu ve parasız, yükseköğretimde ise, harca bağlı olduğunu ortaya koymaktadır.

Yükseköğretimin paralı olduğuna ilişkin hüküm, 1982 Anayasasından önce, 14.06.1973'de yayımlanmış 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Yasası'nın 38 inci maddesinde yer almaktadır. Anılan yasanın bu maddesinin, Anayasanın 12 ve 50 inci maddesine aykırı olduğu savı ile konu, CHP tarafından, o günkü genel başkanı Bülent Ecevit'in başvurusu üzerine Anayasa Mahkemesinde görüşülmüştür. Ancak, Anayasa Mahkemesi, 6 çoğunlukla, "yüksek öğretim paralıdır" hükmünün Anayasaya aykırılık taşımadığı kararla varmıştır. Ancak, anılan maddenin ikinci fıkrasını oluşturan ve "öğrenim harç ve ücretlerinin tutarları ve bunların ödeme tarzları ile burs ve kre-

dilerin tutarları ve bunların verililiş esasları, Maliye Bakanlığı ile birlikte hazırlanacak yönetmelikle tespit edilir" hükmü; Anayasanın 61inci maddesinin ikinci fıkrasındaki "vergi, resim ve harçlar ve benzeri mali yükümler ancak yasa ile konulur" kuralına aykırı bulunarak, iptal edilmiştir.

1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Yasasının 38 inci maddesinin, , Anayasanın 130 uncu maddesi karşısında koruma görmesi söz konusu edilemez. Bundan öte, yükseköğretimi paralı olarak tanımlayan 38 inci maddesinin öteki hükümleri, bu alanda devlete düşen görevleri açık biçimde ortaya koymaktadır: Devlet, başarılı olan, ancak özdeksel olanakları uygun olmayan öğrencilerin kayıt ücreti, sınav harcı benzeri her türlü öğrenim giderlerini burs,kredi, yatılılık ve benzeri yollarla sağlayacaktır.

Milli Eğitim Temel Yasasına göre, paralı olarak tanımlanan yükseköğretim; aynı maddede, paralı kılınanın ne olduğunu da, kayıt ücreti ile sınav harcı olarak belirtmektedir. Öğrenim harç ve ücretlerinin tutarları ve bunların ödenme biçimleri ile burs ve kredilerin tutarları ve bunların verililiş esaslarının Maliye Bakanlığı ile birlikte hazırlanacak yönetmelikle belirlenir hükmü ise, Anayasa Mahkemesi tarafından, 26.03.1974'de, E: 1973/32, K: 1974/11 sayılı karar ile ortadan kaldırılmıştır.

Öğrencilerin harç yerine katkı payı ödeyeceklerine ilişkin düzenlemeler, 2547 Sayılı Yasanın 44 üncü maddesinde ,12.06.1995'de 4111 sayılı yasa ile yapılan değişiklik sonucu, 44 üncü maddede yer almaktadır. 46 ncı madde ise " Cari Hizmet Maliyeti" başlığını taşımakta olup, öğrenci başına belirlenecek cari hizmet ödeneğinin, her yıl için Bakanlar Kurulunca belirlenecek kısmının Devletçe karşılanacağı, geri kalan kısmının ise öğrenci tarafından ödeneceğini belirtmektedir. Devletçe karşılanacak kısmın, cari hizmet maliyetlerinin yarısından az olamayacağı da yine kural olarak yer almaktadır. Buna göre, Bakanlar Kurulu, isterse ve karar verirse, cari hizmet maliyetinin yarısının Devletçe karşılanmasına karar verebilir ve geri kalan yüzde 50 sinin de öğrenci tarafından karşılanmasını dayatabilir. Yani, öğrencinin cari hizmet maliyetinin yarısına kadar kısmını ödeme yükümlülüğü, yasal kural biçimine büründürülmüş bulunmaktadır.

Cari hizmet maliyetinin YÖK tarafından belirlenmesi ve bu miktarın her yıl Devlet ve öğrenci tarafından karşılanacak miktarlarının Bakanlar Kurulu'nca saptanması, Anayasanın 73 üncü maddesinin üçüncü bendinde ki "vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülükler yasa ile konulur, değiştirilir yada kaldırılır" hükmüne aykırılık taşımaktadır. Gerçekten de, Anayasa Mahkemesi tarafından ,1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Yasasının iptal edilen ikinci fıkrasının iptali gerekçesinde şunlar dile getirilmektedir : "Anayasanın değişik 61 inci maddesinin ikinci fıkrasında "vergi^esim ve harçlar ve benzeri mali yükümler ancak yasa ile konulur" kuralı yer almaktadır. Anayasa koyucunun, akçalı yükümlerin yasa ile konulmasını buyururken, keyfi ve takdiri uygulamaları önleyecek ilkelerin yasada yer alması gerektiği yolunda bir

yönerge verdiğinde kuşku yoktur. Yasa koyucunun, yalnızca konusunu belli ederek bir vergi, resim, harç yada benzeri paranın alınmasına izin vermesi, bunun yasa ile konulmuş sayılması için yeterli değildir. Mali yükümlerin yükümlüleri, matrah ve oranları, tarh, tahakkuk, tahsil yöntemleri, yaptırımları, zamanaşımı gibi çeşitli yönleri vardır. Bunlar kişilerin sosyal ve ekonomik durumlarını, üstelik temel haklarını etkileyecek uygulamalara yol açabilirler. Onun içindir ki, yasa ile düzenlenmeleri zorunludur. 61 inci maddenin son fıkrasında da mali yükümlerin yukarı ve aşağı sınırlarının, ölçü ve esaslarının, bağışıklık ve ayrıklılıkların yasa da belli edilmesine açık işaret vardır. Yine, bu fıkraya göre, yasanın belli ettiği yukarı ve aşağı sınırlar içinde kalmak, ölçü ve esaslara uygun olmak koşulu ile vergi, resim ve harçların bağışıklık ve ayrıklıkları ile oran ve hadlerine ilişkin hükümlerde değişiklik yapmaya ancak Bakanlar Kurulu yetkili kılınabilir. Uygulamada, yukarı ve aşağı sınırları belli edilmeksizin, adına ister harç, ister katkı payı, ister ücret denen mali yükümlerin YÖK'na ve buradan Bakanlar Kurulu Kararına bırakılmış olması, yukarıdaki Anayasa Mahkemesi kararına göre, Anayasaya aykırılık taşımaktadır.

Yasal karmaşa bununla da bitmemektedir. 46 ncı madde başlığı "Cari Hizmet Maliyeti " olmasına karşın, aynı madde içinde, "öğrenci katkısı", "yabancı uyruklu öğrencilerden alınacak ücret", "harç kredisi" kavramları yer almaktadır. Cari hizmet maliyetine öğrenci katkısı ile öğrenci sosyal kuruluş ve etkinliklerinden elde edilen gelirler ile ders kitapları ve teksirlerinin satışından elde edilen gelirlerin, öncelikle, öğrencilerin beslenme, sağlık, spor, kültür ve öteki hizmetlerine yönelik olarak kullanılma durumundadır. Ayrıca bu gelirlerin yüzde onuna kadar olan kısmının, gelir düzeyi düşük öğrencilerin burs, kitap ve kırtasiye ile beslenme yardımı ödemelerinde kullanılma zorunluluğu bulunmaktadır.

Görüldüğü gibi, ister katkı payı, ister ücret deyiniz, öğrencilerden alınan cari hizmet maliyetinin belirli kısmının, öğrencilere yönelik olarak kullanılması, bunun öğretim ücreti olmadığını, alınanların, yükseköğretim öğreniminin gerekli kıldığı kimi harcamalar için bir fon oluşturma olduğu ortaya çıkmaktadır. Özel ödenek olarak kaydedilen bu miktarlardan, öncelikli olan hizmetlerin karşılanması sonrasında artan olursa, bunlar, üniversitenin cari, yatırım, transfer ve öğrencilerin kısmi zamanlı olarak geçici işlerde çalıştırılmasına ilişkin giderlerinde kullanılacaktır. Öğrencilerden alınacaklar, bu duruma göre, mediko-sosyal hizmetlerin gereklerini yerine getirme amacına yöneliktir. Bu hükümler bile, yükseköğretimin kamu hizmeti özelliğini taşıdığını ortaya koymaktadır.

Bununla birlikte, eğitim hizmetinin kamusal özellik taşıdığının ortadan kaldırıldığına ilişkin düzenlemeyi ise, cari hizmet maliyetini ve öğrenci katkı payını belirleyen Bakanlar Kurulu Kararında görmekteyiz. "Öğrenci katkı payını süresi içinde ödemeyen öğrencilerin kayıtları yapılmaz ve yenilenmez." İsteyenlere katkı payı kredisi,

YURT-KUR 'un bütçe olanakları çerçevesinde verilebilmektedir. Bir yükseköğretim kurumunu bitirdikten sonra, ikincisine katılan öğrenciler ile lisansüstü öğrencilerin ödeyecekleri katkı payının kredi olarak verilmeyeceği de, yine Bakanlar Kurulu Kararında belirlenmiştir. ÖSYM sınavları sonucu girdiği yükseköğretim kurumundan başka bir yükseköğretim kurumunda öğrenim görmesi kesinlik kazanan öğrenciler de, ikinci öğretim tarifelerini ödemek zorundadırlar. Görüldüğü gibi, amaç öğrenciye sunulacak mediko-sosyal hizmetlerine öğrenci katkısını sağlamak olmayıp, tam bir bezirganlıkla, eğitim hizmetinin para ile satılmasıdır.

Bezirganlığı yansıtan dört düzenleme ise, eğitimin yabancı dille yapıldığı programlar için öğrencilerden alınan öğrenci katkı payının iki katı olarak; yabancı uyruklu öğrencilerden öğrenci katkı payının üç katı olarak; normal öğrenim süreleri sonunda mezun olamayan öğrencilerden birinci yıl için yüzde 50'si, izleyen yıllarda ise yüzde 100 fazlası ile alınmasıdır.

Bu arada üniversite yönetim kuruluna da, öğrenci katkı payını yüzde 20 fazlası ile alma yetkisi tanınmış bulunmaktadır.

Eğitim hizmetinin para ile ilişkilendirilmesi ve üleşim konusu yapılması, açıköğretim programları için düzenlenmiştir. Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi ve Yüksekokullarının aldıkları öğrenci katkı paylarının yüzde 20'si, akademik danışmanlık ve eğitim hizmeti veren üniversitelere aktarılmaktadır.

Yükseköğretimin Anayasaya uygun biçimde harca konu olan bir kamu hizmeti olduğuna ilişkin bir başka hükmü, 2547 Sayılı Yasanın Lisansüstü Öğretimi düzenleyen 50 inci maddesinde bulmaktayız. Anılan maddenin © fıkrası; " Lisansüstü öğretim yapan öğrencilerden harç alınmaz" demektedir. Harç alınmaz hükmünün ötesinde, lisansüstü öğretim yapan öğrenciler, kendilerine ayrılacak burslardan yararlanabilecekleri gibi, her seferinde bir yıl için olmak üzere, öğretim yardımcılığı kadrolarından birine de atanabilirler" hükmünü taşımaktadır. Bu ise, yükseköğretimin, özellikle lisansüstü bölümünün, bırakınız harç vb. bir yükümlülüğe konu olması, tam tersine, devlet tarafından burs ve kadro verilerek özendirilmesi amaçlanmıştır.

Ancak, lisansüstü öğretim alanında ortaya konulan bu olumlu yaklaşım, 01.08.1996 gün ve 4160 sayılı yasa ile ortadan kaldırılmıştır. 2547 Sayılı Yasanın 50/c maddesi, yani, lisansüstü öğretim yapmanın harca konu olmayacağı hükmü ortadan kaldırılmıştır. Lisansüstü öğrenciler de, öğrenci katkı payını öder duruma getirilmişlerdir. Buna karşın ise, 50/d maddesi, yani lisansüstü öğretim yapan öğrencilerin burs ve kadro verilerek desteklenmesi hükmü korunmuştur. 50 nci maddenin d fıkrası korunurken, c fıkrasının kaldırılması, yükseköğretimi paralı ve pahalı kılma amacı ve niyetinin dışı yansımından başka bir anlam taşımamaktadır. Öğrenci katkı payı, lisansüstü öğrenim gören öğ-

rencilerden alınmazken, ikinci öğretimde lisansüstü eğitim yapanlar ise, öğrenim ücretini ödemek ile yükümlü kılınmışlardır.

Biryandan yükseköğretimdeki sayı ve nitelik sorununu, yeterli öğretim elemanının yokluğuna dayandıracak ve bu nedenle , öğretim üyesi kıtlığı çeken kurumlar için, 2914 sayılı Yükseköğretim Personel Yasasının 14 üncü maddesi ile, "geliştirme ödeneği" ödenmesi olanağını yaratırken, öte yandan, öğretim üyesi kadrosunun kaynağı olacak, lisansüstü öğretimi harç ödenmez olmadan çıkartmayı anlamının olanağı bulunmamaktadır.

Yasanın ilk biçiminde, 46 ncı maddenin başlığı "Harçlar" olarak belirlenmişti. Hüküm şöyle idi : "Her yıl öğrencilerin yükseköğretim kurumlarına ödemek zorunda buldukları harçlar, öğrenim dallarının nitelikleri ve süreleri ile, yükseköğretim kurumlarının önerileri gözönünde tutularak YÖK tarafından belirlenir ve duyurulur. Varsa yabancı dil hazırlık öğrenimi dahil, her eğitim-öğretim programının yada öğrenci alanının maliyet bedelinin en çok beşte biri öğrencilerden harç olarak alınır. Bu harç, isteyen öğrenciler için borçlanma yada hizmet yükümlülüğü karşılığı Devlet tarafından ödenir. Bu durumda, 44 üncü maddeye göre öğrencilere tanınan ek öğretim süreleri için de, Devletçe ödeme sürdürülür. Öğrencilerin borçlanma yada hizmet yükümlülükleri öğrenciler adına Devletçe karşılanan toplam harcama miktarına göre belirlenir. Bir yükseköğretim kurumunu bitirdikten sonra, ikincisine katılanların harcı Devletçe karşılanmaz. "

Görüldüğü gibi, yasanın ilk biçimi, Anayasanın 130 uncu maddesine uygunluk taşımakta ve yükseköğretimin harca bağlı bir kamu hizmeti olduğu anlayışını yansıtmaktadır. Harcın , maliyet bedelinin beşte biri ile sınırlanması ise, 1980'lerde sosyal devlet anlayışının ve kamu hizmeti kavramının daha geçerli olduğunun kanıtını oluşturmaktadır.

İlk biçimi ile "Harçlar" başlığını taşıyan 46 inci maddenin tarihsel sürecinin incelenmesi, Türkiye'deki eğitim hizmetinin piyasa malına dönüştürülmesi sürecinin adım adım izlenmesi olanağını vermektedir. 46 inci maddede ilk değişiklik, 17.8.1983'de, 2880 sayılı yasa ile yapılmıştır. Maddeye eklenen dördüncü fıkraya şöyledir : "Yabancı uyruklu öğrencilerden alınacak ÜCRETLERİN miktarı, Yükseköğretim Kurulunun görüşü alınarak Bakanlar Kurulunca ayrıca belirlenir." 2880 sayılı yasa ile yapılan değişiklik ile, harç ve ücretlerin nasıl ve hangi amaçlar doğrultusunda kullanılacağına da açıklık getirilmiştir : " Bu yolla yada doğrudan üniversiteler bütçelerine aktarılan harçlar ve ücretler her üniversite bütçesinde açılacak öğrenci sosyal yardım tertibinden, kurulacak öğrenci harçlar fonuna aktarılır. Bu fonda toplanan paralar, öğrencilerin beslenme, kültürel ve sportif faaliyetleri ile öteki sosyal gereksinimleri için kullanılır. Fonun harcama ve denetimi ile ilgili konularda üniversitelerin döner sermayeleri ile ilgili hükümler uygulanır. Fondan artan para, ertesi yılın fon hesabına aktarılır.

22.8.1989 gün ve 378 sayılı KHK ile, 46 ncı maddeye bir tümce eklenerek, harç kredisi borçları ile 6183 Sayılı Yasa arasında ilişki kurulmuştur: "Zamanında ödenmeyen harç kredisi borçları, 6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Yasa hükümlerine göre mal sandıklarınca tahsil edilerek Kredi ve Yurtlar Kurumuna ödenir:"

46 inci maddede köklü bir değişiklik ise, 11.4.1990 gün ve 418 Sayılı KHK ile yapılmıştır. Bu düzenleme ile, yükseköğretime "cari hizmet ödeneği" ve buradan "öğrenci katkı payı" kavramları girerek, "harç" kavramının yerini almıştır. Maddenin yeni düzenlenmesinde vakıflar tarafından kurulan üniversitelere de devlet yardımı yapılacağı kuralı getirilmiştir. Vakfı üniversitelere yapılacak devlet yardımı için getirilen üst sınır, Devlet üniversiteleri için yapılacak yardım ile sınırlandırılmıştır. Madde şu biçimi almıştır :

"Hizmet Maliyeti

Madde 46- Yükseköğretim kurumlarında cari hizmet ödenekleri(öğrencilere yapılacak sosyal transfer ödemeleri içinde) öğrenci başına belirlenir. Bu miktarın her yıl Bakanlar Kurulunca belirlenecek kısmı, ilgili yükseköğretim kurumuna ödenmek üzere Devlet tarafından öğrenciye verilir. Geri kalan kısım öğrenci tarafından karşılanır. Devletçe karşılanacak kısım % 50'den az olamaz.

Öğrenci başına cari hizmet ödeneği, öğrenim dallarının nitelikleri ve süreleri ile, yükseköğretim kurumlarının özellikleri gözönünde tutularak farklı miktarlarda belirlenir.

Öğrenci tarafından ödenecek miktar, isteyen öğrenciye Kredi Yurtlar Kurumunca kredi olarak verilebilir.

Bir yükseköğretim kurumunu bitirdikten sonra ikincisine katılanlar için Devletçe hiçbir ödeme yapılmaz.

Sınıfta kalan öğrencilere bir keze özgü olmak üzere Devlet yardımı için Kredi Yurtlar Kurumunca kredi verilebilir.

Benzeri devlet üniversiteleri için yapılacak yardımdan fazla olmamak üzere Vakıflar tarafından kurulan üniversitelere de Bakanlar Kurulunca belirlenecek esaslara göre devlet yardımı yapılabilir.

Öğrenci ve devlet tarafından yapılacak ödemelerin miktar ve bölgelere göre oranları ile bu uygulamaya ilişkin esas ve yöntemler, her yıl Bakanlar Kurulunca yeniden belirlenir. (Öğrenci başına cari hizmet ödeneğinin, yükseköğretim kurumlarının özelliklerine ve bölgelere göre farklılık göstereceği kuralı hiçbir zaman uygulanmamıştır. Görece yetersizlik ve mezunlarına olanak sağlama açısından geri olan yükseköğre-

tim kurumlan ile, daha geniş olanaklara ve niteliklere sahip yükseköğretim kurumları için belirlenen miktar hep aynı olmuştur. Bu nedenle de, örneğin Çemişkezek MYO için öngörülen katkı payı ile, İstanbul Üniversitesi MYO için belirlenen katkı payı ödemesi, hep aynı tutulmuştur.)

Yabancı uyruklu öğrencilerden alınacak ücretlerin miktarı, Bakanlar Kurulunca belirlenir.

Zamanında ödenmeyen kredi borçları, 6183 sayılı AATUH Yasa hükümlerine göre mal sandıklarınca tahsil edilerek Kredi ve Yurtlar Kurumuna ödenir."

Yükseköğretimi, kamu hizmeti olmaktan çıkartan ve tümü ile piyasa malına dönüştüren yasa, 27.11.1992 günlü ve 21418 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 3843 Sayılı "Yükseköğretim Kurumlarında İkili Öğretim Yapılması, 2547 Sayılı Yükseköğretim Yasasının Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bu Yasaya Bir Ek Madde Eklenmesi Hakkında Yasa" olmuştur.

3843 Sayılı Yasa ile,2547 Sayılı Yasanın 46 ncı maddesi yeniden ,bir kez daha değiştirilmiştir. Yasa ile 46 mcı maddenin yeni biçimi şöyle olmuştur :

"Cari Hizmet Maliyeti

Madde 46 - Yükseköğretim kurumlarında cari hizmet ödenekleri, öğrenci başına olmak üzere belirlenir. Öğrenci başına düşen cari hizmet ödeneği, öğrenim dallarının nitelikleri ve süreleri ile yükseköğretim kurumlarının özellikleri gözönünde tutularak Yükseköğretim Kurulunca farklı miktarlarda belirlenir. Bu miktarın,her yıl Bakanlar Kurulunca belirlenecek kısmı Devletçe karşılanır ve öğrenci adına ilgili yükseköğretim kurumu bütçesine ödenek olarak kaydolunur. Geri kalan kısmı öğrenci tarafından ödenir. Devletçe karşılanacak kısım, cari hizmet maliyetlerinin yarısından az olamaz.

Devlet ve öğrenci tarafından yapılacak ödemelerin miktar ve bölgelere göre oranları, yabancı öğrencilerden alınacak ücretlerin miktarı ile uygulamaya ilişkin esas ve yöntemler, her yıl Bakanlar Kurulunca, en geç Temmuz ayı içerisinde belirlenir.

Öğrenci tarafından ödenecek miktar, istekleri olması durumunda, ödeme güçlüğü olan öğrencilere Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumunca kredi olarak verilebilir.

Hazırlık sınıfı yada yabancı dil geliştirme programı dışında, 2 yıllık ön lisans ve 4,5,6 yıllık lisans öğreniminden, bu süreler sonunda mezun olmayan öğrencilere Devlet katkısı ödenmesi sürdürülür. Öğrenci katkısı birinci yıl için % 50, izleyen

yıllar için % 100 fazlası ile alınır. Lisans düzeyinde ikinci bir yükseköğretim yapan öğrenciler için öğrenci katkısı % 100 fazlası ile alınır.

Öğrenci katkısını ödemeyenlerin kayıtları yapılmaz ve yenilenmez.

Cari hizmet maliyetine öğrenci katkısı ve öğrenci sosyal tesis ve uğraşlarından elde edilen gelirler ile yükseköğretim kurumlarınca önceki yıllarda bastırılan ders kitapları ve teksirlerinin satışından elde edilen gelirler, üniversite yada ileri teknoloji enstitüsü adına ulusal bankalardan birinde açılacak hesaba yatırılır. Bu miktarlar rektörlükçe, en geç ilgili aym sonuna kadar Bütçe Dairesi Başkanlığı hesabına bir yandan gelir, öte yandan özel ödenek kaydolunmak üzere aktarılır. Aktarılan bu miktarlar Maliye ve Gümrük Bakanlığınca özel ödenek kaydedilir. Kaydolunan ödenekler, başta öğrencilerin beslenme, sağlık, kültür ve öteki sosyal hizmetleri olmak üzere, üniversitenin cari, kalkınma plan ve programlarına uygun yatırım, transfer ve öğrencilerin kısmi zamanlı olarak, geçici işlerde çalıştırılmasına ilişkin giderlerinde kullanılır. Kullanım ve harcamaya ilişkin esas ve yöntemler Maliye ve Gümrük Bakanlığının görüşü alınarak Yükseköğretim Kurulunca belirlenir.

Bu hesabın harcanması, muhasebesi ve denetimi, Döner Sermaye mevzuatına bağlı olup, işlemleri üniversiteye görevlendirilecek sayman tarafından yürütülür.

Bu ödeneklerin harcanmayan kısmı, ertesi yılın bütçesine devren gelir ve ödenek kaydolunur.

Zamanında ödenmeyen kredi borçları, 6183 Sayılı AATUH Yasa hükümlerine göre, mal sandıklarınca tahsil edilerek Yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumuna ödenir."

3843 Sayılı Yasanın, 46 ncı maddeyi değiştiren hükümleri dışında kalan hükümleri, öncelikle, örgün öğretimi, hem önlisans, hem lisans ve hem de lisansüstü düzeyler için "normal" ve "ikinci" olmak üzere ikili bir yapıya dönüştürerek, öğretimin sürekliliğini ve kesintisizliğini ortadan kaldırarak, belirli saatlere dayandırmıştır. İkinci örgün öğretimi ise; "yükseköğretim kurumlarında normal örgün öğretimin bitimini izleyerek yapılan örgün öğretim" olarak tanımlamıştır. Böylece, yükseköğretimde "vardiya" sistemi getirilmiştir. Normal örgün öğretim öğrencileri, belirli saatte üniversiteyi boşaltacak, bunların yerini ikinci örgün öğretim öğrencileri alacaklardır. Hele hele, lisansüstü öğretimin de bu türden bir ikili biçime büründürülmesi, hem normal ve hem de ikinci lisansüstü öğretimin, aym saatlerde, ve fakat farklı sınıflarda, farklı tarifelere konu edilerek yürütülmesine neden olmaktadır.

Yükseköğretimi, kamu hizmeti olmaktan çıkartan bu yasa, "öğrenim ücreti" kavramını da hukukumuza taşımış olmaktadır. İkinci öğretimde öğrenciler, eğitim-öğretimin

karşılığını ücret olarak ödeyeceklerdir. Anayasasında, vakıflar tarafından kurulan yükseköğretim kurumlarına bile kazanç amacına yönelik olmama kuralını getirmiş olan Devlet, kendi Devlet üniversitelerinde "domates-hıyar" pazarlar biçiminde, eğitim-öğretimi fiyatlandırmayı yapabilmiştir. Yükseköğretimin paralı ve pahalı kılınması o boyuta varıdırılmıştır ki, yatay geçiş koşullarına bağlı olarak normal örgün öğretim programlarına geçen öğrencilerden, ikinci öğretim için öngörülen ücretin ödenmesi koşulu getirilmiştir. Böylece, aynı program içinde iki tarifeli (biri katkı payı ödeyen, ötekisi öğrenim ücreti ödeyen) öğrenci yaratılmış olmaktadır. Öğretim elemanları ise, dersleri ücret karşılığı satan konuma düşürülmüşlerdir.

Yasanın 5 inci maddesi, ikinci öğretimin, normal örgün öğretimden hiçbir farkı bulunmadığını belirtirken, bu programlarda araştırma, akademik danışmanlık ve mediko-sosyal hizmetleri ile ilgili hiçbir hüküm yer almamaktadır.

İkinci öğretimin isteğe bağlı ve paralı olduğu, Yasanın 7 nci maddesinde belirtilmektedir. Bu maddeye göre, normal örgün yada yaygın öğretim istek dışı, zorunlu bir hizmetmiş gibi bir sonuç çıkmaktadır. Paralı öğretimin tarifesinin, normal örgün öğretim için belirlenen cari hizmet maliyetininin yarısından azı olmayacağı da, yine getirilen kuraldandır. Yükseköğretim kurumu, belirlenen cari hizmet maliyetini, hem örgün ve hem de ikinci öğretim öğrencilerinden, iki kez olarak almaktadır. Bu vargımızı örnekleyelim: Diyelim ki, cari hizmet maliyeti, 100 birim olsun. Örgün öğretimde bu maliyetin tamamı, Devlet ve öğrenci katkı payı biçiminde yükseköğretim kurumuna bütçe ödeneği ve özel ödenek biçiminde ödenmektedir. İkinci öğretim programı uygulayan yükseköğretim kurumları, cari hizmet maliyetininin tümünün örgün öğretim öğrencileri için ödendiği kurumlarınca sunulan ikinci öğretim hizmetinin, bu kez cari hizmet maliyetinin yüzde 50 sinden az olmamak üzere, ikinci öğretim öğrencilerinden almaktadır. Yani, 100 birimlik cari hizmet maliyetini örgün öğretim nedeni ile alırken, ikinci öğretimden de, en az 50 birimini almaktadır."Tatlı kazanç getiren bir ticaret değil mi?"

Sistem, o denli paraya ve ticarete dönüştürülmüştür ki, yatay geçiş koşullarını başararak, normal örgün öğretime geçen öğrencilerden alınacak öğrenim ücreti, ikinci öğretim için öngörülen ücretler olarak belirlenirken, buldukları sınıfın bütün derslerini başaran ve ilk yüzde on'a girerek bir üst sınıfa geçen öğrencilerin, üst sınıfta o yıl için ödeyecekleri öğrenim ücreti, normal örgün öğretim öğrencilerinin ödeyecekleri öğrenci katkı payı kadar tutulmuştur.

Öğrenim ücreti, peşin olarak yada biri kayıt yada kayıt yenileme sırasında, ötekisi ise, Şubat ayında olmak üzere iki eşit taksitle ödenecek, öğrenim ücretlerinin birinci taksidini ödemeyenlerin kayıtları yapılmaz ve yenilenmez, ikinci taksidi ödemeyenlere tanınacak bir aylık ek süre içinde de, yasal faizi ile birlikte ödenmeme durumunda, öğrencinin yükseköğretim kurumu ile ilişkisi kesilmektedir. Anayasanın 42 nci maddesinde kimsenin eğitim ve öğretim haklarından yoksun kılınamaz hükmü bulunmasına karşın,

ekonomik güçsüzlük durumuna düşmüş olan öğrenciye karşı acımasızlık sergilenemekte ve öğrencinin eğitim/öğretim hakkı, parası olmadığı için ortadan kaldırılmaktadır. Anayasal kural ile yasa hükmünün bu denli açıktan çatışma içine düştüğü bir yasal düzenleme bulunmamaktadır.

İkinci öğretim öğrencileri, tam bir müşteri, o da "yağlı müşteri" olarak algılanmaktadır ki, normal öğrenciler için tanınan ve katkı payınının, Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumunca kredi olarak verilmesi uygulaması, ikinci öğretim öğrencileri için yasaklanmaktadır. Oysa ki ve belki de, en çok öğrenim ücreti ve öğrenim kredisine gereksinim duyabilecek kitle, normal örgün öğretim programına girebilecek puanı tutturamamış olan öğrencilerdir. Bunların, yoksulluk ve yoksunluk nedeni ile, ilk ve ortaöğretim aşamasındaki yetersiz hizmet sunumundan kaynaklanan eksiklikleri, kredi olanaklarının ortadan kaldırılması ile, ayrıca cezalandırılmaktadır.

Yasanın 8 inci maddesi, ikinci öğretim öğrencilerinin, normal örgün öğretim öğrencilerinin her türlü haklarından yararlanmalarına ilişkin hüküm bulunmasına karşın, bu hakların hiç birinin ikinci öğretim öğrencilerine sunulması olanağı ve zamanı bulunmamaktadır. Saat 17.00'den sonra başlayabilen bu öğretimin öğrencilerine ne beslenme, barınma, sosyal, sportif ve boş zamanlarını değerlendirme, psikolojik danışmanlık vb. hizmetler verilmemektedir. Alman öğrenim ücretleri, tümü ile, bütçe açığının kapatılmasına ve öğretim kurumunun eksikliklerinin giderilmesine harcanmaktadır.

Bunun yanı sıra, asıl önemlisi, Devletin, ikinci öğretim öğrencilerini bütünü ile sırtından atması, gereksinim duyulan tüm harcamaların öğrencilerden sağlanmasıdır. Yasanın 13 üncü maddesinde, YÖK tarafından ikinci öğretim yapılmasına karar verilen öğretim programlarının bağlı olduğu yükseköğretim kurumunun bütçesine ikinci öğretim giderlerini karşılamak üzere yeterli ödeneğin konulacağı hükmü yer almasına karşın, bu maddenin gereklerinin karşılandığına ilişkin bir belirti bulunmamaktadır.

Dünyanın ister gelişmiş, ister az gelişmiş olsun hiçbir ülkesinde uygulanmayan ölçüde yüksek tarifeli ikinci öğretim, Bakanlar Kurulu Kararı ile de, tefeciliğe vardırılmıştır. Bakanlar Kurul Kararına göre öğretim ücretleri, ders sayısı ve sömestr süresine göre hesaplanmayıp, yıllık olarak alınması gereken bir ücret konumuna yükseltilmiştir. Yabancı Dille eğitim yapan yükseköğretim kurumlarında öğrenim gören öğrencilerden, öğrenim ücreti yüzde 50 fazlası ile alınmaktadır. Bu durumda öğrenci, normal örgün öğretim öğrencileri için hesaplanan ve hemen hiçbir mediko-sosyal hizmetlerinden yararlanmamasına karşın, cari hizmet maliyetinin yüzde 75'ini öder konuma gelmektedirler.

Vakıf yükseköğretim kurumları yada yabancı ülkelerdeki yükseköğretim kurumlarından örgün yada ikinci öğretime geçiş yapan öğrenciler ile yurtdışında eğitim gören ve denklikleri yapılarak Türkiye'deki bir üniversitede lisans tamamlamalarına karar verilen ve üniversitelere yerleştirilen öğrenciler, geçiş yaptıkları kurumun ikinci öğretim

ücretini ödeme durumundadırlar. Tarifenin yüksek tutulması ve ikinci öğretim öğretimi ücreti ile ilişkilendirilmesi, olsa olsa, vakıf yada yurtdışı yükseköğretim kurumlarından kaydını sildirip, Devlet üniversitelerinde eğitim görmek isteyen öğrencileri caydırmak amacını taşımaktadır. Böylece, vakıf ve yurtdışı yükseköğretim kurumlarına dolaylı bir destek verilmiş olmaktadır.

Bakanlar Kurulu Kararı, ikinci öğretim öğrencilerinden alınan öğrenim ücretlerinden, normal örgün öğretimde aynı öğrenimi gören öğrencilerden alınan katkı payının yarısına karşılık gelen miktarın, ikinci öğretim öğrencilerinin, başta beslenme olmak üzere sağlık, spor, kültür ve öteki sosyal hizmetlerinde kullanılmasını düzenlemiştir. Ancak, yukarıda da belirttiğimiz gibi, ikinci öğretim öğrencilerine anılan hizmetlerin verilmesi/sunulması olanağı, zaman kıtlığından ötürü mümkün değildir ve olmamaktadır. Ancak, burada asıl üzerinde durulması gereken nokta, mediko-sosyal hizmetlerinin maliyetlerinin ne denli küçük boyutlar taşıdığıdır. Mühendislik-Mimarlık Fakülteleri programları için normal örgün öğretim için öğrencilerden, 2001-2002 öğretim yılında, 150 Milyon TL.sı katkı payı alınır ve bunun hemen tümünün, Öncelikle öğrencilerin mediko-sosyal gereksinimleri için kullanılması gerekirken, aynı programı izleyen ikinci öğretim öğrencilerinden alınan öğrenim ücreti 600 Milyon TL.sıdır. Bu 600 Milyon öğrenim ücretinden yalnızca 75 Milyonu mediko-sosyal hizmetleri için ayrılmaktadır. Bütün bunlar, gerek cari hizmet maliyetinin ve gerekse bundan mediko-sosyal amaçlı olarak harcananların, pek de sağlıklı hesaplamalara dayanmadığını göstermektedir.

2001- 2002 Öğretim Yılında Türk Yükseköğretim Kurumlarında Uygulanan Katkı Payı İle Öğrenim Ücretlerini, aşağıda özetlememiz mümkündür:

Normal Örgün Öğretimdeki Cari Hizmet Maliyeti ve Öğrenci Katkı Payı

<u>Yükseköğretim Kurumları</u>	<u>Cari Hizmet Maliyeti (Milyon TL)</u>	<u>Öğrenci Katkı Payı (Milyon TL)</u>	<u>Oranı %</u>
Fakülteler	6.100 ile 755	230 ile 110	3.8 ile 14.1
Devlet Konservatuvarı	3.350	230	6.9
Sivil Havacılık YO	3.350	165	5.5
Yabancı Diller YO	4.690	155	3.3
Yüksekokullar	1.510 ile 906	90 ile 75	6.0 ile 8.3
Meslek YO	604	75	12.4
Lisansüstü Öğretim	602	100	16.6
Açıköğretim	77	25	32.4

İkinci Öğretim Cari Hizmet Maliyeti ve Öğrenim Ücreti :

Fakülteler	1.675 ile 755	840 ile 380	50.0 ile 50.4
Devlet Konservatuarı	3.350	1.675	50.0
Sivil Havacılık YO	3.350	1.675	50.0
Y.Diller YO	4.690	2.345	50.0
Yüksekokullar	1.510 ile 906	755 ile 455	50.0 ile 50.2
Meslek YO	604	305	50.5

Tarifelerdeki acımasızlığı ortaya koyucu bir başka gösterge, Engelliler Entegre Yüksekokulu tarifesinde karşımıza çıkmaktadır. Normal örgün öğretimde 75 milyonluk katkı payına konu kılman bu program, ikinci öğretimde 755 milyon olarak saptanmıştır. Ülkemizdeki engellilerin çokluğu ve durumu gözönüne alındığında devletçe desteklenmesi ve özendirilmesi gereken bu program, ne yazık ki, piyasa ekonomisinin vahşi dışlerine teslim edilmiş bulunmaktadır. Engelliler Entegre programının vahşi piyasa ekonomisinin dışlerine teslim edilmesi, bu tabloları hazırlayanların, ya dünyadan ve Türkiye'den habersiz olmalarını yada tümü ile kendilerinin özürü olmaları gibi bir sonuç ortaya çıkartmaktadır.

Yukarıdaki ikinci öğretim öğrenim ücretinde öğrenciler tarafından yüklenilen payın gözlenmesi, Anayasaya aykırılığın yanısıra, bizzat 2547 Sayılı Yasanın 46 ncı maddesine de aykırılığı gözler önüne sermektedir. Bilindiği gibi, anılan madde, devletçe karşılanacak kısmın, cari hizmet maliyetlerinin yarısından az olamayacağını hükme bağlamış bulunmaktadır. Oysa ki, ikinci öğretimde öğrenciler tarafından üstlenilen oran, cari hizmet maliyetinin yüzde 50'sini aşmaktadır. Bu oran ile de yetinilmemekte, yabancı dille eğitim yapan programlarda, öğrenim ücreti cari hizmet maliyetinin yüzde 75'i aşmaktadır. Bütün bunlar, YÖK Sisteminin ne denli Anayasa ve yasa dışı olduğunu gözler önüne sermektedir.

12 Eylül 1980, faşist bir askeri darbe olarak nitelenmekte ve 1982 Anayasası da ve bu yasadaki önceki yürürlük kazanan 2547 Sayılı Yükseköğretim Yasası da, benzerlerine daha önceleri rastgelmemiş, böyle bir dönemin izlerini taşımaktadır. Ancak, 1980'li yıllardaki düzenlemelere baktığımızda, 2547 Sayılı Yasanın daha Anayasaya uygunluk taşıdığını ve daha sosyal adalete yakın olduğunu gözlemekteyiz. Öğrencilerden alınacak bedelin "harç" olduğu ve bunun da cari hizmet maliyetinin % 20'sinden fazlası olmayacağı hüküm olarak getirilmiş bulunmaktadır.

1990Tı yıllar, özellikle yasaklı politikacıların yeniden siyaset sahnesine döndükleri ve 1980'li yıllarda yıkıma uğratan hukuk devletinin yeniden oluşturulması, bozulan sos-

yal adalet dengesinin kurulması ile ekonominin yeniden yapılandırılmasını kendisine söylem olarak alan bir dönem olmuştur. 20 Kasım 1991 'de göreve başlayan DYP-SHP Hükümeti Programında, "12 Eylül Hukuku kalıntıları olarak nitelendirilebilecek yasal düzenlemeler, uygulamalar ve kısıtlamalar hızla yürürlükten kaldırılacak, her alanda tam demokratik bir siyasi ortamı yaratmak gerektiğine kesinlikle inanılmaktadır" denilmektedir. Yükseköğretim alanında gerçekleştirilecekler ise, anılan programda; " Köklü bir üniversite reformu gerçekleştirilecektir", "Üniversitelere bilimsel ve yönetsel özerklik tanınacaktır", "YÖK Sistemi kaldırılacak, yükseköğretim kurumlarının kendi içlerinden seçtikleri organları eliyle yönetilmesi sağlanacaktır", "Özgür, özerk ve mali olanakları en iyi aşamaya getirilmiş üniversite Türkiye'ye kazandırılacaktır", "Yükseköğretim alanında planlama ve eşgüdüm işlevini üstlenecek ve üniversitelerin kendi üst kuruluşlarınca belirlenecek adaylar arasından seçilecek bir kuruluş oluşturulacaktır" biçiminde sıralanmaktadır. Gerek hukuk devleti alanında olsun, gerekse yükseköğretim alanında olsun, tarih ve ulus önünde yapılmaya sözü verilen hiçbir düzenleme ve iyileştirme gerçekleştirilememiş, tam tersine, üniversite sistemi, bir gecede kurulan ve çoğu gerici kadrolara teslim edilen 23 üniversite ile yükseköğretim sistemimiz tümü ile çökertilmiş, yozlaştırılmış, üniversite kadroları şoven, ırkçı, gerici, şeriatçı düzen yanlılarının at oynattıkları yerlere dönüştürülmüştür. Buna karşın, Anayasaya aykırı düzenlemelerin, sosyal hukuk devletinin çökertilmesinin, kamusal mal ve hizmetlerin piyasa malına dönüştürülmesinin gerçekleştirildiği yıllar da bu yıllar olmuştur.

1990'da, "paralı eğitimi savunmayı, vatana ihanet" ile özdeşleştiren Bay Süleyman Demirel, bugün de varlığını koruyan ve yükseköğretimi, kamusal hizmet olmaktan çıkartan 2547 Sayılı Yasanın 46 ncı ve öğretimi ücretli kılan İkinci Öğretim Yasasının yaratıcısı olmuştur. Bu suça eşlik eden ise, "aslan Sosyol Demokratların önderi Erdal İnönü"dür.

27.11.1992 günlü yayımlanan 3843 sayılı yasa ile, bir yandan 2547 sayılı yasanın 46 ncı maddesi, bir kez daha değiştirilirken, öte yandan da, yükseköğretim kurumlarında ikili ve ikinci öğretim ile öğrenim ücreti yasallık kazanmıştır. Programında, "beşikten mezara kadar" eğitimin kamusal hizmet olduğunu ve "parasız" olarak sunulması gerektiğini öne süren DYP-SHP Ortak Hükümeti ile "eğitimi paralı" kılanları "vatan hainliği" ile suçlayan Süleyman Demirel, 3843 Sayılı Yasanın asıl sahipleridir. Türkiye'de, ilkelerin, görüşlerin, inançların ve hükümet programlarının bu denli çığnendiğini ve siyaset adamlarının güvenilmezliğini ortaya koyan örneklerden birisi de bu yasa düzenlemeleridir.

DYP-SHP Hükümetinin çıkarttığı 3843 Sayılı Yasa ile, eğitim/öğrenim hakkı, parası olan kimselere özgülenmektedir. Öğrenci katkısı ödemeyenlerin kayıtları yapılmaya-

çak ve yenilenmeyecektir. Bununla da yetinilmemiş, öğrenim süresinin uzaması üzerine, öğrenci katkı payı tarifesi, ilk yıl için yüzde 50, izleyen yıllarda ise, yüzde 100 artış ile uygulanır biçime büründürülmüştür. Yaşam boyu eğitimin ilke ve uygulamaya dönüştürüldüğü günümüz dünyasında, Türkiye'de buna yeltenenleri cezalandırıcı bir uygulama da, 3843 sayılı yasa ile getirilerek, lisans düzeyinde ikinci bir yükseköğretim yapan öğrenciler için öğrenci katkısının % 100 fazlası ile alınması kuralı getirilmiştir.

Yükseköğretimin tümü ile piyasa malına dönüştürülmesi ve satılmasına gücüne bağlanma girişimlerinin sonuncusu, ne yazık ki, 1970'li yıllarda "toprak işleyenin, su kullanılanın" diyerek alanları inleyen ve 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Yasasının 38 inci maddesinde yer alan " yükseköğretim paralıdır" biçimindeki kuralı, Anayasanın 12 ve 50 nci maddesine aykırılık gerekçesi ile Anayasa Mahkemesine taşıyan , bu yapıt hazırlanırken DSP-MHP-ANAP ortak hükümetinin başbakanlık görevini yürüten Bülent Ecevit imzası ile TBMM Başkanlığına, hükümet tasarısı olarak sunulmuştur.

1970'li yıllarda CHP Genel Başkanı olan Bülent Ecevit'in "yükseköğretim paralıdır" hükmüne karşı çıkış gerekçesinin özetini buraya almanın, hem tarihsel ve hem de politikacı profili açısından öğretici yanı vardır. Anayasa Mahkemesi'nde 1973/32 Esas, 1974/11 Karar numarası alan davada, yükseköğretimin paralı kılınmasının anayasaya aykırılığı şu biçimde dile getirilmektedir : "... Anayasanın 50 nci maddesinin birinci fıkrasına göre halkın öğrenim ve eğitim gereksinimlerini sağlama Devletin başta gelen ödevlerindenidir. Bu maddenin gerekçesinde, böylece yalnız ilköğretim zorunluluğunun değil, genel olarak Devletin her alanda öğretimi sağlama görevinin kesin bir formülle konulmuş bulunduğu ve yükseköğrenimin bir ayrıcalık durumuna geldiği toplumlarda soysuzlaşma başgöstermesinin kaçınılmaz sonuç olacağı açıklanmıştır. Anayasa kuralı, öğretimin her derecesini, Devletçe yerine getirilmesi gerekli bir kamu görevi olarak belirlemiş bulunmaktadır. Tüm kamu giderlerinde olduğu gibi, öğretimle ilgili kamu giderleri de, Anayasanın 61 inci maddesi uyarınca herkesin mali gücüne göre ödeyeceği vergilerle karşılanır. Öteki kamu giderleri için yurttaştan vergi dışında bir ücret istenmesi nasıl düşünülemezse, yükseköğrenim yapacaklar yönünden de durum böyledir. Tersine bir davranış, yükseköğrenimi belirli bir sınıfın ayrıcalığı biçimine dönüştürür ve Anayasanın 12. Maddesinin ikinci fıkrasına aykırı düşer. Dava konusu 38 inci madde, yükseköğrenimin paralı olması ilkesini getirmiştir. Burada yer alan özdeksel olanakları uygunluk taşımayan öğrencilerin korunmalarına ilişkin hüküm, eşitsizliği ve Anayasaya aykırılığı gidermeye yeterli değildir. Çünkü, yardım, öğrencinin başarılı olması koşuluna bağlanmıştır. Özdeksel olanakları uygun olmayan öğrenciler ise, başarı koşulu aranmaksızın yükseköğrenimi sürdürebileceklerdir..."

1970'lerde yükseköğretimin paralı kılınmasına, eğitimin devletçe yerine getirmesi gereken ödev olması ve eşitlik ilkesine aykırı olarak, parası olana ayrıcalık yaratacağı gerekçeleri ile karşı çıkan Bülent Ecevit, 29.11.2001 'de, TBMM Başkanlığına, yükseköğretimi "paralı ve pahalı" kılan, eğitimi kamu hizmeti olmaktan çıkartan bir tasarı sunmuştur.

Tasarı ile, yükseköğretim tarifesinin belirlenmesi, cari hizmet maliyetinin yarısını geçmemek üzere, üniversite yönetim kurullarının yetkisine bırakılmakta; normal öğrenim süreleri sonunda mezun olamayan öğrencilerden alınacak katkı payı, birinci yıl için yüzde 50, izleyen yıllarda ise, yüzde yüz fazlası ile alınacaktır. Böylece, cari hizmet maliyetinin yüzde 50 si olarak belirlenen tarife, mezun olamayan öğrenciler için, birinci yıl yüzde 75, izleyen yıllarda ise, cari maliyetin yüzde 100'ü ölçüsünde olacaktır. Böylece, maliyetin tümü öğrenciler tarafından karşılanır bir hizmet alımı söz konusu edilecektir.

Tasarı ile, bir yandan öğrencilerden, cari hizmet maliyetinin %50, % 75 ve % 100'ü kadar katkı payı alınması kurallaştırılırken, öte yandan tezsiz yüksek lisans programları ile uzaktan eğitim teknolojilerini kullanarak programlanacak ön lisans, lisans ve lisansüstü eğitimin ücreti tarifesi ise, herhangi bir sınır belirlenmeksizin, üniversite yönetim kuruluna bırakılmaktadır.

Tasarı ile getirilen bir başka düzenleme ise, 3843 Sayılı Yasa ile getirilmiş olan "ikinci öğretimin", tümü ile "paralı öğretim" biçiminde tanımlanmasıdır. Bu eğitimin tarifesi ise, normal örgün öğretim programları için belirlenecek katkı paylarının üç katından az olmamak üzere, üniversite yönetim kurulu tarafından belirlenecektir. Yani, normal örgün öğretim için belirlenecek katkı payı, cari hizmet maliyetinin yüzde 50 si olursa, ikinci öğretim için belirlenecek paralı öğretimin tarifesi, en az cari hizmet maliyetinin % 150'sinden az olmamak üzere, üniversite yönetim kurulu tarafından belirlenecektir.

Tasarı ile yasalaştırılmak istenilen yaz okulu tarifesi ise, YÖK'nca belirlenecek en yüksek öğrenci başına cari hizmet maliyetinin yansım geçmemek üzere, yine üniversite yönetim kurulu tarafından belirlenecektir. İkinci öğretime kayıtlı öğrencilerden alınacak yaz okulu ücreti, örgün öğretimde kayıtlı öğrenciler için belirlenen yaz okulu ücretinin beş katı ile sınırlı olmak üzere, üniversite yönetim kurulu tarafından belirlenecektir. Diyelim ki, normal örgün öğretimde katkı payı miktarım, cari hizmet maliyetinin yarısı olarak belirleyen yönetim kurulu, ikinci öğretim öğrencileri için , yaz okulu tarifesini, cari hizmet maliyetinin yüzde 250'sine kadar çıkartabilecektir. Eğitimin ticarileşmesinin, tatlı bir kazanç alanına dönüşmesinin, eşi-menendi bulunmaz bir örneğini oluşturmaktadır, bu tasarı.

Tasariya öğretim üyelerinin suç ortaklığını sağlamak amacı ile de, işletmeye dönüştü-

rülecek üniversitelerde, ders satıcısı olacak öğretim üyeleri de, girdikleri derslere göre, bu tatlı bezirganlıktan ceplerini dolduracaklardır.

Bu tasannm gerisinde yer alanlar ise, giderek sayıları artan, ancak öğrenci kontenjanlarını dolduramayan özel/vakıf üniversitelerine, devlet üniversitelerinin tarifelerini yükselterek, dolaylı bir destek sağlamak ve yabancı eğitim kurumlarına tatlı bir pazarı sunmaktır. Bunu ise, admda demokratik sol olan bir partinin başkanının Başbakanlığını yürütmekte olan Bülent Ecevit yapmaktadır. Ne denir ki!